

ОЕ-у, Европској комисији и надлежним органима сусједних држава сваких 6 мјесеци.

Na osnovu člana 15. stav 2. Zakona o veterinarstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 34/02) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ureda za veterinarstvo Bosne i Hercegovine, na 143. sjednici, održanoj 9. februara 2011. godine, donijelo je

## PRAVILNIK

### O MJERAMA ZA SUZBIJANJE I ISKORJENJIVANJE SLINAVKE I ŠAPA

#### Poglavlje I. PREDMET I POJMOVI

##### Član 1.

##### (Predmet)

Ovim Pravilnikom propisuju se:

- a) minimalne mjere za suzbijanje i iskorjenjivanje slinavke i šapa koje se primjenjuju u slučaju izbivanja ove bolesti uzrokovane bilo kojim tipom virusa slinavke i šapa;
- b) preventivne mjere koje se provode u svrhu povećanja svijesti i spremnosti nadležnih organa, te držatelja i proizvođača stoke u slučaju pojave slinavke i šapa.

##### Član 2.

##### (Pojmovi)

U ovom Pravilniku pojmovi imaju slijedeće značenje:

- a) *prijemčive vrste životinja* - bilo koja domaća ili divlja životinja podreda *Ruminantia*, *Suina* i *Tylopoda*, reda *Artiodactyla*. U odnosu na posebne mjere koje se provode na osnovu člana 1. tačka b), člana 15. i člana 80. stav (2) ovog Pravilnika i druge životinje, kao one iz reda *Rodentia* ili *Proboscide*, mogu se na osnovu naučnih dokaza, smatrati životinjama prijemčivim na slinavku i šap;
- b) *farma* - svaka poljoprivredna farma ili drugi objekt ili mjesto na kojem se životinje uzgajaju i/ili drže, trajno ili privremeno, uključujući i cirkuse. Pri provedbi mjera iz člana 10. stav (1) ovog Pravilnika, definicija farme ne uključuje prostore u kojima žive ljudi, osim ako se u njima, trajno ili privremeno drže prijemčive vrste životinja. Uključene su i prostorije na koje se odnosi član 80. stav (2) ovog Pravilnika, odnosno klaonice, prijevozna sredstva, granične veterinarske stanice i ograđena područja gdje se drže i love prijemčive vrste životinja, ako na takvim ograđenim područjima nije moguće primijeniti mjere iz člana 10. ovog Pravilnika;
- c) *stado* - čine životinje ili grupe životinja koje se uzgajaju i/ili drže na farmi kao epidemiološkoj cjelini, a ako se na farmi odvojeno drži više od jednog stada, svako stado mora predstavljati odvojenu cjelinu i imati isti zdravstveni status;
- d) *držatelj* - svako fizičko ili pravno lice koje posjeduje životinju prijemčivih vrsta ili je odgovorno za držanje takvih životinja, bez obzira na finansijsku naknadu;
- e) *nadležni organi* za provođenje ovog Pravilnika su:
  - 1) Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, odnosno Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured);
  - 2) nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Brčko Distrikt BiH) - su nadležni organi definirani Zakonom o veterinarstvu u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 46/00), Zakonom o veterinarstvu u Republici Srpskoj ("Službene glasnik RS", broj 42/08) i Zakonom o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 34/02), (u daljnjem tekstu:

Zakon), u slučaju Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine;

- 3) nadležni veterinarski inspekcijiski organi - su nadležni organi definirani Zakonom o inspekcijama u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 69/05), Zakonom o inspekcijama u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik RS", broj 74/10) i Zakonom o inspekcijama Brčko Distrikta BiH ("Službeni glasnik BD BiH", broj 24/08);
- f) *nadležni veterinarski inspektor* - je inspektor nadležan za određeno administrativno područje;
- g) *vrijeme inkubacije* - vrijeme od trenutka zaražavanja do pojave kliničkih znakova slinavke i šapa. Za potrebe ovog Pravilnika vrijeme inkubacije iznosi 14 dana za goveda i svinje, a 21 dan za ovce, koze i druge prijemčive vrste životinja;
- h) *životinja sumnjiva da je zaražena* - životinja prijemčivih vrsta koja pokazuje kliničke znakove slinavke i šapa i/ili postmortalne promjene i/ili reakciju na laboratorijske testove koji su takvi da se može postaviti opravdana sumnja na slinavku i šap;
- i) *životinja sumnjiva da je kontaminirana* - životinja prijemčivih vrsta za koju se na osnovu prikupljenih epidemioloških podataka, smatra da je direktno ili indirektno bila izložena virusu slinavke i šapa;
- j) *pojava slinavke i šapa ili životinja zaražena uzročnikom slinavke i šapa* - bilo koja životinja prijemčivih vrsta ili lešine tih životinja u kojih je, u skladu s definicijama iz Dodatka I. ovog Pravilnika, službeno potvrđena slinavka i šap i to na osnovu:
  - 1) službeno potvrđenih kliničkih znakova ili postmortalnih promjena koje upućuju na slinavku i šap ili;
  - 2) rezultata laboratorijskog pretraživanja provedenog u skladu s Dodatkom XII. ovog Pravilnika;
- k) *žarište (izbijanje) slinavke i šapa* - znači farmu na kojoj prijemčive vrste životinja udovoljavaju jednom ili više kriterija iz Dodatka I. ovog Pravilnika;
  - l) *primarno žarište (izbijanje)* - izbijanje koje epidemiološki nije povezano s prethodnim izbijanjem u istom području zemlje, ili prvo izbijanje u drugom području zemlje;
  - m) *usmrćivanje* - postupak kojim se uzrokuje smrt životinje;
  - n) *prisilno klanje* - klanje životinja u hitnim slučajevima izazvano njihovim iskrvarenjem, koje se na osnovu epidemioloških podataka ili kliničke dijagnoze ili rezultata laboratorijskog testiranja ne smatraju zaraženima ili kontaminiranim virusom slinavke i šapa, uključujući i klanje zbog dobrobiti životinja;
  - o) *prerada* - jedan ili više postupaka koji se primjenjuju na materijale visokog rizika (kategorija 1, 2 i 3), primijenjenih na način da se izbjegne opasnost od širenja virusa slinavke i šapa;
  - p) *regionalizacija* - određivanje granica unutar područja/regije na kojem je zabranjeno ili ograničeno kretanje i stavljanje u promet određenih životinja ili životinjskih proizvoda u skladu s članom 45. ovog Pravilnika, a u svrhu sprječavanja širenja slinavke i šapa na područja slobodna od ove bolesti, gdje se ne provode zabrane ili ograničenja koja se primjenjuju u skladu s ovim Pravilnikom;
  - r) *hitna vakcinacija* - vakcinacija koja se provodi u skladu s članom 50. stav (1) ovog Pravilnika;
  - s) *zaštitna vakcinacija* - hitna vakcinacija koja se provodi na farmi na određenom području u svrhu zaštite životinja prijemčivih vrsta unutar tog područja, od širenja virusa slinavke i šapa zrakom ili prenošenja opremom i predmetima, a gdje se nakon vakcinacije ne namjerava provesti izlučivanje vakciniranih životinja;
  - t) *supresivna vakcinacija* - hitna vakcinacija koja se provodi isključivo uz provođenje "stamping-out" metode, na

farmi ili području gdje je hitno potrebno smanjiti količinu virusa slinavke i šapa u okruženju (cirkulaciji) i smanjiti opasnost od širenja virusa slinavke i šapa izvan granica farme ili područja, s tim da se nakon vakcinacije životinje moraju usmrtniti i neškodljivo uništiti;

- u) *divlje životinje* - životinje prijemčivih vrsta koje žive izvan farme kako je definirano u tački b) ovog člana ili objektima iz čl. 15. i 16. ovog Pravilnika;
- v) *primarna pojava slinavke i šapa kod divljih životinja* - pojava slinavke i šapa koja je utvrđena kod divljih životinja na području gdje se ne provode mjere određene članom 80. st. (3) ili (4) ovog Pravilnika;
- z) *sentinel životinje* - životinje prijemčive vrste i slobodne od infekcije ili bolesti slinavke i šapa, koje se u određenom periodu jednom ili više puta uzastopno pretražuju na prisustvo antitijela za virus slinavke i šapa.

## **Poglavlje II. KONTROLA IZBIJANJA SLINAVKE I ŠAPA**

### **Odjeljak A. PRIJAVA BOLESTI I MJERE U SLUČAJU SUMNJE NA IZBIJANJE SLINAVKE I ŠAPA**

#### **Član 3.**

(Prijava slinavke i šapa)

- (1) Slinavka i šap obavezno se prijavljuje u skladu s odredbama člana 7. Odluke o zaraznim bolestima ("Službeni glasnik BiH", broj 44/03).
- (2) Vlasnik i držatelj, te svako drugo lice, koje prati životinje tokom prijevoza ili se brine za životinje mora, bez odgađanja, prijaviti nadležnoj veterinarskoj organizaciji pojavu ili sumnju na pojavu slinavke i šapa te držati zaražene životinje ili životinje za koje sumnja da su zaražene daleko od mjesta gdje su druge životinje prijemčivih vrsta koje mogu biti u opasnosti da se zaraze ili kontaminiraju virusom slinavke i šapa.
- (3) Veterinari, veterinarski inspektori, voditelji veterinarskih laboratorija i svako lice koje je poslom povezano sa životinjama prijemčivih vrsta ili proizvodima dobijenim od takvih životinja mora, bez odgađanja, prijaviti svaku spoznaju o prisustvu ili sumnji na prisustvo slinavke i šapa u skladu s odredbama Zakona, koju su imali prije poduzimanja službenih mjera koje se provode u skladu s odredbama ovog Pravilnika.
- (4) Ured je dužan odmah, a najkasnije u roku od 24 sata, obavijestiti Svjetsku organizaciju za zdravlje životinja-OIE (u daljnjem tekstu: OIE), Evropsku komisiju i nadležne veterinarske organe susjednih zemalja o svakom izbijanju slinavke i šapa ili potvrđenoj primarnoj pojavi slinavke i šapa kod divljih životinja u skladu s Dodatkom II. ovog Pravilnika.

#### **Član 4.**

(Mjere u slučaju sumnje na izbijanje slinavke i šapa)

- (1) Nadležni veterinarski inspektor mora narediti provođenje mjera iz st. (2) i (3) ovog člana kada se na farmi nalazi jedna ili više životinja sumnjivih da su zaražene ili kontaminirane virusom slinavke i šapa.
- (2) Nadležni veterinarski inspektor mora odmah narediti provođenje službenog istraživanja pod njegovim nadzorom i uzimanje odgovarajućih uzoraka za laboratorijsko pretraživanje kako bi se potvrdilo ili isključilo prisustvo slinavke i šapa u skladu s definicijom izbijanja bolesti iz Dodatka I. ovog Pravilnika.
- (3) Nadležni veterinarski inspektor mora odmah nakon prijave sumnje na slinavku i šap staviti farmu iz stava (1) ovog člana pod službeni nadzor i narediti provođenje slijedećih mjera:
  - a) popisivanje svih životinja na farmi po kategorijama, a u odnosu na prijemčive vrste životinja za svaku kategoriju mora biti naveden broj uginulih, te broj sumnjivih da su zaražene ili kontaminirane;
  - b) redovno nadopunjavanje (ažuriranje) popisa životinja iz tačke a) ovog stava kako bi se prikupili podaci o

novorođenim ili novouginulim životinjama dok traje sumnja na slinavku i šap. Ove podatke obavezan je, na zahtjev nadležnoga veterinarskog inspektora, voditi držatelj životinja. Podaci s popisa moraju biti na zahtjev dostupni i provjereni tokom svake službene kontrole i nadzora;

- c) popisivanje svih zaliha mlijeka, mliječnih proizvoda, mesa, mesnih proizvoda, lešina, krzna i koža, vune, sjemena, embrija, jajnih ćelija, gnojnice, gnoja, stočne hrane i stelje na farmi. Popis se mora redovno nadopunjavati (ažurirati);
- d) zabranu ulaska na farmu ili odlaska s farme bilo koje životinje prijemčivih vrsta, osim u slučaju kada se farma sastoji od različitih epidemioloških proizvodnih jedinica na koje se odnosi član 18. ovog Pravilnika i kada se sve prijemčive vrste životinja na farmi drže na mjestu gdje stalno žive ili na drugim mjestima na kojima mogu biti izolirane;
- e) provođenje odgovarajućeg postupka dezinfekcije na ulazu i izlazu iz objekata ili mjesta u kojima se drže prijemčive vrste životinja te na ulazu i izlazu s farme;
- f) provođenje epidemiološkog istraživanja u skladu s članom 13. ovog Pravilnika;
- g) uzimanje odgovarajućih uzoraka za laboratorijsko pretraživanje iz Dodatka III. ovog Pravilnika, kako bi se olakšalo epidemiološko istraživanje.

#### **Član 5.**

(Premještanja na i sa farme u slučaju sumnje na izbijanje slinavke i šapa)

- (1) Nadležni veterinarski inspektor mora, uz provođenje mjera iz člana 4. ovog Pravilnika, zabraniti svako premještanje sa ili na farmu na kojoj postoji sumnja na izbijanje slinavke i šapa, a posebno:
  - a) premještanje sa farme lešina, mesa, mesnih proizvoda, mlijeka ili mliječnih proizvoda, sjemena, jajnih ćelija ili embrija prijemčivih vrsta životinja ili stočne hrane, pribora, predmeta ili drugih supstanci kao što je vuna, koža i krzno, čekinje ili otpad životinjskog porijekla, gnojnice, gnoj ili bilo šta na čemu je mogao biti prenesen virus slinavke i šapa;
  - b) premještanje životinja koje nisu prijemčive na slinavku i šap;
  - c) kretanje lica na i sa farme;
  - d) premještanje vozila na i sa farme.
- (2) Izuzetno od tačke a) stava (1) ovog člana, nadležni veterinarski inspektor može, u slučaju poteškoća s pohranom/skladištenjem mlijeka na farmi, narediti uništavanje mlijeka na farmi ili odobriti prijevoz mlijeka isključivo u prijevoznim sredstvima koja su opremljena tako da nema opasnosti od širenja virusa slinavke i šapa sa farme, na najbliže moguće mjesto za neškodljivo uništavanje ili obradu mlijeka kojom će se uništiti virus slinavke i šapa. Prijevoz se može vršiti samo u prijevoznim sredstvima zapečaćenim od strane nadležnoga veterinarskog inspektora ili pod njegovim nadzorom.
- (3) Izuzetno od zabrana određenih u tač. b), c) i d) stava (1) ovog člana, nadležni veterinarski inspektor može odobriti premještanje na i sa farme, samo kada su ispunjeni svi uslovi i mjere za sprječavanje širenja virusa slinavke i šapa, o čemu obavještava nadležne organe entiteta i Brčko Distrikta BiH.

#### **Član 6.**

(Proširenje mjera na druge farme)

- (1) Nadležni veterinarski inspektor, u slučaju sumnje na izbijanje slinavke i šapa, mora proširiti mjere iz čl. 4. i 5. ovog Pravilnika na druge farme, kada se na osnovu njihovog položaja, građe, smještaja, odnosno rasporeda ili kontakta sa životinjama sa farme, postavi opravdana sumnja da su kontaminirane.
- (2) Nadležni veterinarski inspektor mora narediti provođenje, najmanje onih mjera iz člana 4. i člana 5. stav (1) ovog

Pravilnika, na objektima ili prijevoznim sredstvima iz člana 16. ovog Pravilnika, ako prisustvo životinja prijemčivih vrsta pobuđuje sumnju da su zaražene ili kontaminirane virusom slinavke i šapa.

#### Član 7.

(Privremeno područje kontrole)

- (1) Ured, uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, može odrediti privremenu zonu kontrole kada to zahtijeva epidemiološka situacija i posebno kada se radi o velikoj gustoći prijemčivih vrsta životinja i intenzivnom kretanju i premještanju životinja ili lica koja su u kontaktu s prijemčivim vrstama životinja te kada se radi o nepravovremenoj prijavi sumnje na pojavu bolesti ili nedostatku informacija o mogućem izvoru i putovima unošenja virusa slinavke i šapa.
- (2) Nadležni veterinarski inspektor mora na farmama u privremenoj zoni kontrole narediti najmanje mjere predviđene članom 4. stav (2) i stav (3) tač. a), b) i d), te članom 5. stav (1) ovog Pravilnika.
- (3) Ured, uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, može narediti da mjere koje se primjenjuju u privremenoj zoni kontrole budu nadopunjene privremenom zabranom kretanja i stavljanja u promet svih životinja na većem području ili na cijelom području države. Zabrana kretanja i stavljanja u promet životinja onih vrsta koje nisu prijemčive na slinavku i šap ne smije trajati duže od 72 sata, osim u izuzetno opravdanim okolnostima.

#### Član 8.

(Preventivni program iskorjenjivanja)

- (1) Ured, uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH može, kada na to upućuju epidemiološki podaci ili drugi dokazi, narediti provođenje preventivnog programa iskorjenjivanja, uključujući preventivno usmrćivanje prijemčivih vrsta životinja koje su vjerovatno kontaminirane i ako je potrebno, životinja iz drugih proizvodnih jedinica ili susjednih farmi, koje su s njima epidemiološki povezane.
- (2) Nadležni veterinarski inspektor mora, tokom provođenja preventivnog usmrćivanja, narediti i nadzirati klinički pregled prijemčivih vrsta životinja i uzimanje uzoraka u skladu s Dodatkom III. ovog Pravilnika.
- (3) Ured je dužan o mjerama iz st. (1) i (2) ovog člana obavijestiti OIE, Evropsku komisiju i nadležne veterinarske organe susjednih zemalja.

#### Član 9.

(Dužina provođenja naređenih mjera)

Mjere iz čl. 4. do 7. ovog Pravilnika ostaju na snazi dok se sumnja na slinavku i šap službeno ne isključi.

### Odjeljak B. MJERE U SLUČAJU POTVRDE SLINAVKE I ŠAPA

#### Član 10.

(Mjere u slučaju potvrđenog izbivanja slinavke i šapa)

- (1) Nadležni veterinarski inspektor mora, odmah nakon što je potvrđeno izbivanje slinavke i šapa, osim mjera propisanih u čl. 4. do 6. ovog Pravilnika, narediti i nadzirati provođenje i slijedećih mjera na farmi:
  - a) usmrćivanje svih prijemčivih vrsta životinja na licu mjesta. U posebnim okolnostima prijemčive vrste životinja mogu biti usmrćene na najbližem odgovarajućem mjestu pod službenim nadzorom i na način da se spriječi širenje virusa slinavke i šapa tokom prijevoza i usmrćivanja;
  - b) uzimanje odgovarajućeg broja uzoraka u skladu s Dodatkom III. ovog Pravilnika, prije ili tokom usmrćivanja prijemčivih vrsta životinja, a u svrhu epidemiološkog istraživanja propisanog članom 13. ovog Pravilnika. Ured, uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, može odrediti da se mjere iz člana 4. stav (2) ovog Pravilnika ne primjenjuju u slučaju pojave

sekundarnog izvora zaraze koji je epidemiološki povezan s primarnim izvorom od kojeg su uzorci već uzeti u skladu s članom 4. ovog Pravilnika, uz uslov da su uzeti odgovarajući uzorci u dovoljnom broju, koji su potrebni za epidemiološko istraživanje iz člana 13. ovog Pravilnika;

- c) neškodljivo uklanjanje lešina životinja prijemčivih vrsta uginulih na farmi ili usmrćenih u skladu s tačkom a) stava (1) ovog člana, bez odgode i pod službenim nadzorom, na način da nema opasnosti od širenja virusa slinavke i šapa. Ako posebne okolnosti zahtijevaju da lešine trebaju biti spaljene ili zakopane na licu mjesta ili dalje od tog mjesta, spaljivanje i zakapanje mora biti provedeno u skladu s uputama navedenim u Planu hitnih mjera iz člana 70. ovog Pravilnika;
  - d) izolaciju svih proizvoda i supstanci iz člana 4. stav (2) tačka c) ovog Pravilnika, dok se dokaže da nisu kontaminirani ili dok nisu obrađeni pod nadzorom nadležnog veterinarskog inspektora, na takav način da je sigurno uništen virus slinavke i šapa ili prerađeni.
- (2) Nadležni veterinarski inspektor mora, nakon usmrćivanja i neškodljivog uklanjanja prijemčivih vrsta životinja te provođenja mjera iz tačke d) stava (1) ovog člana narediti i nadzirati:
- a) čišćenje i dezinfekciju, u skladu s članom 11. ovog Pravilnika, svih objekata koji su korišteni za smještaj prijemčivih vrsta životinja, okoliša objekata i vozila koja su korištena za njihov prijevoz te drugih objekata i opreme koja je vjerovatno kontaminirana;
  - b) odgovarajuću dezinfekciju prostora u kojima žive ljudi ili uređskih prostora na farmi, ako postoji opravdana sumnja da su kontaminirani;
  - c) ponovno uvođenje ili naseljavanje životinja na farmu u skladu s Dodatkom V. ovog Pravilnika.

#### Član 11.

(Čišćenje i dezinfekcija)

- (1) Čišćenje i dezinfekcija kao sastavni dio mjera propisanih ovim Pravilnikom moraju biti odgovarajuće dokumentirani i provodeni pod službenim nadzorom u skladu s uputama nadležnog veterinarskog inspektora, a dezinficijensi i radne koncentracije korištenih dezinficijensa moraju biti odobreni i registrirani za stavljanje u promet od strane nadležnih organa entiteta, u skladu s posebnim propisima kojima je uređeno stavljanje biocida na tržište, kako bi se uništio virus slinavke i šapa.
- (2) Čišćenje, dezinfekcija, dezinfekcija i deratizacija moraju se provoditi na način da je štetan učinak na okoliš sveden na najmanju moguću mjeru.
- (3) Svaki korišteni dezinficijens osim što mora biti efikasan, mora imati i najmanji mogući štetan učinak na okoliš i javno zdravlje i biti primijenjen u skladu s najboljom dostupnom tehnologijom.
- (4) Čišćenje i dezinfekcija se provode u skladu s Dodatkom IV. ovog Pravilnika.

#### Član 12.

(Sljedivost i obrada proizvoda i supstanci koje potiču od ili su bile u kontaktu sa životinjama na mjestu izbivanja slinavke i šapa)

Proizvodi i supstance iz člana 4. stav (3) tačka c) ovog Pravilnika, koji potiču od prijemčivih vrsta životinja i koji su prikupljeni na farmi na kojoj je potvrđena slinavka i šap, te sjeme, jajne ćelije i embrije prikupljeni od prijemčivih vrsta životinja na toj farmi tokom perioda između vjerovatnog unošenja uzročnika bolesti na farmu i provođenja službenih mjera, moraju biti pronađeni i prerađeni ili u slučaju drugih supstanci, osim sjemena, jajnih ćelija i embrija, obrađeni pod službenim nadzorom, na način da se uništi virus slinavke i šapa i da se spriječi svaka opasnost od njegovog daljnjeg širenja.

### Član 13.

(Epidemiološko istraživanje)

- (1) Epidemiološko istraživanje koje se odnosi na izbijanje slinavke i šapa mora biti provedeno od strane veterinara koji je obučan za provođenje takvog istraživanja i na osnovu upitnika koji je sastavni dio Plana hitnih mjera iz člana 70. ovog Pravilnika, kako bi se omogućilo standardizirano, brzo i ciljano prikupljanje podataka. Takvo prikupljanje podataka najmanje mora obuhvatiti slijedeće:
  - a) dužinu vremena tokom kojeg je slinavka i šap mogla biti prisutna na farmi prije postavljanja sumnje ili prijave bolesti;
  - b) mogući izvor virusa slinavke i šapa na farmi i utvrđivanje drugih farmi na kojima se nalaze životinje sumnjive da su zaražene ili životinje sumnjive da su kontaminirane iz istoga izvora bolesti;
  - c) mogućnost zaražavanja ili kontaminacije drugih prijemčivih vrsta životinja, osim goveda i svinja;
  - d) kretanje i premještanje životinja, lica, prijevoznih sredstava i supstanci navedenih u članu 4. stav (3) tačka c), na kojima je vjerovatno prenesen virus slinavke i šapa na i sa farme.
- (2) Ured je dužan redovno izvještavati OIE, Evropsku komisiju i nadležne veterinarske organe susjednih zemalja o epidemiologiji i širenju virusa slinavke i šapa.

### Član 14.

(Dodatne mjere u slučaju potvrde izbijanja slinavke i šapa)

- (1) Na farmi na kojoj je potvrđena slinavka i šap Ured, uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH može, osim usmrćivanja i neškodljivog uklanjanja prijemčivih vrsta životinja, narediti usmrćivanje i preradu životinja koje nisu prijemčive na slinavku i šap, na način da se izbjegne svaka opasnost od širenja virusa slinavke i šapa. Ove mjere ne primjenjuje se na životinje vrste koje nisu prijemčive na slinavku i šap, koje je moguće izolirati, efikasno očistiti i dezinficirati, a uz uslov da su pojedinačno označene, a kako bi se, u slučaju kopitara, omogućila kontrola njihovog kretanja u skladu s posebnim propisima.
- (2) Ured, uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH može narediti provođenje mjera iz člana 10. stav (1) tačka a) ovog Pravilnika, na epidemiološki povezanim proizvodnim jedinicama ili susjednim/pri-druženim farmama, kada se na osnovu epidemioloških podataka ili drugih dokaza opravdano sumnja da su te farme kontaminirane. U tome slučaju, uzorkovanje i kliničko pretraživanje životinja se provodi u skladu s Dodatkom III. ovog Pravilnika.
- (3) Odmah nakon potvrde prvog izbijanja slinavke i šapa, Ured, uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, mora provesti sve aktivnosti potrebne za primjenu hitne vakcinacije na području najmanje veličine ugroženog područja, u skladu s članom 21. ovog Pravilnika.
- (4) Ured, uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, može narediti i provođenje mjera iz čl. 7. i 8. ovog Pravilnika.

### Odjeljak C. MJERE KOJE SE PRIMJENJUJU U POSEBNIM SLUČAJEVIMA

#### Član 15.

(Mjere koje se primjenjuju u slučaju izbijanja slinavke i šapa u blizini ili unutar određenih objekata u kojima se stalno ili povremeno drže prijemčive vrste životinja)

- (1) U slučaju kada zbog izbijanja slinavke i šapa postoji opasnost od zaražavanja prijemčivih vrsta životinja u laboratorijama, zooološkim vrtovima, parkovima prirode, ograđenim područjima ili u organima, institucijama ili centrima odobrenim u skladu s posebnim propisima i gdje se životinje drže u naučne svrhe ili u svrhu očuvanja vrsta ili genetskih resursa farmskih životinja Ured i nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta BiH moraju osigurati provođenje svih odgovarajućih biosigurnosnih mjera kako bi se te

životinje zaštitile od zaraze. Ove mjere mogu uključiti ograničenje pristupa javnim institucijama ili omogućavanje takvog pristupa pod posebnim uslovima.

- (2) U slučaju kada je pojava slinavke i šapa potvrđena u nekom od objekata iz stava (1) ovog člana Ured, uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, može donijeti odluku o odstupanju od primjene člana 10. stav (1) tačka a) ovog Pravilnika, uz uslov da osnovni interesi Bosne i Hercegovine, a naročito zdravstveni status životinja u susjednim i drugim državama nisu ugroženi i da se provode sve potrebne mjere za sprječavanje opasnosti od širenja virusa slinavke i šapa.
- (3) U slučaju genetskih resursa farmskih životinja sastavlja se lista objekata, u skladu s članom 75. stav (2) tačka f) ovog Pravilnika, kojom su nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta BiH unaprijed odredili ove objekte kao rasplodne nukleuse prijemčivih vrsta životinja neophodne za preživljavanje pasmine.

### Član 16.

(Mjere koje se primjenjuju u klaonicama, graničnim veterinarskim prijelazima i prijevoznim sredstvima)

- (1) Kada je pojava slinavke i šapa potvrđena u klaonici, graničnom veterinarskom prijelazu ili u prijevoznim sredstvima nadležni veterinarski inspektor mora narediti i nadzirati provođenje slijedećih mjera:
  - a) usmrćivanje svih prijemčivih vrsta životinja u tim objektima ili prijevoznim sredstvima, bez odgode;
  - b) neškodljivo uništavanje pod službenim nadzorom lešina životinja iz tačke a) ovog stava, na način da se izbjegne opasnost od širenja virusa slinavke i šapa;
  - c) neškodljivo uništavanje pod službenim nadzorom, životinjskog otpada uključujući nusproizvode životinja sumnjivih da su zaražene, te zaraženih i kontaminiranih životinja, na način da se izbjegne opasnost od širenja virusa slinavke i šapa;
  - d) dezinfekciju balege, gnoja i gnojnice, koji mogu biti uklonjeni samo u svrhu obrade u skladu s posebnim propisima kojima je regulirana ova oblast;
  - e) čišćenje i dezinfekciju objekata i opreme, uključujući i vozila ili prijevoznih sredstava, pod nadzorom nadležnog veterinarskog inspektora u skladu s članom 11. ovog Pravilnika i uputama donesenim od strane nadležnih organa;
  - f) provođenje epidemiološkog istraživanja u skladu s članom 13. ovog Pravilnika.
- (2) Mjere iz člana 19. ovog Pravilnika moraju biti provedene na kontaktnim farmama.
- (3) Nijedna životinja ne smije biti dovedena u klaonicu, na granični veterinarski prijelaz ili prevozna u prijevoznom sredstvu do isteka najmanje 24 sata od provedenog čišćenja i dezinfekcije propisanih u stavu (1) tačka e) ovog člana.
- (4) Kada epidemiološka situacija tako zahtijeva, a posebno tamo gdje se mora postaviti sumnja da su prijemčive vrste životinja na farmama koje se nalaze odmah do objekata ili prijevoznih sredstava iz stava (1) ovog člana, kontaminirane, izuzetno od odredbe tačke b) člana 2. ovog Pravilnika, izbijanje bolesti se mora proglasiti i u objektima ili prijevoznim sredstvima iz stava (1) ovog člana i moraju se provesti mjere iz čl. 10. i 21. ovog Pravilnika.

### Član 17.

(Procjena provođenja mjera)

Procjenu situacije koja se odnosi na posebne slučajeve iz člana 15. ovog Pravilnika provodi Ured, u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta BiH i u skladu s posebnim postupkom i uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH donosi mjere za sprječavanje širenja virusa slinavke i šapa, posebno u odnosu na regionalizaciju propisanu članom 45. ovog Pravilnika i hitnu vakcinaciju u skladu s odredbama člana 52. ovog Pravilnika.

## Odjeljak D. FARME KOJE SE SASTOJE OD RAZLIČITIH EPIDEMIOLOŠKIH PROIZVODNIH JEDINICA I KONTAKTNE FARME

### Član 18.

(Farme koje se sastoje od različitih epidemioloških proizvodnih jedinica)

- (1) Na farmama koje se sastoje od dvije ili više zasebnih proizvodnih jedinica, nadležni veterinarski inspektor može, u posebnim slučajevima i uzimajući u obzir opasnosti, odobriti odstupanje od provođenja mjera iz člana 10. stav (1) tačka a) ovog Pravilnika, na proizvodnim jedinicama takvih farmi koje nisu zaražene slinavkom i šapom.
- (2) Nakon što je nadležni veterinarski inspektor u vrijeme službenog pretraživanja, kako je određeno u članu 4. stav (2) ovog Pravilnika, potvrdio da su mjere za sprječavanje širenja slinavke i šapa između proizvodnih jedinica iz stava (1) ovog člana, provedene u periodu od najmanje dvostrukog trajanja inkubacije prije datuma kada je utvrđeno izbijanje slinavke i šapa na farmi, može se odobriti odstupanje propisano stavom (1) ovog člana i ako:
  - a) struktura, uključujući i administrativne dijelove, te veličina objekata omogućavaju potpuno odvojeno smještaj i držanje različitih stada prijemčivih vrsta životinja uključujući i različiti vazdušni prostor;
  - b) postupci u različitim proizvodnim jedinicama, a naročito način držanja i poslovi u štalama i na pašnjacima, hranidba i uklanjanje balege ili gnoja su potpuno odvojeni i provodi ih različito osoblje;
  - c) mehanizacija, oprema, instalacije, instrumenti i pribor za dezinfekciju koji se koriste u različitim proizvodnim jedinicama, te radne životinje vrsta koje nisu prijemčive na slinavku i šap potpuno su odvojeni.
- (3) U odnosu na mlijeko, odstupanje od provođenja mjera iz člana 10. stav (1) tačka d) može se dati farmama za proizvodnju mlijeka, pod uslovima da:
  - a) farma udovoljava uslovima iz stava (2) ovog člana;
  - b) mužnja se u svakoj proizvodnoj jedinici obavlja odvojeno;
  - c) mlijeko je, zavisno od namjene, prošlo najmanje jednu obradu iz dijela A. ili B. Dodatka IX. ovog Pravilnika.
- (4) Ured, uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, mora unaprijed izraditi detaljna pravila za primjenu odstupanja iz stava (1) ovog člana.

### Član 19.

(Kontaktne farme)

- (1) Farma se proglašava kontaktnom farmom ako nadležni veterinarski inspektor utvrdi ili smatra, na osnovu potvrđenih podataka, da je virus slinavke i šapa mogao biti unesen kretanjem ljudi, životinja, proizvoda životinjskog porijekla, vozila ili na bilo koji drugi način, bilo s drugih farmi na farmu iz člana 4. stav (1) ili člana 10. stava (1) ovog Pravilnika ili s tih farmi na druge farme.
- (2) Na kontaktnoj farmi moraju se primijeniti mjere određene članom 4. stav (3) i članom 5. ovog Pravilnika i te se mjere moraju provoditi dok sumnja na prisustvo slinavke i šapa na kontaktnim farmama nije službeno isključena u skladu s definicijom iz Dodatka I. ovog Pravilnika i zahtjevima istraživanja iz Dodatka III. ovog Pravilnika.
- (3) Nadležni veterinarski inspektor mora zabraniti premještanje svih životinja s kontaktnih farmi tokom perioda inkubacije, koje je određeno za pojedine vrste životinja iz člana 2. tačka h) ovog Pravilnika. Izuzetno od člana 4. stav (3) tačka d) ovog Pravilnika, nadležni veterinarski inspektor može odobriti prijevoz prijemčivih vrsta životinja pod službenim nadzorom direktno u najbližu moguću klaonicu na prisilno klanje. Prije odobrenja odstupanja iz ovog stava nadležni veterinarski inspektor mora narediti i nadzirati provedbu, najmanje, kliničkog pretraživanja u skladu s Dodatkom III. ovog Pravilnika.

- (4) Nadležni veterinarski inspektor može, kada smatra da to dopušta epidemiološka situacija, kontaktnom farmom iz stava (1) ovog člana, proglasiti jednu epidemiološku proizvodnu jedinicu farme i životinje koje se u njoj nalaze, uz uslov da ta epidemiološka proizvodna jedinica udovoljava propisanom u članu 18. ovog Pravilnika.
- (5) Nadležni veterinarski inspektor mora nadzirati provođenje mjera iz člana 4. st. (2) i (3) i člana 5. ovog Pravilnika u objektima ili prijevoznim sredstvima na koje se odnosi čl. 15. i 16. ovog Pravilnika kada se ne može isključiti epidemiološka povezanost između izbijanja slinavke i šapa i tih objekata ili prijevoznih sredstava. Ured, uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH može odlučiti o provedbi mjera iz člana 8. ovog Pravilnika.

### Član 20.

(Koordinacija provođenja mjera)

Ured, u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta BiH prati i koordinira provođenje mjera na farmama iz čl. 18. i 19. ovog Pravilnika.

## Odjeljak E. ZARAŽENO I UGROŽENO PODRUČJE

### Član 21.

(Uspostava zaraženog i ugroženog područja)

- (1) Bez obzira na mjere koje se provode u skladu s članom 7. ovog Pravilnika, odmah nakon što je potvrđeno izbijanje slinavke i šapa moraju se provesti najmanje mjere iz st. (2), (3) i (4) ovog člana.
- (2) Ured, uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, mora uspostaviti zaraženo područje u krugu od najmanje 3 km i ugroženo područje u krugu od najmanje 10 km od mjesta izbijanja slinavke i šapa iz stava (1) ovog člana. Pri određivanju granica navedenih područja moraju se uzeti u obzir administrativne granice, prirodne barijere, mogućnosti nadzora i tehnološki napredak koji omogućava predviđanje vjerovatnog širenja virusa slinavke i šapa zrakom i na bilo koji drugi način. Obzirom na navedena predviđanja, granice područja, ukoliko je potrebno, mogu biti promijenjene.
- (3) Nadležni veterinarski inspektor mora narediti da su zaraženo i ugroženo područje označeni vidljivim znakovima na prilaznim putevima u područja.
- (4) Zajednički i lokalni centar za kontrolu bolesti na koje se odnosi čl. 72. i 74. ovog Pravilnika moraju biti uspostavljeni kako bi se osigurala potpuna koordinacija u provedbi mjera koje su potrebne za iskorjenjivanje slinavke i šapa što je brže moguće. Stručni organ iz člana 76. ovog Pravilnika mora pomoći navedenim centrima u provedbi epidemiološkog istraživanja iz člana 13. ovog Pravilnika.
- (5) Ured, u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta BiH, mora odmah narediti pronalaženje svih životinja koje su otpremljene iz zaraženog ili ugroženog područja tokom perioda od najmanje 21 dana prije procijenjenog najranijeg datuma unošenja uzročnika zaraze na farmu u zaraženom području te o nalazu sljedivosti mora izvijestiti nadležne organe drugih država.
- (6) Ured mora saradivati s drugim državama u pronalasku svježeg mesa, mesnih proizvoda, sirovog mlijeka i proizvoda od sirovog mlijeka dobijenih od prijemčivih vrsta životinja koje potiču iz zaraženog područja i proizvedenih u periodu između datuma procijenjenog unošenja virusa slinavke i šapa i datuma stupanja na snagu mjera iz stava (2) ovog člana. Takvo svježe meso, mesni proizvodi, sirovo mlijeko i proizvodi od sirovog mlijeka moraju biti obrađeni u skladu s čl. 25., 26. i 27. ovog Pravilnika ili zadržani dok moguća kontaminacija virusom slinavke i šapa nije službeno isključena.

#### Član 22.

- (Mjere koje se primjenjuju na farmama u zaraženom području)
- (1) Nadležni veterinarski inspektor mora narediti i nadzirati da se u zaraženom području bez odgode provedu najmanje slijedeće mjere:
    - a) registracija svih farmi na kojima se drže prijemčive vrste životinja i popis svih životinja na farmi te redovno nadopunjavanje tih podataka;
    - b) redovna veterinarska inspekcija svih farmi na kojima se drže prijemčive vrste životinja, na način da se izbjegne širenje moguće prisutnog virusa slinavke i šapa na farmi, koja mora uključiti pregled odgovarajuće dokumentacije posebno podataka iz tačke a) ovog stava i mjera provedenih u svrhu sprječavanja unošenja ili iznošenja virusa slinavke i šapa, te koja može uključiti klinički pregled kako je određeno u Dodatku III. ovog Pravilnika;
    - c) zabrana premještanja prijemčivih vrsta životinja s farmi na kojima se drže ili uzgajaju.
  - (2) Izuzetno od tačke c) stava (1) ovog člana prijemčive vrste životinja mogu se prevoziti pod službenim nadzorom na prisilno klanje direktno na klaonicu koja se nalazi unutar istog zaraženog područja ili ako u tom području nema klaonice, u klaonicu izvan zaraženog područja koju je odredio nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta BiH, u prijevoznom sredstvu koje je nakon svakog prijevoza oprano i dezinficirano pod službenom kontrolom. Premještanje na koje se odnosi ovaj stav može biti odobreno samo kada je Ured, uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, utvrdio na osnovu kliničkog pretraživanja, u skladu s Dodatkom III. ovog Pravilnika, svih prijemčivih vrsta životinja na farmi koji je proveden pod nadzorom nadležnog veterinarskog inspektora i nakon procjene epidemioloških okolnosti, da ne postoji razlog za sumnju da se na farmi nalaze zaražene ili kontaminirane životinje. Meso takvih životinja mora biti podvrgnuto postupcima iz člana 25. ovog Pravilnika.

#### Član 23.

(Premještanje i prijevoz životinja i njihovih proizvoda u zaraženom području)

- Nadležni veterinarski inspektor mora u zaraženom području zabraniti:
- a) premještanje između farmi i prijevoz prijemčivih vrsta životinja;
  - b) sajmove, tržnice, izložbe i druga okupljanja životinja uključujući sakupljanje i razilaženje prijemčivih vrsta životinja;
  - c) pokretnu službu za rasplod prijemčivih vrsta životinja;
  - d) umjetno osjemenjivanje i sakupljanje jajnih ćelija i embrija od prijemčivih vrsta životinja.

#### Član 24.

(Dodatne mjere i odstupanja)

- (1) Osim mjera određenih u članu 23. ovog Pravilnika, nadležni veterinarski inspektor može zabraniti:
  - a) premještanje ili prijevoz neprijemčivih vrsta životinja između farmi koje se nalaze unutar zaraženog područja odnosno premještanje ili prijevoz prijemčivih vrsta životinja izvan ili u zaraženo područje;
  - b) provoz životinja svih vrsta kroz zaraženo područje;
  - c) dogadanja na kojima se ljudi okupljaju i dolaze u kontakt s prijemčivim vrstama životinja, a gdje postoji opasnost od širenja virusa slinavke i šapa;
  - d) umjetno osjemenjivanje ili sakupljanje jajnih ćelija i embrija od životinja vrsta koje nisu prijemčive na slinavku i šap;
  - e) kretanje prijevoznih sredstava namijenjenih prijevozu životinja;
  - f) klanje na farmi prijemčivih vrsta životinja, za vlastite potrebe;
  - g) prijevoz roba iz člana 33. ovog Pravilnika na farme na kojima se drže prijemčive vrste životinja.

- (2) Nadležni veterinarski inspeksijski organ entiteta i Brčko Distrikta BiH može odobriti:
  - a) provoz životinja svih vrsta kroz zaraženo područje isključivo glavnim cestama i željeznicom;
  - b) prijevoz prijemčivih vrsta životinja za koje je nadležni veterinarski inspektor potvrdio da dolaze sa farmi izvan zaraženog područja i koje su prevezene određenim rutama direktno u određene klaonice u svrhu klanja bez odgode, a uz uslov da je nakon dopreme prijevozno sredstvo očišćeno i dezinficirano u klaonici, pod službenom kontrolom i da je takvo čišćenje i dezinfekcija upisana u dnevnik prijevoznog sredstva;
  - c) umjetno osjemenjivanje životinja na farmi koje je provelo osoblje sa te farme, korištenjem sjemena sakupljenog od životinja na toj farmi ili sjemena uskladištenog na farmi ili dostavljenog iz sabirnog centra u vanjskom perimetru farme;
  - d) premještanje i prijevoz kopitara, uzimajući u obzir uslove iz Dodatka VI. ovog Pravilnika;
  - e) prijevoz roba iz člana 33. ovog Pravilnika na farme na kojima se drže prijemčive vrste životinja, pod određenim uslovima.

#### Član 25.

(Mjere koje se odnose na svježe meso proizvedeno u zaraženom području)

- (1) Zabranjeno je stavljanje na tržište svježeg mesa, mljevenog mesa i mesnih preradevina dobijenih od prijemčivih vrsta životinja koje potiču iz zaraženog područja.
- (2) Zabranjeno je stavljanje na tržište svježeg mesa, mljevenog mesa i mesnih preradevina od prijemčivih vrsta životinja, proizvedenih u objektima koji se nalaze u zaraženom području.
- (3) Svježe meso, mljeveno meso i mesne preradevine iz stava (1) ovog člana moraju biti označeni u skladu s posebnim propisima koji uređuju zdravstvene uslove za proizvodnju, preradu, distribuciju i stavljanje u promet proizvoda životinjskoga porijekla za ljudsku upotrebu i nakon toga prevezeni u zapečaćenim kontejnerima u objekte koje je odredio nadležni veterinarski inspeksijski organ entiteta i Brčko Distrikta BiH, kako bi od njih bili proizvedeni mesni proizvodi obrađeni u skladu s dijelom A. Dodatka VII. ovog Pravilnika.
- (4) Izuzetno, zabrana iz stava (1) ovog člana ne odnosi se na svježe meso, mljeveno meso i mesne preradevine koje su proizvedene najmanje dvadeset i jedan dan prije procijenjenog datuma najranijeg zaražavanja na farmi u zaraženom području i koji su od dana proizvodnje bili uskladišteni i prevezeni odvojeno od mesa i mesnih proizvoda proizvedenih nakon tog datuma. Takvo meso i mesni proizvodi moraju se lako razlikovati od mesa i mesnih proizvoda koji se ne smiju otpremiti izvan zaraženog područja na način da imaju jasnu oznaku u skladu s posebnim propisima.
- (5) Izuzetno, zabrana iz stava (2) ovog člana ne primjenjuje se na svježe meso, mljeveno meso ili mesne preradevine dobijene iz objekata koji se nalaze u zaraženom području, ukoliko je udovoljeno slijedećim uslovima:
  - a) objekt mora raditi pod strogom veterinarskom kontrolom;
  - b) samo svježe meso, mljeveno meso ili mesne preradevine iz stava (4) ovog člana ili svježe meso, mljeveno meso ili mesne preradevine dobijene od životinja uzgojenih i zaklanih izvan zaraženog područja ili životinja prevezenih u objekt i zaklanih u skladu s članom 24. stav (2) tačka b) ovog Pravilnika smiju biti prerađeni u tom objektu;
  - c) svo takvo svježe meso, mljeveno meso ili mesne preradevine moraju biti označene zdravstvenom oznakom u skladu s posebnim propisima ili u slučaju mesa papkara zdravstvenom oznakom u skladu s posebnim propisima o problemima javnog zdravlja i

- zdravlja životinja koji utiču na stavljanje na tržište mesa divljači iz uzgoja ili u slučaju mljevenog mesa i mesnih preradevina zdravstvenom oznakom u skladu s posebnim propisima o uslovima za proizvodnju i stavljanje na tržište mljevenog mesa i mesnih preradevina;
- d) tokom cijelog proizvodnog procesa svo takvo svježe meso, mljeveno meso ili mesne preradevine moraju biti jasno označeni i prevoženi, te pohranjeni odvojeno od svježeg mesa, mljevenog mesa ili mesnih preradevina, koji se ne smiju otpremati izvan zaraženog područja u skladu s ovim Pravilnikom.
- (6) Nadležni veterinarski inspektor mora potvrditi da svježe meso, mljeveno meso i mesne preradevine namijenjene za stavljanje u promet udovoljavaju uslovima iz stava (5) ovog člana. Ured, u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta BiH, mora nadzirati mjere kontrole koje provode nadležni veterinarski inspektori i sastaviti listu objekata za koje se mogu izdavati certifikati za potrebe međunarodnog prometa.
- (7) Odstupanje od zabrane iz stava (1) ovog člana može se dati pod uslovima koji su doneseni u skladu s posebnim postupkom utvrđenim od strane Ureda, uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, posebno u odnosu na zdravstvene oznake za mesne proizvode koji potiču od prijemčivih vrsta životinja iz područja koje je više od 30 dana proglašeno zaraženim.

#### Član 26.

(Mjere koje se odnose na mesne proizvode proizvedene u zaraženom području)

- (1) Zabranjeno je stavljanje na tržište mesnih proizvoda proizvedenih od mesa prijemčivih vrsta životinja koje potiču iz zaraženog područja.
- (2) Izuzetno, zabrane iz stava (1) ovog člana ne odnose se na mesne proizvode koji su podvrgnuti termičkoj obradi kako je navedeno u dijelu A. Dodatka VII. ovog Pravilnika ili koji su proizvedeni od mesa na koje se odnosi član 25. stav (4) ovog Pravilnika.

#### Član 27.

(Mjere koje se odnose na mlijeko i mliječne proizvode proizvedene u zaraženom području)

- (1) Zabranjeno je stavljanje na tržište mlijeka dobijenog od prijemčivih vrsta životinja koje potiču iz zaraženog područja i mliječnih proizvoda proizvedenih od takvog mlijeka.
- (2) Zabranjeno je stavljanje na tržište mlijeka i mliječnih proizvoda od prijemčivih vrsta životinja, koji su proizvedeni u objektima koji se nalaze u zaraženom području.
- (3) Izuzetno, zabrana iz stava (1) ovog člana ne odnosi se na mlijeko i mliječne proizvode dobijene od prijemčivih vrsta životinja koje potiču iz zaraženog područja i koji su proizvedeni najmanje 21 dan prije procijenjenog dana najranijeg zaražavanja na farmi u zaraženom području i koji su, nakon što su proizvedeni, uskladišteni i transportovani odvojeno od mlijeka i mliječnih proizvoda proizvedenih prije navedenog datuma.
- (4) Izuzetno, zabrana iz stava (1) ovog člana ne odnosi se na mlijeko dobijeno od prijemčivih vrsta životinja koje potiču iz zaraženog područja i mliječne proizvode koji su proizvedeni od mlijeka koje je podvrgnuto obradi na neki od načina iz dijela A. ili B. Dodatka IX. ovog Pravilnika, zavisno od korištenja mlijeka ili mliječnih proizvoda. Ta obrada mora se provesti pod uslovima koji su navedeni u stavu (6) ovog člana i u objektima iz stava (5) ovog člana ili ako ne postoje takvi objekti u zaraženom području u objektima koji se nalaze izvan zaraženog područja pod uslovima iz stava (8) ovog člana.

- (5) Izuzetno, zabrana iz stava (2) ovog člana ne odnosi se na mlijeko i mliječne proizvode proizvedene u objektima u zaraženom području koji udovoljavaju uslovima iz stava (6) ovog člana.

- (6) Objekti iz st. (4) i (5) ovog člana moraju udovoljavati sljedećim uslovima:

- a) objekt mora raditi pod stalnom i strogom službenom kontrolom;
- b) mlijeko koje se koristi u objektu mora ili udovoljavati uslovima propisanim u st. (3) i (4) ovog člana ili svježe mlijeko mora biti dobijeno od životinja izvan zaraženoga područja;
- c) tokom cjelokupnoga proizvodnog procesa mlijeko mora biti jasno označeno, transportovano i skladišteno odvojeno od sirovog mlijeka i proizvoda od sirovog mlijeka koji nisu namijenjeni za otpremu izvan zaraženog područja;
- d) prijevoz sirovog mlijeka s farmi koje se nalaze izvan zaraženog područja u objekte, mora se obavljati vozilima koja su prije prijevoza očišćena i dezinficirana i koja nakon toga nisu bila u kontaktu s farmama u zaraženom području na kojima se drže prijemčive vrste životinja.

- (7) Nadležni veterinarski inspektor potvrđuje da li mlijeko koje se stavlja na tržište udovoljava uslovima iz stava (6) ovog člana.

- (8) Prijevoz svježeg mlijeka s farmi koje se nalaze u zaraženom području u objekte koji su smješteni izvan zaraženog područja i prerada takvog mlijeka mora se obavljati pod sljedećim uslovima:

- a) preradu sirovog mlijeka proizvedenog od prijemčivih vrsta životinja držanih unutar zaraženog područja u objektima koji se nalaze izvan zaraženog područja, mora odobriti nadležni veterinarski inspektor;
- b) odobrenje iz tačke a) ovog stava mora uključiti uputu o načinu i putu prijevoza u određeni objekt;
- c) prijevoz se mora obaviti u vozilima koja su prije prijevoza očišćena i dezinficirana, koja su izrađena i održavana na način da mlijeko tokom transporta ne ističe, te koja su opremljena na način da se izbjegne raspršivanje čestica mlijeka tokom utovara i istovara;
- d) prije napuštanja farme na kojoj je prikupljeno mlijeko prijemčivih vrsta životinja priključne cijevi, gume, kućišta kotača, donji dijelovi vozila i sve razliveno mlijeko moraju biti očišćeni i dezinficirani, a nakon završne dezinfekcije i prije napuštanja zaraženog područja vozilo ne smije naknadno doći u kontakt s drugim farmama u zaraženom području na kojima se drže prijemčive vrste životinja;
- e) prijevozna sredstva moraju biti strogo namijenjena za prijevoz u određenom geografskom ili administrativnom području, moraju biti u skladu s tim označena i smiju ući u drugo područje tek nakon provedenog čišćenja i dezinfekcije pod službenim nadzorom.

- (9) Zabranjeno je prikupljanje i prijevoz uzoraka svježeg mlijeka od životinja prijemčivih vrsta s farmi smještenih u zaraženom području u laboratorije, osim u veterinarske dijagnostičke laboratorije odobrene za dijagnostiku slinavke i šapa, kao i postupci s mlijekom u takvim laboratorijama.

#### Član 28.

(Mjere koje se odnose na sjeme, jajne ćelije i embrije prikupljene od prijemčivih vrsta životinja u zaraženom području)

- (1) Zabranjeno je stavljanje na tržište sjemena jajnih ćelija i embrija dobijenih od prijemčivih vrsta životinja koje potiču iz zaraženog područja.
- (2) Izuzetno, zabrana iz stava (1) ovog člana ne odnosi se na smrznuto sjeme, jajne ćelije i embrije koji su prikupljeni i pohranjeni najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma najranijeg zaražavanja virusom slinavke i šapa na farmi u zaraženom području.
- (3) Smrznuto sjeme prikupljeno nakon datuma na koji se odnosi stav (2) ovog člana mora se odvojeno pohraniti i može biti stavljeno u opticaj nakon:

- a) ukidanja svih mjera koje se odnose na izbjicanje slinavke i šapa u skladu s članom 36. ovog Pravilnika;
- b) kliničkog pretraživanja svih životinja smještenih u centru za sakupljanje sjemena i uzimanja uzoraka u skladu s Dodatkom III. ovog Pravilnika koji moraju biti serološki pretraženi kako bi se dokazala odsutnost zaraze u tom sabirnom centru;
- c) kad je životinja, od koje se uzima sjeme, pretražena serološkim testom za otkrivanje antitijela za virus slinavke i šapa u uzorku koji je uzet najranije 28 dana nakon prikupljanja sjemena, sa negativnim rezultatom.

#### Član 29.

(Prijevoz i distribucija balege i gnoja prijemčivih vrsta životinja proizvedenih u zaraženom području)

- (1) Zabranjen je prijevoz i distribucija balege ili gnoja unutar zaraženog područja, sa farmi i objekata ili prijevoznih sredstava na koje se odnosi član 16. ovog Pravilnika gdje se drže prijemčive vrste životinja, smještenih u zaraženom području.
- (2) Izuzetno od zabrane iz stava (1) ovog člana nadležni veterinarski inspektor može odobriti premještanje gnoja prijemčivih vrsta životinja s farmi koje se nalazi u zaraženom području u određene objekte za obradu u skladu s posebnim propisima kojima je regulirana ova oblast, ili za posredno skladištenje.
- (3) Izuzetno od zabrane iz stava (1) ovog člana nadležni veterinarski inspektor može odobriti premještanje gnoja prijemčivih vrsta životinja s farmi koje se nalaze u zaraženom području i na kojima se ne provode mjere iz čl. 4. ili 10. ovog Pravilnika, za distribuciju na određena polja pod sljedećim uslovima:
  - a) da je sav gnoj proizveden najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma najranijeg zaražavanja životinja na farmi u zaraženom području te gnoj i balega da su razasuti po zemlji i s njom odmah pomiješani/uzorani i na dovoljnoj udaljenosti od farmi na kojima se drže prijemčive vrste životinja i odmah ili;
  - b) u slučaju gnoja goveda i svinja:
    - 1) pretraživanjem svih životinja na farmi, pod nadzorom nadležnog veterinarskog inspektora, isključeno je prisustvo životinja sumnjivih da su zaražene virusom slinavke i šapa;
    - 2) sav gnoj je proizveden najmanje četiri dana prije pretraživanja na koje se odnosi alineja 1) ove tačke;
    - 3) gnoj je pomiješan sa zemljom na određenim poljima blizu farme porijekla i na dovoljnoj udaljenosti od drugih farmi u zaraženom području na kojima se drže prijemčive vrste životinja.
- (4) Prilikom davanja odobrenja za premještanje balege ili gnoja s farme na kojoj se drže prijemčive vrste životinja nadležni veterinarski inspektor mora narediti da se, uz provođenje čišćenja i dezinfekcije nepropusnih prijevoznih sredstava nakon utovara i prije napuštanja farme, premještanje balege ili gnoja obavi na način da se spriječi širenje virusa slinavke i šapa.

#### Član 30.

(Mjere koje se odnose na kožu i krzno prijemčivih vrsta životinja u zaraženom području)

- (1) Zabranjeno je stavljanje na tržište koža i krzna prijemčivih vrsta životinja koje potiču iz zaraženog područja.
- (2) Izuzetno, zabrana iz stava (1) ovog člana ne primjenjuje se na kožu i krzna koji:
  - a) su proizvedeni najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma zaražavanja životinja na farmi iz člana 10. stav (1) ovog Pravilnika i koji su bili odvojeno držani od koža i krzna proizvedenih nakon tog datuma ili;
  - b) ispunjavaju uslove iz dijela A. Dodatka VII. ovog Pravilnika.

#### Član 31.

(Mjere koje se odnose na vunu ovaca, dlaku preživara i čekinje svinja proizvedene u zaraženom području)

- (1) Zabranjeno je stavljanje na tržište vune ovaca, dlake preživara i čekinja svinja koje potiču iz zaraženog područja.
- (2) Izuzetno, zabrana iz stava (1) ovog člana ne primjenjuje se na neprerađenu vunu, dlaku i čekinje koje:
  - a) su proizvedene najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma zaražavanja životinja na farmi na koju se odnosi član 10. stav (1) ovog Pravilnika i koje su bile odvojeno držane od vune, dlake i čekinja proizvedenih nakon tog datuma ili;
  - b) ispunjavaju uslove iz dijela A. Dodatka VII. ovog Pravilnika.

#### Član 32.

(Mjere koje se odnose na životinjske proizvode proizvedene u zaraženom području)

- (1) Zabranjeno je stavljanje na tržište i životinjskih proizvoda dobijenih od prijemčivih vrsta životinja kao i drugih životinjskih proizvoda na koje se ne odnose odredbe čl. 25. do 31. ovog Pravilnika.
- (2) Izuzetno, zabrana iz stava (1) ovog člana ne odnosi se na proizvode koji:
  - a) su proizvedeni najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma zaražavanja životinja na farmi na koju se odnosi član 10. stav (1) ovog Pravilnika i koji su bili držani i transportovani odvojeno od proizvoda proizvedenih nakon tog datuma ili;
  - b) su obrađeni u skladu s dijelom A. Dodatka VII. ovog Pravilnika ili;
  - c) u slučaju posebnih proizvoda, udovoljavaju odgovarajućim zahtjevima iz dijela A. Dodatka VII. ovog Pravilnika ili;
  - d) su gotovi proizvodi za koje nije potrebna daljnja obrada, a koji sadrže proizvode životinjskog porijekla koji su ili obrađeni postupkom koji jamči uništenje mogućeg virusa slinavke i šapa ili su dobijeni od životinja na koje se ne primjenjuju ograničenja u skladu s odredbama ovog Pravilnika ili;
  - e) pakirani proizvodi namijenjeni za korištenje u dijagnostici in vitro ili kao laboratorijski reagensi.

#### Član 33.

(Mjere koje se odnose na hranu za životinje, krmiva, sijeno i slamu proizvedene u zaraženom području)

- (1) Zabranjeno je stavljanje na tržište hrane za životinje, krmiva, sijena i slame koje potiču iz zaraženog područja.
- (2) Izuzetno, zabrana iz stava (1) ovog člana ne odnosi se na hranu za životinje, krmiva, sijeno i slamu koji:
  - a) su proizvedeni najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma zaražavanja životinja na farmi kako je određeno u članu 10. stav (1) ovog Pravilnika i koji su držani i transportovani odvojeno od hrane za životinje, krmiva, sijena i slame proizvedenih nakon tog datuma ili;
  - b) su namijenjeni za korištenje unutar zaraženog područja, a uz odobrenje nadležnoga veterinarskog inspektora ili;
  - c) su proizvedeni u prostorima u kojima se ne drže prijemčive vrste životinja ili;
  - d) su proizvedeni u prostorima u kojima se ne drže prijemčive vrste životinja i za koje su sirovine dobijene na prostorima iz tačke c) ovog stava ili na prostorima koji se nalaze izvan zaraženog područja.
- (3) Zabrana iz stava (1) ovog člana ne odnosi se na krmiva i slamu, proizvedene na farmama na kojima se drže prijemčive vrste životinja, koje udovoljavaju zahtjevima iz dijela B. Dodatka VII. ovog Pravilnika.

#### Član 34.

(Odobranje odstupanja i dodatno potvrđivanje)

- (1) Odstupanje od zabrane iz čl. 24. do 33. ovog Pravilnika, nadležni veterinarski inspektor može odobriti rješenjem uz



saglasnost nadležnih veterinarskih inspekcijских organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, o čemu obavještava nadležne organe entiteta i Brčko Distrikta BiH, a oni Ured, tek nakon što je potvrdio da je prije nego je proizvod napustio zaraženu zonu ispunjavao sve propisane zahtjeve i da nema opasnosti od širenja virusa slinavke i šapa.

- (2) Odstupanje od bilo koje zabrane iz čl. 25. do 33. ovog Pravilnika, u slučaju međunarodne trgovine mora odobriti Ured.

#### Član 35.

(Dodatne mjere koje se primjenjuju u zaraženom području)

Osim mjera koje se primjenjuju u zaraženom području u skladu s odredbama ovog Pravilnika, Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, može odrediti provođenje i drugih mjera koje smatra potrebnim i efikasnim za suzbijanje virusa slinavke i šapa, uzimajući u obzir epidemiološko stanje, način držanja životinja te trgovinske i socijalne prilike u pogodenom području.

#### Član 36.

(Ukidanje mjera u zaraženom području)

- (1) Mjere u zaraženom području moraju se provoditi:
- dok ne protekne 15 dana od usmrćivanja i neškodljivog uklanjanja prijemčivih vrsta životinja s farme kako je određeno u članu 10. stav (1) ovog Pravilnika i provođenja preliminarnog čišćenja i dezinfekcije na farmi u skladu s članom 11. ovog Pravilnika;
  - dok na svim farmama, u zaraženom području, na kojima se drže prijemčive vrste životinja nije završeno pretraživanje, s negativnim rezultatima.
- (2) Nakon ukidanja mjera u zaraženom području nastavljaju se primjenjivati mjere u ugroženom području na način kako je propisano u čl. 37. do 42. ovog Pravilnika i to najmanje 15 dana, dok se te mjere ne ukinu u skladu s članom 44. ovog Pravilnika.
- (3) Pretraživanje iz tačke b) stav (1) ovog člana mora se provesti kako bi se dodatno potvrdila odsutnost zaraze, a najmanje se mora provesti pretraživanje u skladu s kriterijima iz Dodatka III. ovog Pravilnika.

#### Član 37.

(Mjere koje se primjenjuju na farmama u ugroženom području)

- (1) U ugroženom području moraju se provesti mjere iz člana 22. stav (1) ovog Pravilnika.
- (2) Izuzetno od zabrane iz člana 22. stav (1) tačke c) ovog Pravilnika i kad nema klaoničkih kapaciteta ili ako su oni nedostatni unutar ugroženog područja, nadležni veterinarski inspektor može odobriti premještanje prijemčivih vrsta životinja sa farmi smještenih u ugroženom području, na klanje u klaonice koje se nalaze izvan ugroženog područja, direktnim prijevozom, pod službenim nadzorom i uz sljedeće uslove:
- podaci iz člana 22. stav (1) su pod službenom kontrolom, a epidemiološka situacija na farmi ne ukazuje na sumnju da su životinje zaražene ili kontaminirane virusom slinavke i šapa;
  - sve životinje prijemčivih vrsta na farmi su pregledane pod nadzorom nadležnog veterinarskog inspektora, s negativnim rezultatom;
  - reprezentativni broj životinja, uzimajući u obzir statističke parametre iz Dodatka III. ovog Pravilnika, detaljno je klinički pretražen kako bi se isključilo prisustvo ili sumnja na klinički pozitivne životinje;
  - klaonicu je odredio nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta BiH i smještena je što je bliže moguće ugroženom području;
  - meso od takvih životinja mora biti obrađeno u skladu s članom 39. ovog Pravilnika.

#### Član 38.

(Premještanje životinja prijemčivih vrsta unutar ugroženog područja)

- Životinje prijemčivih vrsta ne smiju biti premještane sa farmi unutar ugroženog područja.
- Izuzetno od zabrane iz stava (1) ovog člana premještanje životinja dopušteno je u sljedeće svrhe:
  - za odvođenje na pašnjake koji se nalaze unutar ugroženog područja, na način da ne dolaze u kontakt sa životinjama prijemčivih vrsta s drugih farmi i tek nakon 15 dana od zadnjeg utvrđenog izbivanja slinavke i šapa u zaraženom području,
  - za klanje u klaonicu koja se nalazi u istom ugroženom području, direktnim prijevozom i pod službenim nadzorom;
  - za prijevoz u skladu s članom 37. stav (2) ovog Pravilnika,
  - za prijevoz u skladu s članom 24. stav (2) tač. a) i b) ovog Pravilnika.
- Nadležni veterinarski inspektor može odobriti premještanje životinja iz tačke a) stava (2) ovog člana, nakon što je pretraživanjem svih životinja prijemčivih vrsta na farmi pod nadzorom nadležnog veterinarskog inspektora i uključujući uzorkovanje u skladu s podtačkom 2.2. tačke 2. Dodatka III. ovog Pravilnika, isključeno prisustvo životinja sumnjivih da su zaražene ili kontaminirane virusom slinavke i šapa.
- Nadležni veterinarski inspektor može odobriti premještanje životinja na koje se odnosi tačka b) stava (2) ovog člana tek nakon što su na zadovoljavajući način provedene mjere iz člana 37. stav (2) tač. a) i b) ovog Pravilnika.
- Ured u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta BiH mora, bez odgode, pronaći sve životinje otpremljene iz ugroženog područja tokom perioda od najmanje dvadeset i jednog dana prije procijenjenog datuma najranijeg zaražavanja životinja na farmi u ugroženom području i o nalazu sljedivosti izvijestiti nadležne organe u drugim državama.

#### Član 39.

(Mjere koje se moraju primjenjivati na svježe meso životinja prijemčivih vrsta koje potiču iz ugroženog područja i na mesne proizvode proizvedene od takvog mesa)

- Zabranjeno je stavljanje na tržište svježeg mesa, mljevenog mesa i mesnih preradevina dobijenih od životinja prijemčivih vrsta koje potiču iz ugroženog područja i mesnih proizvoda proizvedenih od takvog mesa.
- Zabranjeno je stavljanje na tržište svježeg mesa, mljevenog mesa, mesnih preradevina i mesnih proizvoda od prijemčivih vrsta životinja, proizvedenih u objektima koji se nalaze u ugroženom području.
- Izuzetno, zabrane iz stava (1) ovog člana ne primjenjuje se na svježe meso, mljeveno meso i mesne preradevine koji su proizvedeni najmanje 21 dan prije pretpostavljenog datuma prvog zaražavanja životinja na farmi u odgovarajućem zaraženom području i koji su od trenutka proizvodnje bili uskladišteni i prevoženi odvojeno od mesa proizvedenog nakon tog datuma. Takvo se meso, na osnovu jasne oznake koja je utvrđena posebnim propisima, mora lahko razlikovati od mesa koje se ne smije otpremati izvan ugroženog područja.
- Izuzetno, zabrana iz stava (1) ovog člana ne primjenjuje se na svježe meso, mljeveno meso i mesne pripravke koji su proizvedeni od životinja dopremljenih u klaonicu pod uslovima koji su najmanje toliko strogi koliko i uslovi iz člana 37. stav (2) tač. a) do e) ovog Pravilnika, pod uslovom da meso podliježe mjerama propisanim u stavu (5) ovog člana.
- Izuzetno, zabrana iz stava 2. ovog člana ne primjenjuje se na svježe meso, mljeveno meso ili mesne preradevine koji su dobijeni u objektima smještenim u ugroženom području, pod sljedećim uslovima:
  - da objekt radi pod strogom veterinarskom kontrolom;

- b) u objektu se prerađuje jedino svježe meso, mljeveno meso ili mesni pripravci koji su opisani u stavu (4) ovog člana i koji podliježu dodatnim uslovima kako je određeno u dijelu B. Dodatka VIII. ovog Pravilnika ili koji su dobijeni od životinja koje su uzgajane i zaklane izvan ugroženog područja ili od životinja koje su dopremljene u skladu s članom 24. stav (2. tačka b) ovog Pravilnika;
- c) svo takvo svježe meso, mljeveno meso ili mesne preradevine moraju biti označene zdravstvenom oznakom u skladu s posebnim propisima ili u slučaju mesa papkara zdravstvenom oznakom u skladu s posebnim propisima o problemima javnog zdravlja i zdravlja životinja koji utiču na stavljanje na tržište mesa divljači iz uzgoja ili u slučaju mljevenog mesa i mesnih preradevina zdravstvenom oznakom u skladu s posebnim propisima o uslovima za proizvodnju i stavljanje na tržište mljevenog mesa i mesnih preradevina;
- d) svo takvo svježe meso, mljeveno meso ili mesni pripravci moraju tokom cijelog proizvodnog procesa biti jasno označeni i moraju se prevoziti i skladištiti odvojeno od svježeg mesa, mljevenog mesa ili mesnih preradevina koji ne ispunjavaju uslove za otpremanje izvan ugroženog područja u skladu s ovim Pravilnikom.
- (6) Izuzetno, zabrana iz stava (1) ovog člana ne primjenjuje se na mesne proizvode proizvedene od svježeg mesa koje je dobijeno od životinja prijemčivih vrsta porijeklom iz ugroženog područja, a koje je označeno oznakom zdravstvene ispravnosti u skladu s posebnim propisima koji uređuju zdravstvene uslove za proizvodnju, preradu, distribuciju i stavljanje proizvoda životinjskoga porijekla za ljudsku upotrebu i koje je prevezeno pod službenim nadzorom u odobreni objekt za obradu u skladu s dijelom A. Dodatka VII. ovog Pravilnika.
- (7) Izuzetno, zabrana iz stava (2) ovog člana ne primjenjuje se na mesne proizvode koji su proizvedeni u objektima smještenim u ugroženom području i koji udovoljavaju propisanim u stavu (6) ovog člana ili su proizvedeni od mesa koje udovoljava uslovima iz stava (5) ovog člana.
- (8) Nadležni veterinarski inspektor potvrđuje da meso, mljeveno meso i mesni pripravci namijenjeni za stavljanje u promet udovoljavaju uslovima iz st. (5) i (7) ovog člana.
- (9) Odstupanje od zabrane iz stava (1) ovog člana može se odobriti pod posebnim uslovima, u skladu s posebnim postupkom koji utvrđuje Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, naročito s označavanjem u vezi zdravstvene ispravnosti mesa životinja prijemčivih vrsta koje potiču iz područja koje je više od 30 dana proglašeno ugroženim.
- Član 40.
- (Mjere koje se odnose na mlijeko i mliječne proizvode životinja prijemčivih vrsta proizvedene u ugroženom području)
- (1) Zabranjeno je stavljanje u promet mlijeka dobijenog od životinja prijemčivih vrsta koje potiču iz ugroženog područja kao i mliječnih proizvoda proizvedenih od takvog mlijeka.
- (2) Zabranjeno je stavljanje u promet mlijeka i mliječnih proizvoda koji potiču od životinja prijemčivih vrsta i koji su proizvedeni u ugroženom području.
- (3) Izuzetno, zabrana iz stava (1) ovog člana ne primjenjuje se na mlijeko i mliječne proizvode koji potiču od životinja prijemčivih vrsta porijeklom iz ugroženog područja, a koji su proizvedeni najmanje 21 dan prije pretpostavljenog datuma prvog zaražavanja životinja na farmi na zaraženom području i koji su od trenutka proizvodnje bili uskladišteni i prevoženi odvojeno od mlijeka i mliječnih proizvoda proizvedenih nakon tog datuma.
- (4) Izuzetno, zabrana iz stava (1) ovog člana ne primjenjuje se na mlijeko dobijeno od životinja prijemčivih vrsta porijeklom iz ugroženog područja i na mliječne proizvode proizvedene od takvog mlijeka, koji su, u zavisnosti od namjene mlijeka ili mliječnih proizvoda, bili obrađeni jednim od postupaka iz dijela A. ili B. Dodatka IX. ovog Pravilnika. Obrada mora biti provedena pod uslovima određenim u stavu (6) ovog člana i to u objektima iz stava (5) ovog člana ili, ako u ugroženom području nema takvog objekta, u objektima koje odredi nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta BiH i koji se nalaze izvan zaraženog i ugroženog područja.
- (5) Izuzetno, zabrana iz stava (2) ovog člana ne primjenjuje se na mlijeko i mliječne proizvode koji su pripremljeni u objektima smještenim u ugroženom području pod uslovima određenim u stavu (6) ovog člana.
- (6) Objekti na koje se odnose st. (4) i (5) ovog člana moraju ispunjavati slijedeće uslove:
- a) objekt mora raditi pod strogom veterinarskom kontrolom;
  - b) svo mlijeko koje se upotrebljava u objektu mora udovoljavati uslovima iz stava (4) ovog člana ili biti dobijeno od životinja izvan ugroženog i zaraženog područja;
  - c) tokom cijelog proizvodnog procesa mlijeko mora biti jasno označeno te se mora prevoziti i skladištiti odvojeno od mlijeka i mliječnih proizvoda koji nisu namijenjeni otpremanju izvan ugroženog područja;
  - d) prijevoz sirovog mlijeka s farme smještene izvan zaraženog i ugroženog područja do objekata mora se obavljati vozilima koja su prije prijevoza očišćena i dezinficirana i koja potom nisu bila u kontaktu s farmama u zaraženom i ugroženom području na kojima se drže životinje prijemčivih vrsta.
- (7) Nadležni veterinarski inspektor nadzire i utvrđuje da mlijeko namijenjeno unutrašnjoj trgovini udovoljava uslovima iz stava (6) ovog člana.
- (8) Prijevoz sirovog mlijeka s farmi smještenih unutar ugroženog područja do objekata smještenih izvan zaraženog i ugroženog područja te prerada tog mlijeka moraju se obavljati pod slijedećim uslovima:
- a) nadležni veterinarski inspektor mora odobriti preradu sirovog mlijeka proizvedenog od životinja prijemčivih vrsta koje se drže unutar ugroženog područja i njegovu preradu u objektima smještenim izvan zaraženog i ugroženog područja;
  - b) u odobrenju iz tačke a) ovog stava moraju se navesti upute o prijevozu i odrediti put prijevoza do odobrenog objekta;
  - c) prijevoz se mora obavljati vozilima koja su očišćena i održavana na način da ne dolazi do isticanja mlijeka tokom prijevoza i koja su opremljena tako da ne dolazi do raspršivanja aerosola za vrijeme utovara i istovara mlijeka;
  - d) prije napuštanja farme na kojoj je prikupljeno mlijeko životinja prijemčivih vrsta, treba očistiti i dezinficirati priključne cijevi, gume, kućišta kotača, donje dijelove vozila i svo razliveno mlijeko, a nakon završne dezinfekcije i prije napuštanja ugroženog područja vozilo ne smije naknadno doći u kontakt s farmom u zaraženom i ugroženom području na kojem se drže životinje prijemčivih vrsta;
  - e) prijevozna sredstva moraju biti strogo namijenjena za prijevoz u određenom geografskom ili administrativnom području, moraju biti u skladu s tim označena i smiju ući u drugo područje jedino nakon čišćenja i dezinfekcije pod službenim nadzorom.
- (9) Prikupljanje i prijevoz uzoraka sirovog mlijeka životinja prijemčivih vrsta s farmi smještenih u ugroženom području u druge laboratorije osim u veterinarsku dijagnostičku laboratoriju koja je odobrena za dijagnostiku slinavke i šapa, kao i postupci s mlijekom u takvim laboratorijama, moraju biti odobreni od strane nadležnoga veterinarskog inspektora i uz obavezu provođenja mjera za sprječavanje svakog širenja virusa slinavke i šapa.

#### Član 41.

(Prijevoz i razbacivanje gnoja i gnojnice dobijenih od životinja prijemčivih vrsta u ugroženom području)

- (1) Zabranjen je prijevoz i razbacivanje gnoja i gnojnice unutar i izvan ugroženog područja, s farmi i iz drugih objekata iz člana 16. ovog Pravilnika, a koji se nalaze u ugroženom području i u kojima se drže životinje prijemčivih vrsta.
- (2) Izuzetno od zabrane iz stava (1) ovog člana, Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, može, u posebnim okolnostima, dopustiti prijevoz gnoja i gnojnice, u prijevoznim sredstvima koja su temeljno očišćena i dezinficirana prije i nakon upotrebe, kako bi se razbacali u odobrenom području koje se nalazi unutar ugroženog područja i na dovoljnoj udaljenosti od farmi na kojima se drže životinje prijemčivih vrsta, pod slijedećim uslovima:
  - a) pregledom koji je obavljen pod nadzorom nadležnog veterinarskog inspektora na svim životinjama prijemčivih vrsta na farmi, isključeno je prisustvo životinja za koje se sumnja da su zaražene virusom slinavke i šapa, a gnoj i gnojnice se odmah razbacuju po tlu kako bi se izbjeglo stvaranje aerosola te se odmah zaoravaju ili;
  - b) kliničkim pregledom koji obavljen pod nadzorom nadležnog veterinarskog inspektora na svim životinjama prijemčivih vrsta na farmi, nisu utvrđeni znakovi na osnovu kojih se može postaviti sumnja na slinavku i šap, a gnoj se zaorava ili zakopava u tlo ili;
  - c) na prijevoz i razbacivanje gnoja primjenjuje se odredba člana 29. stav (2) ovog Pravilnika.

#### Član 42.

(Mjere koje se odnose na druge životinjske proizvode proizvedene u ugroženom području)

Pri stavljanju u promet proizvoda životinjskog porijekla koji nisu obuhvaćeni čl. 39. do 41. ovog Pravilnika, moraju se primjenjivati mjere iz čl. 28., 30., 31. i 32. ovog Pravilnika.

#### Član 43.

(Dodatne mjere koje se primjenjuju u ugroženom području)

Osim mjera predviđenih u čl. 37. do 42. ovog Pravilnika, Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH može odrediti provođenje dodatnih mjera koje smatra potrebnim i odgovarajućim kako bi se suzbio virus slinavke i šapa, uzimajući u obzir posebne epidemiološke, stočarske, trgovinske i socijalne uslove koji prevladavaju u ugroženom području. Ako smatra potrebnim, Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH može uvesti posebne mjere za ograničavanje kretanja kopitara, pri čemu se moraju uvažavati mjere određene u Dodatku VI. ovog Pravilnika.

#### Član 44.

(Ukidanje mjera u ugroženom području)

- (1) Mjere koje se primjenjuju u ugroženom području ostaju na snazi dok se ne ispune slijedeći uslovi:
  - a) mora proći najmanje 30 dana od usmrćivanja i neškodljivog uklanjanja svih životinja prijemčivih vrsta sa farme iz člana 10. stava (1) ovog Pravilnika i provedenog preliminarog čišćenja i dezinfekcije na toj farmi obavljenog u skladu s članom 11. ovog Pravilnika;
  - b) u zaraženom području moraju biti ispunjeni uslovi iz člana 36. ovog Pravilnika;
  - c) mora biti obavljeno pretraživanje s negativnim rezultatom.
- (2) Istraživanje iz tačke c) stava (1) ovog člana mora biti provedeno radi potvrđivanja odsutnosti zaraze u ugroženom području, a provodi se u skladu s kriterijima iz Dodatka III. ovog Pravilnika.

### Odjeljak F. REGIONALIZACIJA, NADZOR KRETANJA I OZNAČAVANJE

#### Član 45.

(Regionalizacija)

- (1) Ako se utvrdi da se virus slinavke i šapa širi uprkos mjerama poduzetim u skladu s ovim Pravilnikom i ako epidemija slinavke i šapa poprimi velike razmjere i u svakom slučaju kada se provodi hitna vakcinacija, Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine mora osigurati, ne dovodeći u pitanje provođenje mjera u skladu s posebnim propisima, podjelu područja na jednu ili više zona koje su pod ograničenjem i zona bez ograničenja.
- (2) Ured je dužan obavijestiti OIE, Evropsku komisiju i nadležne organe susjednih zemalja o mjerama koje se provode u zoni koja je pod ograničenjem.
- (3) Prije nego se odrede granice zone pod ograničenjem, mora se provesti temeljita epidemiološka procjena stanja, naročito što se tiče mogućeg vremena i vjerovatnog mjesta unosa virusa slinavke i šapa, njegovog mogućeg širenja i vjerovatnog vremena potrebnog za njegovo iskorjenjivanje.
- (4) Granice zone pod ograničenjem određuju se na osnovu upravnih granica ili prirodnih barijera. Kao polazište za regionalizaciju uzimaju se veće upravne jedinice, a ne regije. Zona pod ograničenjem može se, na osnovu rezultata epidemiološkog istraživanja određenog članom 13. ovog Pravilnika, smanjiti tako da obuhvata područje koje nije manje od područja općine i po potrebi, okolnih općina. U slučaju širenja virusa slinavke i šapa, zona pod ograničenjem proširuje se tako da obuhvata dodatne općine ili regije.

#### Član 46.

(Mjere koje se primjenjuju u zoni pod ograničenjem)

- (1) Kada se provodi regionalizacija, nadležni organi naređuju provođenje najmanje slijedećih mjera:
  - a) unutar zone pod ograničenjem mora se kontrolirati prijevoz i kretanje životinja prijemčivih vrsta, životinjskih proizvoda i robe kao i kretanje prijevoznih sredstava kao mogućih prijenosnika virusa slinavke i šapa;
  - b) mora se ući u trag i pratiti kretanje te označiti u skladu s posebnim propisima svježe meso i sirovo mlijeko i što je više moguće ostalih proizvoda koji se nalaze na zalihama i koji ne ispunjavaju uslove za otpremanje izvan zone pod ograničenjem;
  - c) za životinje prijemčivih vrsta i proizvode dobijene od tih životinja mora se izdavati posebna potvrda, a proizvodi za ishranu ljudi koji su namijenjeni otpremanju izvan zone pod ograničenjem i koji ispunjavaju uslove za takvo otpremanje, moraju se označiti oznakom zdravstvene ispravnosti u skladu s posebnim propisima.
- (2) Kada se provodi regionalizacija, nadležni organi moraju narediti da se uđe u trag i prati kretanje najmanje onih životinja prijemčivih vrsta koje su otpremljene iz zone pod ograničenjem na druga područja u zemlji i/ili u druge zemlje u periodu od datuma pretpostavljenog unosa virusa slinavke i šapa do datuma provođenja regionalizacije, te se takve životinje moraju izolirati pod službenim veterinarskim nadzorom dok se službeno ne isključi moguća zaraza ili kontaminacija.
- (3) Ured saraduje s nadležnim organima drugih država u praćenju kretanja svježeg mesa i sirovog mlijeka i proizvoda od sirovog mlijeka koji potiču od životinja prijemčivih vrsta i koji su proizvedeni u zoni pod ograničenjem u periodu između datuma pretpostavljenog unosa virusa slinavke i šapa do datuma provođenja regionalizacije. Takvo svježe meso mora biti obrađeno u skladu s dijelom A. Dodatka VII. ovog Pravilnika, a sirovo mlijeko i mliječni proizvodi moraju biti obrađeni u skladu s dijelom A. ili B. Dodatka IX. ovog Pravilnika, zavisno od njihove namjene, ili se zadržavaju

dok se službeno ne isključi moguća kontaminacija virusom svinjavke i šapa.

- (4) Posebne mjere, a posebno one koje se odnose na oznake zdravstvene ispravnosti proizvoda koji potiču od životinja prijemčivih vrsta i koji su proizvedeni u zoni pod ograničenjem, a koji nisu namijenjeni stavljanju u promet izvan zone pod ograničenjem mogu se donijeti u skladu s odredbama posebnog propisa koji uređuje zdravstvene uslove za proizvodnju, preradu, distribuciju i stavljanje u promet proizvoda životinjskoga porijekla za ljudsku upotrebu.

#### Član 47.

(Označavanje životinja prijemčivih vrsta)

- (1) Ne isključujući zahtjeve određene posebnim propisima iz područja označavanja domaćih goveda, ovaca, koza i svinja, nadležni veterinarski inspektor mora osigurati da u slučaju izbivanja svinjavke i šapa na području njihove nadležnosti, životinje prijemčivih vrsta smiju napustiti farmu na kojoj se drže jedino ako su označene tako da se može lahko utvrditi njihovo kretanje i farmu sa koje potiču ili bilo koju farmu sa koje dolaze. U posebnim slučajevima kako je određeno u članu 15. stav (1) i članu 16. stav (1) ovog Pravilnika, Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH može, u određenim okolnostima i uzimajući u obzir zdravstveno stanje, odobriti druge načine brzog ulaženja u trag i praćenja kretanja tih životinja i utvrđivanja farmi njihovog porijekla ili bilo koje farme s koje dolaze. Načine i postupke označavanja takvih životinja ili utvrđivanja farmi njihovog porijekla određuje Ured.
- (2) Mjere o dodatnom, trajnom i neizbrisivom označavanju životinja, u svrhu suzbijanja svinjavke i šapa, a posebno u slučaju vakcinacije koja se provodi u skladu s čl. 52. i 53. ovog Pravilnika, mogu se mijenjati u skladu s posebnim postupkom koji utvrđuje Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH.

#### Član 48.

(Kontrola kretanja u slučaju izbivanja svinjavke i šapa)

- (1) Nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta BiH moraju narediti da se u slučaju izbivanja svinjavke i šapa u zoni pod ograničenjem, a koja je uspostavljena u skladu s članom 45. ovog Pravilnika, poduzimaju u svrhu kontrole kretanja životinja prijemčivih vrsta, slijedeće mjere:
- vlasnici moraju dati odgovarajuće podatke o životinjama koje ulaze na farmu ili je napuštaju, na zahtjev nadležnog veterinarskog inspektora. Ti podaci moraju za sve životinje prijemčivih vrsta uključivati najmanje one pojedinosti koje su određene posebnim propisima;
  - lica koja se bave prijevozom i stavljanjem u promet životinja prijemčivih vrsta moraju nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta BiH, na zahtjev, dostaviti odgovarajuće podatke o kretanjima takvih životinja koje su prevezli ili stavili u promet, o čemu oni izvještavaju Ured.
- (2) Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH može proširiti neke ili sve mjere iz stava (1) ovog člana na dio ili cijelu zonu koja nije pod ograničenjem.

### Odjeljak G. VAKCINACIJA

#### Član 49.

(Upotreba, proizvodnja, prodaja i kontrola vakcina protiv svinjavke i šapa)

Na području Bosne i Hercegovine zabranjena je:

- upotreba vakcina protiv svinjavke i šapa i davanje hiperimunih seruma protiv svinjavke i šapa, osim u slučajevima predviđenim ovim Pravilnikom;
- svaka proizvodnja, skladištenje, nabavka, distribucija i prodaja vakcina protiv svinjavke i šapa mora se obavljati pod službenim nadzorom i mora biti odobrena od strane nadležnih organa entiteta;

- trgovina vakcinom protiv svinjavke i šapa mora se obavljati pod nadzorom nadležnih organa entiteta u skladu s posebnim propisima;
- upotreba vakcina protiv svinjavke i šapa u druge svrhe osim za stvaranje aktivnog imuniteta kod životinja prijemčivih vrsta, posebno u okviru laboratorijskih ispitivanja, naučnih istraživanja ili testiranja vakcina, mora biti odobrena od strane nadležnih organa entiteta, a takva se upotreba mora odvijati u odgovarajućim uslovima biosigurnosti.

#### Član 50.

(Odluka o uvođenju hitne vakcinacije)

- (1) Ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (u daljnjem tekstu: ministar), na prijedlog Ureda može donijeti Odluku o uvođenju hitne vakcinacije ako je ispunjen najmanje jedan od slijedećih uslova:
- potvrđeno je izbivanje svinjavke i šapa i prijati opasnost od daljnjeg širenja bolesti;
  - druge države su u opasnosti zbog geografskog položaja ili zbog prevladavajućih meteoroloških uslova na području mjesta izbivanja svinjavke i šapa;
  - druge države su u opasnosti zbog epidemiološki relevantnih kontakata između farmi smještenih na njihovom području i farmi koje drže životinje prijemčivih vrsta i koje se nalaze na području gdje je izbila svinjavka i šap;
  - postoji opasnost zbog geografskog položaja ili zbog prevladavajućih meteoroloških uslova u drugoj državi u kojoj je izbila svinjavka i šap.
- (2) Pri donošenju odluke o provedbi hitne vakcinacije u obzir se moraju uzeti mjere iz člana 15. ovog Pravilnika i kriteriji određeni u Dodatku X. ovog Pravilnika.

#### Član 51.

(Uslovi za provođenje hitne vakcinacije)

- (1) U odluci o provedbi hitne vakcinacije u skladu s članom 50. ovog Pravilnika moraju biti navedeni uslovi pod kojima će se provoditi vakcinacija, koji moraju obuhvatiti slijedeće:
- granice geografskog područja na kojem će se provesti hitna vakcinacija, utvrđene u skladu s članom 45. ovog Pravilnika;
  - vrstu i starost životinja koje će biti vakcinirane;
  - trajanje akcije vakcinacije;
  - posebne zabrane kretanja vakciniranih i nevakciniranih životinja prijemčivih vrsta i njihovih proizvoda;
  - posebno dodatno i trajno označavanje i posebno registriranje vakciniranih životinja u vezi s članom 47. stav (2) ovog Pravilnika;
  - ostala pitanja vezana uz vanredne okolnosti.
- (2) Uslovi za provođenje hitne vakcinacije koji su određeni u stavu (1) ovog člana moraju osigurati provođenje vakcinacije u skladu s članom 52. ovog Pravilnika, nezavisno od toga da li se vakcinirane životinje kasnije usmrćuju ili ostavljaju na životu.
- (3) Ured i nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta BiH dužni su izvještavati javnost o sigurnosti mesa, mlijeka i mliječnih proizvoda vakciniranih životinja namijenjenih za ishranu ljudi.

#### Član 52.

(Zaštitna vakcinacija)

- (1) Kada se provodi zaštitna vakcinacija, nadležni organi moraju narediti da se:
- područje na kojem se provodi vakcinacija regionalizira u skladu s članom 45. ovog Pravilnika, a prema potrebi, u saradnji sa susjednim državama;
  - vakcinacija provede brzo i u skladu s higijenskim i biosigurnosnim pravilima kako bi se spriječilo širenje virusa svinjavke i šapa;

- c) sve mjere koje se primjenjuju u području vakcinacije provode ne isključujući primjenu mjera određenih u Odjeljku G. ovog Poglavlja;
- d) ako područje vakcinacije obuhvata cijelu zaraženu ili ugroženu zonu ili neke njene dijelove:
  - 1) mjere koje se primjenjuju u zaraženom ili ugroženom području u skladu s ovim Pravilnikom moraju ostati na snazi na tom dijelu područja vakcinacije dok se ne ukinu u skladu s čl. 36. ili 44. ovog Pravilnika;
  - 2) nakon što se ukinu mjere koje se primjenjuju u zaraženom i ugroženom području, mjere koje se primjenjuju u području vakcinacije kako je određeno u čl. 54. do 58. ovog Pravilnika, moraju se i dalje primjenjivati.
- (2) Kada se provodi zaštitna vakcinacija, Ured u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine mora narediti da područje vakcinacije bude okruženo, u pojasu od najmanje 10 km od njegovih vanjskih granica, ugroženim područjem (ugroženo područje definira OIE):
  - a) u kojem je vakcinacija zabranjena;
  - b) u kojem se provodi pojačani nadzor;
  - c) u kojem kretanje životinja prijemčivih vrsta podliježe nadzoru nadležnoga veterinarskog inspektora;
  - d) koje ostaje na snazi sve dok se u skladu s članom 61. ovog Pravilnika ponovo ne uspostavi status područja slobodnog od bolesti slinavke i šapa i zaraze virusom slinavke i šapa.

#### Član 53.

##### (Supresivna vakcinacija)

- (1) Kada u skladu s članom 50. ovog Pravilnika i uzimajući u obzir sve bitne okolnosti, ministar donese odluku o provođenju supresivne vakcinacije, Ured mora o tome obavijestiti OIE, Evropsku komisiju, te nadležne organe susjednih zemalja.
- (2) Nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta BiH moraju narediti da se supresivna vakcinacija provodi:
  - a) jedino unutar zaraženog područja;
  - b) jedino na jasno utvrđenim farmama na kojima se provode mjere iz člana 10. stav (1) ovog Pravilnika, a naročito tačka a) toga stava, o čemu izvještavaju Ured.
- (3) Zbog logističkih razloga i izuzetno od člana 10. stav (1) tačka a) ovog Pravilnika, usmrćivanje svih životinja na tim farmama može se odgoditi onoliko koliko je potrebno kako bi se udovoljilo odredbama Pravilnika o zaštiti životinja pri klanju ili usmrćivanju i članu 10. stav (1) tačka c) ovog Pravilnika.

#### Član 54.

(Mjere koje se provode u području vakcinacije u periodu od početka hitne vakcinacije do isteka najmanje 30 dana nakon završetka vakcinacije - faza 1)

- (1) Mjere iz st. (2) do (6) ovog člana moraju se primjenjivati, u području vakcinacije, u periodu od početka hitne vakcinacije do isteka najmanje 30 dana nakon završetka te vakcinacije.
- (2) Zabranjeno je premještanje živih životinja prijemčivih vrsta s jedne na drugu farmu unutar područja vakcinacije, kao i njihov izlazak iz područja vakcinacije, osim ukoliko Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH odobri da se, nakon kliničkog pregleda tih životinja i stada iz kojih potiču ili su otpremljene, te životinje direktno prevezu na neodložno klanje u klaonicu koju odredi nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta BiH i koja se nalazi unutar područja vakcinacije ili u izuzetnim okolnostima, u njegovoj blizini.
- (3) Svježe meso proizvedeno od vakciniranih životinja zaklanih u periodu iz stava (1) ovog člana mora:
  - a) biti označeno oznakom u skladu s posebnim propisima koji uređuju zdravstvene uslove za proizvodnju, preradu, distribuciju i stavljanje proizvoda životinjskoga porijekla za ljudsku upotrebu;
  - b) se skladištiti i prevoziti odvojeno od mesa koje nije označeno oznakom iz tačke a) ovog stava i mora se kasnije prevesti u zapečaćenim spremnicima do objekta kojeg odredi nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta BiH kako bi se obradilo u skladu s dijelom A. Dodatka VII. ovog Pravilnika.
- (4) Mlijeko i mliječni proizvodi proizvedeni od vakciniranih životinja smiju se staviti na tržište unutar ili izvan područja vakcinacije, pod uslovom da su bili podvrgnuti jednom od postupaka iz dijela A. i B. Dodatka IX. ovog Pravilnika, u zavisnosti od toga jesu li namijeni za ishranu ljudi ili ne. Obrada se provodi pod uslovima iz stava (5) ovog člana, u objektima koji se nalaze u području vakcinacije ili ako u tom području nema tih objekata, u objektima koji se nalaze izvan područja vakcinacije i u koje se sirovo mlijeko prevozi pod uslovima određenim u stavu (7) ovog člana.
- (5) Objekti iz stava (4) ovog člana moraju ispunjavati sljedeće uslove:
  - a) objekt mora raditi pod stalnom i strogom službenom kontrolom;
  - b) svo mlijeko koje se prerađuje u objektu mora ili zadovoljavati uslove iz stava (4) ovog člana ili sirovo mlijeko mora biti dobijeno od životinja izvan područja vakcinacije;
  - c) tokom cijeloga proizvodnog procesa mlijeko mora biti jasno označeno te se mora prevoziti i skladištiti odvojeno od sirovog mlijeka i proizvoda od sirovog mlijeka koji nisu namijenjeni otpremanju izvan područja vakcinacije;
  - d) prijevoz sirovog mlijeka sa farme smještene izvan područja vakcinacije do objekata mora se obavljati vozilima koja su prije prijevoza bila očišćena i dezinficirana i koja potom nisu bila u kontaktu sa farmama koja se nalaze u zoni pod ograničenjem i na kojima se drže životinje prijemčivih vrsta.
- (6) Nadležni veterinarski inspektor nadzire i utvrđuje da mlijeko namijenjeno stavljanju u promet udovoljava uslovima iz stava (5) ovog člana.
- (7) Prijevoz sirovog mlijeka sa farmi smještenih unutar područja vakcinacije do objekata smještenih izvan područja vakcinacije te prerada tog mlijeka moraju se obavljati pod sljedećim uslovima:
  - a) nadležni veterinarski inspektor mora odobriti preradu sirovog mlijeka proizvedenog od životinja prijemčivih vrsta koje se drže unutar područja vakcinacije u objektima smještenim izvan područja vakcinacije;
  - b) u odobrenju iz tačke a) ovog stava mora biti navedena uputa o prijevozu i određeni put prijevoza do odobrenog objekta;
  - c) prijevoz se mora obavljati vozilima koja su očišćena i dezinficirana prije prijevoza te koja su napravljena i održavana tako da ne dolazi do isticanja mlijeka tokom prijevoza i koja su opremljena tako da ne dolazi do raspršivanja zrakom za vrijeme utovara i istovara mlijeka;
  - d) prije napuštanja farme na kojoj je prikupljeno mlijeko životinja prijemčivih vrsta, treba očistiti i dezinficirati priključne cijevi, gume, kućišta točkova, donje dijelove vozila i sve razliveno mlijeko, a nakon završne dezinfekcije i prije napuštanja područja vakcinacije vozilo ne smije naknadno doći u kontakt sa farmom koja se nalazi u području vakcinacije i na kojoj se drže životinje prijemčivih vrsta;
  - e) prijevozna sredstva moraju biti strogo namijenjena za prijevoz u određenom geografskom ili administrativnom području, moraju biti u skladu s tim označena i smiju ući u drugo područje jedino nakon provedenog čišćenja i dezinfekcije pod službenim nadzorom.
- (8) Zabranjeno je prikupljanje i prijevoz uzoraka sirovog mlijeka životinja prijemčivih vrsta sa farmi smještenih u području vakcinacije u druge laboratorije osim u veterinarsku dijagnostičku laboratoriju koja je odobrena za

- dijagnostiku slinavke i šapa, kao i postupci sa mlijekom u takvim laboratorijama.
- (9) Privremeno se mora obustaviti sakupljanje sjemena za umjetno osjemenjivanje od životinja donatora koje pripadaju prijemčivim vrstama i koje se nalaze u centrima za prikupljanje sjemena smještenim unutar područja vakcinacije, osim ukoliko nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta BiH dopusti sakupljanje sjemena u centrima za prikupljanje sjemena smještenim unutar područja vakcinacije u svrhu proizvodnje zamrznutog sjemena, pod uslovima da sjeme koje je prikupljeno u periodu iz stava (1) ovog člana mora biti najmanje 30 dana skladišteno odvojeno i prije otpremanja sjemena da:
- životinja donator nije bila vakcinirana i primjenjuju se uslovi iz člana 28. stav (3) tačka b) i c) ovog Pravilnika ili;
  - životinja donator je bila vakcinirana nakon što je obavljeno pretraživanje na antitijela za virus slinavke i šapa s negativnim rezultatom i:
    - test za dokazivanje virusa ili virusnog genoma ili odobreni test za dokazivanje antitijela za nestrukturane proteine koji je obavljen na kraju karantina za sjeme i na uzorcima uzetim od svih životinja prijemčivih vrsta koje su u to vrijeme prisutne u centru za prikupljanje sjemena, dao je negativan rezultat,
    - ako sjeme koje potiče od životinja vakciniranih protiv slinavke i šapa tokom perioda od 12 mjeseci prije uzimanja sjemena koje je namijenjeno za slanje na međunarodno tržište, 5% sjemena od svakog prikupljanja (najmanje 5 paketa), mora biti virološki pretraženo testom izolacije virusa, s negativnim rezultatom.
- (10) Zabranjeno je uzimanje jajnih ćelija i embrija od životinja donatora.
- (11) Stavljanje na tržište proizvoda životinjskog porijekla, osim onih iz st. (9) i (10) ovog člana, mora se obavljati pod uslovima iz čl. 30., 31., 32. i 41. ovog Pravilnika.
- Član 55.**
- (Mjere koje se provode u području vakcinacije u periodu od hitne vakcinacije do završetka istraživanja i razvrstavanja farmi u kategorije - faza 2)
- Mjere iz st. (2) do (5) ovog člana moraju se provoditi, u području vakcinacije, u periodu koje počinje najranije 30 dana od dana završetka hitne vakcinacije i koje završava nakon što su provedene mjere iz čl. 56. i 57. ovog Pravilnika.
  - Zabranjeno je kretanje životinja prijemčivih vrsta s jedne na drugu farmu unutar područja vakcinacije kao i njihov izlazak iz tog područja.
  - Izuzetno od zabrane iz stava (2) ovog člana, Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH može odobriti da se životinje prijemčivih vrsta direktno prevezu s farme iz člana 57. stav (5) ovog Pravilnika, na klanje bez odgode u klaonicu koja se nalazi unutar ili izvan područja vakcinacije, i to pod sljedećim uslovima:
    - tokom prijevoza u klaonicu te životinje ne smiju doći u dodir s drugim životinjama prijemčivih vrsta;
    - životinje mora pratiti službena isprava kojom se potvrđuje da su sve životinje prijemčivih vrsta na farmi porijekla ili slanja, bile pregledane i pretražene u skladu s članom 56. stav (2) ovog Pravilnika;
    - prijevozna sredstva moraju biti očišćena i dezinficirana prije utovara i nakon isporuke životinja, a datum i vrijeme čišćenja i dezinfekcije mora biti zabilježen u dnevnik prijevoznog sredstva;
    - životinje moraju biti podvrgnute ante-mortem pregledu u klaonici i to u periodu od 24 sata prije klanja, a naročito moraju biti pretražene na bolesti usta i papaka te ne smiju pokazivati znakove bolesti.
  - Svježe meso, ne uključujući nusproizvode, dobijeno od vakciniranih malih i velikih preživara u periodu iz stava (1) ovog člana može biti stavljeno na tržište unutar i izvan područja vakcinacije pod sljedećim uslovima:
    - objekt mora raditi pod strogom veterinarskom kontrolom;
    - u objektu da se preraduje samo svježe meso, ne uključujući nusproizvode, koje je bilo podvrgnuto postupku opisanom u dijelu A. Dodatka VIII. ovog Pravilnika ili svježe meso dobijeno od životinja koje su uzgojene i zaklane izvan područja vakcinacije;
    - svo takvo svježe meso, mljeveno meso ili mesne preradevine moraju biti označene zdravstvenom oznakom u skladu s posebnim propisima ili u slučaju mesa papkara zdravstvenom oznakom u skladu s posebnim propisima o problemima javnog zdravlja i zdravlja životinja koji utiču na stavljanje na tržište mesa divljači iz uzgoja ili u slučaju mljevenog mesa i mesnih preradevina zdravstvenom oznakom u skladu s posebnim propisima o uslovima za proizvodnju i stavljanje na tržište mljevenog mesa i mesnih preradevina;
    - tokom cijelog proizvodnog procesa svježe meso mora biti jasno označeno i mora se prevoziti i skladištiti odvojeno od mesa koje prema ovom Pravilniku ima drugačiji zdravstveni status.
- (5) Nadležni veterinarski inspektor potvrđuje da svježe meso namijenjeno stavljanju u promet udovoljava uslovima iz stava (4) ovog člana.
- (6) Svježe meso dobijeno od vakciniranih svinja zaklanih u periodu iz stava (1) ovog člana mora biti označeno oznakom zdravstvene ispravnosti u skladu s posebnim propisima koji uređuju zdravstvene uslove za proizvodnju, preradu, distribuciju i stavljanje proizvoda životinjskoga porijekla za ljudsku upotrebu i mora se skladištiti i prevoziti odvojeno od mesa koje nije označeno tom oznakom te kasnije prevesti u zapečaćenim spremnicima do objekta koji odredi nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta BiH kako bi se preradilo u skladu s dijelom A. Dodatka VII. ovog Pravilnika.
- (7) Mlijeko i mliječni proizvodi dobijeni od vakciniranih životinja mogu biti stavljeni na tržište unutar i izvan područja vakcinacije pod uslovom da su, zavisno od toga jesu li namijenjeni za ishranu ljudi ili ne, bili obrađeni najmanje jednim od postupaka iz dijela A. i B. Dodatka IX. ovog Pravilnika. Ta se obrada mora obaviti u objektu smještenom unutar ili izvan područja vakcinacije u skladu s odredbama člana 54. st. (4) do (8) ovog Pravilnika.
- (8) Za uzimanje sjemena, jajnih ćelija i embrija životinja prijemčivih vrsta moraju se primjenjivati mjere iz člana 54. st. (9) i (10) ovog Pravilnika.
- (9) Stavljanje na tržište proizvoda životinjskog porijekla, osim onih iz st. (4), (6), (7) i (8) ovog člana, mora se obavljati pod uslovima određenim u čl. 30., 31., 32. i 41. ovog Pravilnika.
- Član 56.**
- (Kliničko i serološko pretraživanje u području vakcinacije - faza 2A)
- Mjere iz st. (2) i (3) ovog člana moraju se provoditi, u području vakcinacije u periodu koji počinje najranije 30 dana od dana završetka provođenja hitne vakcinacije i koje završava nakon provođenja kliničkog i serološkog pretraživanja.
  - Pretraživanje iz stava (1) ovog člana provodi se u svrhu otkrivanja stada životinja prijemčivih vrsta koje su bile u dodiru s virusom slinavke i šapa, a koje ne pokazuju očite kliničke znakove slinavke i šapa. Pretraživanje uključuje klinički pregled svih životinja prijemčivih vrsta u svim stadima u području vakcinacije kao i laboratorijsko testiranje u skladu sa stavom (3) ovog člana.
  - U laboratorijskim testiranjima moraju koristiti testovi koji udovoljavaju kriterijima za dijagnostičke testove iz Dodatka XII. ovog Pravilnika te moraju ispunjavati jedan od sljedećih uslova:
    - testiranje za dokazivanje zaraze virusom slinavke i šapa, bilo pomoću testa za dokazivanje antitijela za

nestrukturne proteine virusa slinavke i šapa ili pomoću neke druge odobrene metode, moraju zadovoljavati kriterije za uzorkovanje na farmama, kako je određeno u Dodatku III. ovog Pravilnika. Ako nadležni organi koriste i sentinel životinje, moraju se uzeti u obzir uslovi za obnavljanje populacije životinja na zaraženim farmama, određeni u Dodatku V. ovog Pravilnika;

- b) testiranja za dokazivanje antitijela za nestrukturne proteine virusa slinavke i šapa moraju se obaviti na uzorcima uzetim od svih vakciniranih životinja prijemčivih vrsta i njihovog nevacciniranog potomstva u svim stadima unutar područja vakcinacije.

#### Član 57.

(Razvrstavanje stada u području vakcinacije - faza 2B)

- (1) Farme na kojima se drže životinje prijemčivih vrsta moraju:
  - a) biti razvrstane u skladu s rezultatima pretraživanja iz člana 56. stav (2) ovog Pravilnika i kriterijima iz Dodatka I. ovog Pravilnika;
  - b) primjenjivati mjere određene u st. (2), (3) i (4) ovog člana.
- (2) Na farmama s najmanje jednom životinjom za koju se sumnja da je zaražena i na kojima je prisustvo virusa slinavke i šapa potvrđeno u skladu s kriterijima iz Dodatka I. ovog Pravilnika moraju se provesti mjere iz čl. 10. i 21. ovog Pravilnika.
- (3) Na farmama s najmanje jednom životinjom prijemčive vrste za koju se sumnja da je zaražena zbog ranijeg kontakta s virusom slinavke i šapa, ali na kojima se daljnjim pretraživanjem svih životinja prijemčivih vrsta na farmi potvrdilo da virus slinavke i šapa nije prisutan, moraju se provesti najmanje sljedeće mjere:
  - a) životinje prijemčivih vrsta na farmi moraju biti usmrćene, a njihovi trupovi prerađeni ili razvrstani s tim da:
    - 1) životinje koje su pozitivno reagirale na najmanje jedan odobreni test iz člana 56. stav (3) ovog Pravilnika moraju biti usmrćene, a njihovi trupovi prerađeni;
    - 2) preostale životinje prijemčivih vrsta na farmi moraju biti zaklane, pod uslovima koje je odredio Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikt BiH,
  - b) čišćenje i dezinfekcija farmi moraju se provesti u skladu s članom 11. ovog Pravilnika;
  - c) obnavljanje populacije životinja provodi se u skladu s Dodatkom V. ovog Pravilnika.
- (4) Proizvodi koji potiču od životinja prijemčivih vrsta i koji su proizvedeni u periodu iz člana 56. stav (1) ovog Pravilnika, moraju udovoljavati sljedećim uslovima:
  - a) svježe meso dobijeno od životinja iz stava 3. tačka a) alineje 2) ovog člana mora udovoljavati propisanom članom 55. stav (4) ovog Pravilnika, ako se radi o mesu preživara, odnosno propisanom članom 55. stav (6) ovog Pravilnika ako se radi o svinjskom mesu;
  - b) mlijeko i mliječni proizvodi dobijeni od životinja iz stava 3. tačka a) alineje 2) ovog člana moraju biti podvrgnuti najmanje jednom od postupaka iz dijela A i B Dodatka IX. ovog Pravilnika, zavisno od namjene i u skladu s članom 54. st. (4) do (8) ovog Pravilnika.
- (5) Mjere iz člana 58. ovog Pravilnika mogu se primjenjivati na životinje prijemčivih vrsta na farmama na kojima je u skladu s članom 56. stav (3) ovog Pravilnika službeno isključena prisustvo prethodne ili sadašnje zaraze virusom slinavke i šapa.

#### Član 58.

(Mjere koje se primjenjuju u području vakcinacije nakon konačnog ispitivanja i razvrstavanja farmi do ponovne uspostave statusa područja slobodnog od bolesti slinavke i šapa i zaraze virusom slinavke i šapa - faza 3)

- (1) Mjere iz st. (2) do (6) ovog člana moraju se primjenjivati na području vakcinacije nakon provođenja mjera iz člana 57. ovog Pravilnika i dok se u skladu s članom 59. ovog

Pravilnika ponovo ne uspostavi status područja slobodnog od bolesti slinavke i šapa i zaraze virusom slinavke i šapa.

- (2) Kretanje životinja prijemčivih vrsta sa farme na farmu unutar područja vakcinacije mora odobriti nadležni veterinarski inspektor.
- (3) Zabranjen je izlazak životinja prijemčivih vrsta iz područja vakcinacije. Izuzetno, pod uslovima iz člana 55. stav (3) ovog Pravilnika, nadležni veterinarski inspektor može odobriti direktan prijevoz životinja prijemčivih vrsta u klaonicu i svrhu neodložnog klanja.
- (4) Izuzetno od zabrane iz stava (2) ovog člana, nadležni veterinarski inspektor može odobriti prijevoz nevacciniranih životinja prijemčivih vrsta u skladu sa sljedećim uslovima:
  - a) sve životinje prijemčivih vrsta na farmi klinički su pregledane u roku od 24 sata od utovara i nisu pokazivale kliničke znakove slinavke i šapa;
  - b) životinje su bile držane na farmi porijekla najmanje 30 dana i u tom periodu niti jedna životinja prijemčivih vrsta nije bila uvedena na tu farmu;
  - c) farma porijekla ne nalazi se u zaraženom ili ugroženom području;
  - d) životinje namijenjene prijevozu pojedinačno su pretražene testom za dokazivanje antitijela za virus slinavke i šapa na kraju perioda izolacije, sa negativnim rezultatom, ili je na toj farmi provedeno serološko pretraživanje u skladu s Dodatkom III. ovog Pravilnika, nezavisno od vrste životinja;
  - e) tokom prijevoza od farme porijekla do odredišta životinje nisu bile izložene nikakvom izvoru zaraze.
- (5) Nevaccinirano potomstvo vakciniranih ženki ne smije napustiti farmu porijekla, osim ako se prevoze:
  - a) na farmu unutar područja vakcinacije koje ima isti zdravstveni status kao i farma porijekla;
  - b) u klaonicu na neodložno klanje;
  - c) na farmu koju odredi nadležni organ entiteta i Brčko Distrikt BiH, a s kojeg će potomstvo biti poslano direktno u klaonicu;
  - d) na bilo koju farmu, nakon dobijanja negativnog rezultata serološkim testom za dokazivanje antitijela za virus slinavke i šapa, koji je proveden na uzorku krvi uzetom prije otpremanja sa farme porijekla.
- (6) Svježe meso dobijeno od nevacciniranih životinja prijemčivih vrsta može biti stavljeno na tržište unutar i izvan područja vakcinacije pod sljedećim uslovima:
  - a) mjere iz člana 57. stav (3) ovog Pravilnika provedene su na cijelom području vakcinacije ili se životinje prevoze u klaonicu pod uslovima iz stava (3) ili stava (4) tačka d) ovog člana;
  - b) objekt mora raditi pod strogom veterinarskim kontrolom;
  - c) u objektu se prerađuje isključivo svježe meso dobijeno od životinja iz tačke a) ovog stava ili od životinja koje su uzgojene i/ili zaklane izvan područja vakcinacije ili svježe meso iz stava (8) ovog člana;
  - d) svo takvo svježe meso mora biti označeno zdravstvenom oznakom u skladu s posebnim propisima ili u slučaju mesa papkara zdravstvenom oznakom u skladu sa posebnim propisima o problemima javnog zdravlja i zdravlja životinja koji utiču na stavljanje na tržište mesa divljači iz uzgoja ili u slučaju mljevenog mesa i mesnih prerađevina zdravstvenom oznakom u skladu s posebnim propisima o uslovima za proizvodnju i stavljanje na tržište mljevenog mesa i mesnih prerađevina;
  - e) tokom cijelog proizvodnog procesa svježe meso mora biti jasno označeno i mora se prevoziti i skladištiti odvojeno od mesa koje u skladu s odredbama ovog Pravilnika ima drugačiji zdravstveni status.
- (7) Svježe meso dobijeno od vakciniranih životinja prijemčivih vrsta ili od nevacciniranog seropozitivnog potomstva vakciniranih ženki zaklanih u periodu iz stava (1) ovog člana mora biti označeno oznakom zdravstvene ispravnosti u

- skladu s posebnim propisom koji uređuje zdravstvene uslove za proizvodnju, preradu, distribuciju i stavljanje proizvoda životinjskog porijekla za ljudsku upotrebu i mora se skladištiti i prevoziti odvojeno od mesa koje nije označeno tom oznakom te kasnije prevesti u zapečaćenim spremnicima u objekt koji odredi nadležni organ entiteta i Brčko Distrikt BiH kako bi se obradilo u skladu s dijelom A. Dodatka VII. ovog Pravilnika.
- (8) Izuzetno od odredbi stava (7) ovog člana, svježe meso i dijelovi od klaoničke obrade trupa vakciniranih velikih i malih preživala ili njihovog nevakciniranog seropozitivnog potomstva, mogu biti stavljeni na tržište unutar i izvan područja vakcinacije pod sljedećim uslovima:
- objekt mora raditi pod strogom veterinarskom kontrolom;
  - u objektu se preraduje isključivo svježe meso, ne uključujući nusproizvode, koje je bilo podvrgnuto postupku opisanom u dijelu A. Dodatka VIII. ovog Pravilnika ili svježe meso iz stava (6) ovog člana ili koje je dobijeno od životinja koje su uzgojene i/ili zaklane izvan područje vakcinacije;
  - svo takvo svježe meso mora biti označeno zdravstvenom oznakom u skladu s posebnim propisima ili u slučaju mesa papkara zdravstvenom oznakom u skladu s posebnim propisima o problemima javnog zdravlja i zdravlja životinja koji utiču na stavljanje na tržište mesa divljači iz uzgoja ili u slučaju mljevenog mesa i mesnih prerađevina zdravstvenom oznakom u skladu s posebnim propisima o uslovima za proizvodnju i stavljanje na tržište mljevenog mesa i mesnih prerađevina;
  - tokom cijeloga proizvodnog procesa svježe meso mora biti jasno označeno i mora se prevoziti i skladištiti odvojeno od mesa koje u skladu s odredbama ovog Pravilnika ima drukčiji zdravstveni status.
- (9) Izuzetno od stava (7) ovog člana, svježe meso vakciniranih svinja i njihovog nevakciniranog seropozitivnog potomstva, proizvedeno u periodu od početka ispitivanja, pa sve dok se mjere iz člana 57. ovog Pravilnika ne provedu u cijelom području vakcinacije i dok ne prođe najmanje 3 mjeseca od zadnjega zabilježenog izbivanja bolesti na tom području, može se staviti na tržište unutar zemlje. Unutar i izvan područja vakcinacije pod sljedećim uslovima:
- objekt mora raditi pod strogom veterinarskom kontrolom;
  - u objektu se preraduje isključivo svježe meso životinja koje su porijeklom s farmi koje ispunjavaju uslove iz člana 57. stav (5) ovog Pravilnika ili svježe meso dobijeno od životinja koje su uzgojene i zaklane izvan područja vakcinacije;
  - svo takvo svježe meso mora biti označeno oznakom zdravstvene ispravnosti koja se utvrđuje u skladu s posebnim propisom koji uređuju zdravstvene uslove za proizvodnju, preradu, distribuciju i stavljanje proizvoda životinjskoga porijekla za ljudsku upotrebu;
  - tokom cijeloga proizvodnog procesa svježe meso mora biti jasno označeno i mora se prevoziti i skladištiti odvojeno od mesa koje, u skladu s odredbama ovog Pravilnika, ima drukčiji zdravstveni status.
- (10) U odnosu na stav (9) ovog člana, nadležni organ entiteta i Brčko Distrikt BiH može zatražiti donošenje odluke za lokalno stavljanje mesa u promet na području dijela države iz kojeg isto potiče, u skladu s posebnim postupkom koji utvrđuje Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikt BiH i pod uslovima koji se trebaju utvrditi po istom postupku.
- (11) Pravila u skladu s kojima se iz zone vakcinacije otprema svježe meso vakciniranih svinja proizvedeno nakon perioda iz stava (9) ovog člana pa sve dok se u skladu s članom 61. ovog Pravilnika državi ili regiji ponovo ne prizna status područja slobodnog od bolesti slinavke i šapa ili zaraze virusom slinavke i šapa, utvrđuju se u skladu s posebnim postupkom koji utvrđuje Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikt BiH.
- (12) Ispunjavanje uslova iz st. (6), (8) i kad je potrebno, stava (10) ovog člana, za svježe meso namijenjeno stavljanju u promet potvrđuje nadležni veterinarski inspektor.
- (13) Izuzetno od stava (8) ovog člana, može se, u skladu s posebnim postupkom koji utvrđuje Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikt BiH, donijeti odluka da se na svježe meso preživala za koje se ne zahtijeva obrada u skladu s dijelom A Dodatka VIII. ovog Pravilnika i mljeveno meso i mesne pripravke proizvedene od takvog mesa, koji su namijenjeni stavljanju na tržište u određenoj regiji države porijekla, stavlja oznaka zdravstvene ispravnosti koja se ne može zamijeniti s oznakom zdravstvene ispravnosti koja je određena u stavu (8) tačka c) i stavu (9) tačka c) ovog člana.
- (14) Mlijeko i mliječni proizvodi dobijeni od vakciniranih životinja mogu se staviti na tržište unutar i izvan područja vakcinacije pod uslovom da su, u zavisnosti od toga jesu li namijenjeni za ishranu ljudi ili ne, obrađeni najmanje jednim od postupaka iz dijela A. i B. Dodatka IX. ovog Pravilnika. Ta se obrada mora obaviti u objektu smještenom unutar područja vakcinacije ili u skladu s odredbama člana 54. st. (4) do (7) ovog Pravilnika.
- (15) Prikupljanje i prijevoz uzoraka sirovog mlijeka životinja prijemčivih vrsta s farmi smještenih u ugroženom području u druge laboratorije osim u veterinarsku dijagnostičku laboratoriju koja je odobrena za dijagnostiku slinavke i šapa, kao i postupci s mlijekom u takvim laboratorijama, mora biti odobreno od strane nadležnoga veterinarskog inspektora i uz obavezu provođenja mjera za sprječavanje svakog širenja virusa slinavke i šapa.
- (16) Stavljanje na tržište proizvoda životinjskog porijekla, osim onih iz st. (6) do (11) ovog člana i st. (13) do (15) ovog člana, mora se obavljati pod uslovima određenim u čl. 30., 31., 32. i 42. ovog Pravilnika.

#### **Odjeljak H. PONOVO PRIZNAVANJE STATUSA DRŽAVE ILI REGIJE SLOBODNE OD BOLESTI SLINAVKE I ŠAPA I ZARAZE VIRUSOM SLINAVKE I ŠAPA**

##### **Član 59.**

(Ponovno priznavanje statusa države ili regije slobodne od bolesti slinavke i šapa i zaraze virusom slinavke i šapa)

Državi ili regiji države ponovo se priznaje status države odnosno regije slobodne od bolesti slinavke i šapa i zaraze virusom slinavke i šapa u skladu s posebnim postupkom OIE-a i uzimajući u obzir uslove iz čl. 60. i 61. ovog Pravilnika.

##### **Član 60.**

(Ponovno priznavanje statusa nakon iskorjenjivanja slinavke i šapa bez provođenja hitne vakcinacije)

(1) Državi ili regiji države u skladu s članom 45. ovog Pravilnika, prijašnji status države odnosno regije slobodne od slinavke i šapa i zaraze virusom slinavke i šapa, ponovo se priznaje nakon suzbijanja i iskorjenjivanja jednog ili više žarišta slinavke i šapa bez provođenja vakcinacije, pod sljedećim uslovima:

- provedene su sve mjere iz čl. 36. i 44. ovog Pravilnika,
- ispunjen je najmanje jedan od sljedećih uslova:
  - ispunjene su odgovarajuće preporuke iz zadnje verzije poglavlja o slinavci i šapu Kodeksa o zdravlju kopnenih životinja OIE-a;
  - prošla su najmanje tri mjeseca od zadnjega zabilježenog izbivanja slinavke i šapa, a klinički pregled i laboratorijsko pretraživanje provedeno u skladu s Dodatkom III. ovog Pravilnika, potvrdili su da nema zaraze virusom slinavke i šapa u državi ili regiji države.

(2) Odluke o ponovnom priznavanju statusa državi ili regiji države slobodne od slinavke i šapa i zaraze virusom slinavke i šapa donose se u skladu s posebnim postupkom OIE-a.



#### Član 61.

(Ponovno priznavanje statusa nakon što je slinavka i šap iskorijenjena uz provođenje vakcinacije)

- (1) Državi ili regiji države u skladu s članom 45. ovog Pravilnika, prijašnji status države odnosno regije slobodne od slinavke i šapa i zaraze virusom slinavke i šapa ponovo se priznaje nakon suzbijanja i iskorjenjivanja jednog ili više izbijanja slinavke i šapa vakcinacijama pod slijedećim uslovima:
  - a) da su provedene sve mjere iz čl. 36., 44., 54., 55., 56. i 57. ovog Pravilnika,
  - b) da je ispunjen najmanje jedan od slijedećih uslova:
    - 1) ispunjene su odgovarajuće preporuke iz zadnje verzije poglavlja o slinavci i šapu Kodeksa o zdravlju kopnenih životinja OIE-a;
    - 2) prošla su najmanje tri mjeseca od klanja zadnje vakcinacija životinje i obavljeno je propisano serološko pretraživanje;
    - 3) prošlo je najmanje šest mjeseci od zadnjeg izbijanja slinavke i šapa ili od završetka provođenja hitne vakcinacije, zavisno od toga koji je događaj kasniji, a serološko pretraživanje za dokazivanje antitijela za nestrukturne proteine virusa slinavke i šapa potvrdilo je odsutnost zaraze kod vakciniranih životinja.
- (2) Odluka o ponovnom priznavanju statusa države ili regije slobodne od slinavke i šapa i zaraze virusom slinavke i šapa donosi se u skladu s posebnim postupkom OIE-a.

#### Član 62.

(Izmjene mjera za ponovno priznavanje statusa države ili regije slobodne od slinavke i šapa i zaraze virusom slinavke i šapa)

- (1) Izuzetno od člana 60. ovog Pravilnika, može se u skladu s posebnim postupkom koji utvrđuje Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, donijeti odluka o ukidanju ograničenja uvedenih u skladu s ovim Pravilnikom, nakon što su ispunjeni zahtjevi iz čl. 36. i 44. ovog Pravilnika i nakon što je kliničkim pregledom i serološkim pretraživanjima potvrđena odsutnost zaraze virusom slinavke i šapa.
- (2) Izuzetno od člana 61. ovog Pravilnika, može se u skladu s posebnim postupkom koji utvrđuje Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, donijeti odluka o ukidanju ograničenja uvedenih u skladu s ovim Pravilnikom nakon provođenja kliničkog pregleda i seroloških pretraživanja određenih članom 56. ovog Pravilnika i mjera određenih članom 57. ovog Pravilnika i nakon što je potvrđena odsutnost zaraze virusom slinavke i šapa.
- (3) Ne isključujući primjenu odredbi st. (1) i (2) ovog člana može se u skladu s posebnim postupkom koji utvrđuje Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, donijeti odluka o zabrani kretanja svih životinja prijemčivih vrsta s područja ili iz regije države gdje je izbila slinavka i šap u drugu državu sve dok se u skladu s uslovima iz Kodeksa o zdravlju životinja OIE-a, ponovo ne prizna status države/regije slobodne od bolesti slinavke i šapa i zaraze virusom slinavke i šapa, osim ako te životinje:
  - a) nisu bile vakcinirane i šalju se direktno u klaonicu na neodložno klanje ili;
  - b) ako su bile izolirane najmanje 30 dana neposredno prije utovara i ako su bile pretražene serološkim testom za dokazivanje antitijela za strukturne proteine virusa slinavke i šapa, s negativnim rezultatom, na uzorcima uzetim u periodu tokom 10 dana prije utovara.
- (4) Ne isključujući primjenu odredbe stava (2) ovog člana, može se u skladu s posebnim postupkom koji utvrđuje Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, donijeti odluka da se do ponovnog priznanja statusa države/regije slobodne od slinavke i šapa i zaraze virusom slinavke i šapa, u skladu s uslovima Kodeksa o zdravlju kopnenih životinja OIE-a, obim ugroženog područja oko

područja vakcinacije na koje se odnosi član 52. stav (2) ovog Pravilnika smanji nakon što se mjere iz člana 57. ovog Pravilnika provedu uz zadovoljavajući rezultat.

#### Član 63.

(Izdavanje potvrda za životinje prijemčivih vrsta i proizvode dobijene od tih životinja za potrebe međunarodne trgovine)

Za potrebe trgovine životinjama prijemčivih vrsta ili proizvodima dobijenim od takvih životinja na međunarodnom tržištu, nadležni veterinarski inspektor mora izdati dodatne potvrde u skladu s odredbama ovog Pravilnika i to sve dotle dok se u skladu s čl. 60. i 61. ovog Pravilnika državi ili regiji države ponovo ne prizna status države ili regije slobodne od slinavke i šapa i zaraze virusom slinavke i šapa.

#### Član 64.

(Premještanje vakciniranih životinja prijemčivih vrsta nakon ponovnog dobijanja statusa države slobodne od slinavke i šapa i zaraze virusom slinavke i šapa)

- (1) Slanje životinja prijemčivih vrsta vakciniranih protiv slinavke i šapa u druge države je zabranjeno.
- (2) Izuzetno od zabrane iz stava (1) ovog člana, može se u skladu s posebnim postupkom donijeti odluka o provedbi posebnih mjera, u odnosu na vakcinirane životinje prijemčivih vrsta koje se drže u zoološkim vrtovima i koje su obuhvaćene programom zaštite divlje faune ili koje se zbog genetskih resursa domaćih životinja drže u objektima koje je nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta BiH uvrstio na popis centara za uzgoj životinja neophodnih za opstanak pasmine, u skladu s odgovarajućim odredbama Kodeksa o zdravlju kopnenih životinja OIE-a.

### Poglavlje III. PREVENTIVNE MJERE

#### Odjeljak A. LABORATORIJE I USTANOVE U KOJIMA SE RADI S VIRUSOM SLINAVKE I ŠAPA

#### Član 65.

(Laboratorije i ustanove u kojima se radi s virusom slinavke i šapa)

- (1) Rad laboratorija i ustanova u kojima se u svrhu istraživanja, dijagnostike ili proizvodnje radi s živim virusom slinavke i šapa, njegovim genomom, antigenima ili vakcinama proizvedenim od tih antigena nadziru nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta BiH.
- (2) Rad sa živim virusom slinavke i šapa u svrhu istraživanja i dijagnostike obavlja se isključivo u laboratoriji ovlaštenoj od strane nadležnoga organa entiteta i Brčko Distrikta BiH.
- (3) Rad sa živim virusom slinavke i šapa u svrhu dobijanja kako inaktiviranih antigena za proizvodnju vakcina tako i vakcina te s tim povezana istraživanja, obavljaju isključivo ustanove i laboratorije ovlaštene od strane nadležnog organa entiteta i Brčko Distrikta BiH.
- (4) Laboratorije i ustanove iz st. (2) i (3) ovog člana obavezno moraju raditi u skladu s biosigurnosnim normama koje su određene u Dodatku XI. ovog Pravilnika.

#### Član 66.

(Kontrola laboratorija i ustanova u kojima se radi sa živim virusom slinavke i šapa)

Veterinarski stručnjaci, u saradnji s nadležnim organom entiteta i Brčko Distrikta BiH, obavljaju preglede na licu mjesta kako bi provjerili jesu li sigurnosni sistemi koji se primjenjuju u ovlaštenim ustanovama i laboratorijama iz člana 65. st. (2) i (3) ovog Pravilnika, u skladu s biosigurnosnim normama iz Dodatka XI. ovog Pravilnika.

#### Član 67.

(Ovlaštene veterinarske laboratorije)

- (1) U odnosu na dijagnostiku slinavke i šapa:
  - a) laboratorijsko pretraživanje na slinavku i šap mora se obavljati u laboratorijama koje je nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta BiH, odobrio za takva pretraživanja;
  - b) laboratorijsko pretraživanje u svrhu potvrđivanja prisustva virusa slinavke i šapa ili virusa drugih

- vezikularnih bolesti mora se obavljati u skladu s članom 70. ovog Pravilnika, u laboratoriji koju je odobrio nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta BiH;
- c) referentna laboratorija za slinavku i šapa je Veterinarski institut Republike Srpske "Dr Vaso Butozan" koji je odgovoran za usklađivanje dijagnostičkih standarda i metoda za dijagnostiku slinavke i šapa na području Bosne i Hercegovine;
  - d) referentna laboratorija za slinavku i šapa mora obavljati najmanje poslove i zadaće navedene u Dodatku XIII. ovog Pravilnika;
  - e) referentna laboratorija iz tačke c) ovog stava mora biti povezana sa Referentnom laboratorijom Evropske unije i/ili OIE-a, a naročito mora osigurati slanje odgovarajućih uzoraka u Referentnu laboratoriju Evropske unije, odnosno OIE-a.
- (2) Referentna laboratorija iz tačke c) stava (1) ovog člana može pružati usluge referentne laboratorije drugim državama. Saradnja između referentnih laboratorija uređuje se uzajamnim sporazumom između nadležnih organa država.
  - (3) Laboratorijska pretraživanja u skladu s ovim Pravilnikom provode se prije svega u svrhu potvrđivanja ili isključivanja prisustva slinavke i šapa kao i za isključivanje druge vezikularne bolesti. Kad se potvrdi izbijanje slinavke i šapa i utvrdi serotip virusa, određuju se antigenske karakteristike tog virusa u odnosu na referentni vakcinalni soj, prema potrebi uz pomoć Referentne laboratorije za slinavku i šapa Evropske unije, odnosno OIE-a. Uzorci domaćih životinja koje pokazuju znakove vezikularne bolesti i koje su negativne na virus slinavke i šapa i, gdje je bitno, na virus vezikularne bolesti svinja, moraju biti poslani na dalja pretraživanja u Referentnu laboratoriju Evropske unije, odnosno OIE-a.
  - (4) Referentna laboratorija mora raspolagati odgovarajućom opremom i brojem stručno osposobljenog osoblja za obavljanje laboratorijskih pretraga koje se provode u skladu s odredbama ovog Pravilnika.

#### Član 68.

(Sigurnosne norme, smjernice za nadzor i Kodeks dobre prakse za odobrene laboratorije i ustanove u kojima se radi sa živim virusom slinavke i šapa)

Sigurnosne norme, smjernice za nadzor i Kodeks dobre prakse primjenjuju se u odobroj laboratoriji i ustanovama u kojima se radi sa živim virusom slinavke šapa.

#### Član 69.

(Standardi i testovi za dijagnostiku slinavke i šapa i za diferencijalnu dijagnostiku drugih vezikularnih bolesti)

- (1) Laboratoriji moraju primjenjivati dijagnostičke testove i standarde koji su navedeni u Dodatku XII. ovog Pravilnika.
- (2) Odluka o adekvatnim načinima nabavke, skladištenja i isporuke laboratorijama potrebnih količina specifičnih reagensa ili dijagnostičkih testova u hitnim slučajevima, naročito što se tiče mjera predviđenih članom 56. stav (3) ovog Pravilnika, a donosi se u skladu s posebnim propisima kojima je regulirano ovo područje.

### Odjeljak B. PLANOVI HITNIH MJERA I SIMULACIJSKE VJEŽBE

#### Član 70.

(Planovi hitnih mjera)

- (1) Plan hitnih mjera u kojem su detaljno utvrđene mjere potrebne za održavanje spremnosti i visokog nivoa svijesti o slinavci i šapu kao i o zaštiti okoliša, a koje treba provesti u slučaju izbijanja slinavke i šapa, izrađuje Ured.
- (2) Planom hitnih mjera određen je način pristupa objektima, opremi, osoblju i drugim odgovarajućim sredstvima koja su potrebna za brzo i efikasno iskorjenjivanje slinavke i šapa, te osigurana saradnja sa susjednim državama.

- (3) Plan hitnih mjera mora predvidjeti mjere koje treba provesti u skladu s tačkom 12. Dodatka XIV. ovog Pravilnika i mora predvidjeti:
  - a) količine vakcina koje se smatraju potrebnim u slučaju hitne vakcinacije,
  - b) regije u kojima se nalaze područja s gustom populacijom stoke, uzimajući u obzir kriterije iz Dodatka X. ovog Pravilnika.
- (4) Plan hitnih mjera mora osigurati poduzimanje svih potrebnih mjera kako bi se u slučaju izbijanja bolesti spriječio svaki štetni učinak na okoliš koji je moguće izbjeći, osiguravajući istovremeno poduzimanje najefikasnijih mjera za suzbijanje bolesti, a da su pri tome štete koje nastaju zbog izbijanja bolesti svedene na najmanju moguću mjeru, te naročito odrediti kad je potrebno zakapanje ili spaljivanje lešina uginulih ili usmrćenih životinja, na licu mjesta.
- (5) Kriteriji i zahtjevi za izradu Plana hitnih mjera utvrđeni su u Dodatku XIV. ovog Pravilnika. Ti se kriteriji i zahtjevi mogu mijenjati i dopunjavati obzirom na posebne karakteristike bolesti slinavke i šapa te napredak u razvoju mjera za suzbijanje bolesti i zaštitu okoliša.
- (6) Ured mora svakih pet godina ažurirati Plan hitnih mjera, naročito uzimajući u obzir vježbe simulacije iz člana 71. ovog Pravilnika.

#### Član 71.

(Vježbe simulacije)

- (1) Ured u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta BiH, mora osigurati provođenje vježbi simulacije u skladu s Planom hitnih mjera i Dodatkom XIV. ovog Pravilnika.
- (2) Ured mora osigurati da se vježbe simulacije, ako je to moguće i izvedivo, provode u uskoj saradnji s nadležnim organima susjednih država.

### Odjeljak C. CENTRI ZA SUZBIJANJE BOLESTI I STRUČNA GRUPA

#### Član 72.

(Zajednički centar za kontrolu bolesti - poslovi i zadaci)

- (1) Ministar uspostavlja zajednički centar za kontrolu bolesti i imenuje direktora Ureda kao rukovoditelja istog. Direktor Ureda imenuje članove zajedničkog centra od predstavnika nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, a po potrebi i drugih stručnih lica.
- (2) Zajednički centar za kontrolu bolesti u prvom redu usmjerava i prati djelatnosti lokalnih centara za suzbijanje bolesti koji su predviđeni članom 74. ovog Pravilnika. Određeni poslovi za koje je prvobitno bio zadužen zajednički centar za kontrolu bolesti mogu se naknadno prenijeti na lokalne centre za suzbijanje bolesti koji djeluju na upravnom nivou, nivou regije ili na višem nivou, pod uslovom da se time ne dovode u pitanje zadaci zajedničkog centra za suzbijanje bolesti.
- (3) Zajednički centar za kontrolu bolesti odgovoran je najmanje za:
  - a) utvrđivanje mjera potrebnih za suzbijanje bolesti;
  - b) osiguravanje brzog i efikasnog provođenja tih mjera od strane lokalnih centara za suzbijanje bolesti;
  - c) raspoređivanje osoblja i drugih sredstava u lokalne centre za suzbijanje bolesti;
  - d) dostava podataka OIE-u, Evropskoj komisiji, nadležnim organima drugih država i drugim nacionalnim organima, uključujući vlasti i organe zadužene za pitanja zaštite okoliša, kao i veterinarskim, poljoprivrednim i trgovinskim udruženjima i organima;
  - e) organiziranje akcije hitne vakcinacije i određivanje područja vakcinacije;
  - f) povezivanje s dijagnostičkim laboratorijama;
  - g) povezivanje s organima koji su nadležni za pitanja zaštite okoliša kako bi uskladili djelovanja na području veterinarske i ekološke sigurnosti;

- h) povezivanje sa sredstvima javnog informiranja;
- i) povezivanje s organima nadležnim za provođenje propisa kako bi se osigurala odgovarajuća provedba posebnih pravnih mjera.

#### Član 73.

(Zajednički centar za kontrolu bolesti - tehnički zahtjevi)

- (1) Ured u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta BiH mora osigurati da zajednički centar za suzbijanje bolesti raspolaže sa svim potrebnim sredstvima, uključujući osoblje, objekte i opremu za vođenje efikasne akcije iskorjenjivanja bolesti.
- (2) Sredstva iz stava 1. ovog člana uključuju najmanje sljedeće:
  - a) sistem za identifikaciju stada i utvrđivanje lokacije životinja, koji je po mogućnosti kompjuteriziran;
  - b) sva potrebna komunikacijska sredstva, uključujući telefone, telefaks uređaje i po mogućnosti opremu za komuniciranje sa sredstvima javnog informiranja;
  - c) komunikacijski sistem koji je po mogućnosti kompjuteriziran i koji omogućava razmjenu podataka s lokalnim centrima za suzbijanje bolesti, laboratorijama i drugim relevantnim organizacijama;
  - d) mape i druge izvore podataka koji se mogu koristiti za usmjeravanje mjera suzbijanja bolesti;
  - e) zajednički dnevnik u koji se hronološkim redom bilježe svi događaji povezani s izbijanjem slinavke i šapa i koji omogućava povezivanje i usklađivanje različitih aktivnosti;
  - f) popis lokalnih i međunarodnih organizacija i laboratorija koje su zainteresirane za izbijanje slinavke i šapa i s kojima treba stupiti u kontakt u slučaju izbijanja te bolesti;
  - g) popis osoblja i drugih lica koja se u slučaju izbijanja slinavke i šapa mogu odmah pozvati da rade u lokalnim centrima za suzbijanje bolesti ili u stručnim organima iz člana 76. ovog Pravilnika;
  - h) popis organa i ustanova nadležnih za zaštitu okoliša s kojima treba stupiti u kontakt u slučaju izbijanja slinavke i šapa;
  - i) mape s označenim odgovarajućim područjima na kojima se nalaze mjesta prerade;
  - j) popis poduzeća koja su ovlaštena za obradu i preradu lešina i nusproizvoda životinjskoga porijekla i kojima bi se mogli povjeriti ti poslovi u slučaju izbijanja slinavke i šapa, na kojem naročito treba navesti njihov kapacitet, adresu i druge podatke za uspostavu kontakta;
  - k) popis mjera za praćenje i suzbijanje onečišćenja okoliša, naročito površinskih i podzemnih voda, uzrokovanog prodorom dezinficijenasu te tjelesnih tkiva i tekućina nastalih raspadanjem lešina.

#### Član 74.

(Lokalni centri za kontrolu bolesti - osnivanje, poslovi i zadaci)

- (1) Nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta BiH mora omogućiti da se u slučaju izbijanja slinavke i šapa odmah može uspostaviti operativni lokalni centar za kontrolu bolesti.
- (2) Nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta BiH mora osigurati da se u okviru Plana hitnih mjera predvide moguće lokacije lokalnih centara za kontrolu bolesti, njihovo uređenje, osoblje, smještaj, objekti i oprema, sistem upravljanja, komunikacijske linije i načini prenošenja informacija.
- (3) Nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta BiH mora omogućiti da lokalni centri za kontrolu bolesti usko saraduju i djeluju usklađeno sa zajedničkim centrom za kontrolu bolesti, naročito u odnosu na mjere iz člana 72. stav (3) tačka b) ovog Pravilnika.
- (4) Nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta BiH mora osigurati da lokalni centri za kontrolu bolesti budu tako organizirani da se u slučaju izbijanja slinavke i šapa mogu brzo provesti mjere koje su određene ovim Pravilnikom.

#### Član 75.

(Lokalni centri za kontrolu bolesti - tehnički zahtjevi)

- (1) Nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta BiH mora osigurati da lokalni centri za kontrolu bolesti raspolažu potrebnim osobljem, objektima i opremom te jasno organiziranim i efikasnim upravljanjem kako bi se osigurala brza provedba mjera vezanih uz epidemiološko istraživanje, zaštitu okoliša, preradu lešina iz zaraženog stada, službeni nadzor nad područjima, praćenje i utvrđivanje porijekla životinja, klanje zbog dobrobiti životinja i klanja u hitnim slučajevima, čišćenja i dezinfekcije te druge higijenske mjere, hitna vakcinacija i druge strateške odluke.
- (2) Lokalni centri za kontrolu bolesti moraju imati najmanje sljedeće:
  - a) jednu telefonsku liniju rezerviranu za komunikaciju sa zajedničkim centrom za suzbijanje bolesti te više telefonskih linija preko kojih poljoprivrednici i drugi stanovnici ruralnih područja mogu dobiti najnovije i tačne informacije o uvedenim mjerama;
  - b) terensko osoblje koje raspolaže potrebnom komunikacijskom opremom i efikasnim sistemom za upravljanje svim potrebnim podacima;
  - c) sistem bilježenja podataka, koji je po mogućnosti kompjuteriziran i koji je povezan sa zajedničkim centrom za suzbijanje bolesti i sa svim potrebnim bazama podataka, laboratorijama i drugim organizacijama;
  - d) zajednički dnevnik u koji se hronološkim redom bilježe svi događaji povezani sa izbijanjem slinavke i šapa i koji omogućava povezivanje i usklađivanje različitih aktivnosti;
  - e) ažurirani popis lica, uključujući privatne veterinare te popis lokalnih organizacija u svakoj regiji s kojima treba stupiti u kontakt i koje se mogu uključiti u rad u slučaju izbijanja slinavke i šapa;
  - f) ažurirani popis farmi na koje se u slučaju izbijanja slinavke i šapa mogu primijeniti odredbe čl. 15. i 18. ovog Pravilnika;
  - g) ažuriranu evidenciju mogućih mjesta za zakopavanje ili spaljivanje životinja koje su usmrćene u skladu s odredbama ovog Pravilnika i koje se moraju preraditi u skladu s propisima o zaštiti okoliša;
  - h) ažurirani popis organa nadležnih za zaštitu okoliša u svakoj regiji, kao i drugih organa koji se bave pitanjima zaštite okoliša, koje treba kontaktirati i uključiti ih u rad u slučaju izbijanja slinavke i šapa;
  - i) mape na kojima su označena prikladna mjesta za zakopavanje lešina koja neće predstavljati opasnost za okoliš, naročito za površinske ili podzemne vode;
  - j) popis preduzeća koja su ovlaštena za obradu i preradu lešina i nusproizvoda životinjskog porijekla;
  - k) popis mjera za praćenje i suzbijanje onečišćenja okoliša, naročito površinskih i podzemnih voda, uzrokovanog prodorom dezinficijenasu te tjelesnih tkiva i tekućina nastalih raspadanjem lešina.

#### Član 76.

(Stručna grupa)

- (1) Zajednički centar za kontrolu bolesti osniva stručnu grupu sastavljenu od članova s odgovarajućim stručnim znanjima i iskustvima za pomoć nadležnim organima u osiguravanju spremnosti za slučaj izbijanja slinavke i šapa.
- (2) U slučaju sumnje na izbijanje slinavke i šapa stručna grupa obavlja najmanje sljedeće zadatke:
  - a) procjenjuje kliničku sliku i epidemiološko stanje;
  - b) daje savjete o uzorkovanju i dijagnostici slinavke i šapa kao i o dodatnim aktivnostima i mjerama koje treba poduzeti.
- (3) U slučaju izbijanja slinavke i šapa stručna grupa obavlja najmanje sljedeće zadatke:
  - a) ocjenjuje, najmanje u primarnom slučaju i prema potrebi, na licu mjesta, kliničku sliku bolesti i provodi

epidemiološko istraživanje kako bi prikupilo podatke potrebne za određivanje:

- 1) izvora zaraze;
  - 2) datuma unošenja uzročnika zaraze;
  - 3) mogućeg širenja bolesti;
- b) podnosi izvještaj direktoru Ureda i zajedničkom centru za suzbijanje bolesti;
- c) daje savjete o pretraživanju, uzorkovanju, postupcima testiranja, načinima suzbijanja i drugim mjerama koje treba poduzeti te o strategiji koju treba provoditi, uključujući savjete o biosigurnosnim mjerama na farmama ili u objektima iz člana 16. ovog Pravilnika kao i u vezi s hitnom vakcinacijom;
- d) prati nalaze i usmjerava epidemiološka istraživanja;
- e) epidemiološke podatke nadopunjuje geografskim, meteorološkim i drugim potrebnim podacima;
- f) analizira epidemiološke podatke i obavlja procjenu rizika u redovnim vremenskim razmacima;
- g) pruža pomoć kako bi se osiguralo da se prerada lešina i nusproizvoda životinjskog porijekla obavlja tako da se štetni učinak na okoliš svede na najmanju moguću mjeru.

#### Odjeljak D. BANKE ANTIGENA I VAKCINA

##### Član 77.

(Banka antigena i vakcina)

- (1) Ured može u okviru Plana hitnih mjera uspostaviti ili održavati banku antigena i vakcina u kojoj će za potrebe hitne vakcinacije čuvati zalihe antigena i vakcina koji su odobreni u skladu s posebnim propisima kojima je regulirana ova oblast.
- (2) Ured može angažirati preduzeća za pakiranje i skladištenje vakcina u slučaju hitne vakcinacije.
- (3) Antigeni i formulirana vakcina koja se nalazi u banci antigena i vakcina, kad je ista uspostavljena, moraju zadovoljiti minimalne norme u pogledu sigurnosti, sterilnosti i sadržaja nestrukturnih proteina, koje su utvrđene za banke antigena i vakcina Evropske unije.
- (4) Podaci o količinama i podtipovima antigena ili odobrenih vakcina koji se čuvaju u nacionalnoj banci antigena i vakcina smatraju se povjerljivim podacima i ne smiju se objavljivati.

##### Član 78.

(Pristup banci antigena i vakcina Evropske unije)

Ured mora podnijeti zahtjev Evropskoj komisiji u svrhu pristupa banci antigena i vakcina Evropske unije.

##### Član 79.

(Ispitivanje vakcina protiv slinavke i šapa)

Ne isključujući norme koje su posebnim propisima utvrđene u pogledu djelovanja, sigurnosti i proizvodnih postupaka, vakcina dobijena od antigena koji se čuvaju u banci antigena i vakcina Evropske unije moraju obavezno zadovoljavati minimalne norme, koje su u pogledu djelovanja, sigurnosti i proizvodnih postupaka utvrđene u Evropskoj farmakopeji i odgovarajućim odredbama Priručnika OIE-a.

#### Odjeljak E. SLINAVKA I ŠAP KOD DRUGIH VRSTA ŽIVOTINJA

##### Član 80.

(Dodatne mjere za sprječavanje i suzbijanje slinavke i šapa)

- (1) Ne isključujući primjenu posebnih propisa kojima je regulirana ova oblast, zabranjeno je koristiti napoj u ishrani svih životinja bez obzira na njihovu upotrebu i mjesto držanja. Zabrana korištenja napoja u ishrani svinja izuzetno je dopuštena u skladu s članom 23. stav (3) Pravilnika o mjerama za otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje klasične svinjske kuge ("Službeni glasnik BiH", broj 38/10).
- (2) Detaljna pravila kontrole slinavke i šapa kod životinja iz tačke a) člana 2. ovog Pravilnika, donose se u skladu s posebnim postupkom koji utvrđuje Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH.

- (3) Kad dobije obavijest o sumnji da su divlje životinje zaražene slinavkom i šapom, nadležni veterinarski inspektor mora poduzeti sve odgovarajuće mjere kako bi se potvrdilo ili isključilo prisustvo bolesti, i to pretraživanjem svih odstrjeljenih ili uginulih divljih životinja prijemčivih vrsta, uključujući i laboratorijsko testiranje. Nadležni veterinarski inspektor mora o sumnji obavijestiti vlasnike životinja prijemčivih vrsta i Odjele za lovstvo nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH.
- (4) Kad dobije potvrdu primarnog slučaja slinavke i šapa kod divljih životinja, nadležni veterinarski inspektor mora odmah poduzeti mjere iz dijela A. Dodatka XV. ovog Pravilnika kako bi se smanjila opasnost od širenja bolesti. Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH mora izraditi plan iskorjenjivanja slinavke i šapa u skladu s dijelom B. Dodatka XV. ovog Pravilnika. O potvrđenom slučaju slinavke i šapa nadležni veterinarski inspektor mora obavijestiti vlasnike životinja prijemčivih vrsta i Odjele za lovstvo nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH.

##### Član 81.

(Postupak za donošenje "ad hoc" epidemioloških mjera)

Kada prilikom provođenja mjera predviđenih ovim Pravilnikom Ured uz saglasnost s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta BiH utvrdi da određena mjera ne odgovara epidemiološkom stanju, ili kada se virus slinavke i šapa širi uprkos mjerama poduzetim u skladu s ovim Pravilnikom, može se donijeti u tu svrhu (ad hoc) odluka, kojom se dopušta da se u ograničenom periodu koji odgovara epidemiološkom stanju provode druge mjere koje imaju jednak učinak.

#### Poglavlje IV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

##### Član 82.

(Dodaci)

Dodaci I. do XV. u prilogu ovog Pravilnika su njegov sastavni dio.

##### Član 83.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 57/11  
9. februara 2011. godine  
Sarajevo

Predsjedavajući  
Vijeća ministara BiH  
Dr. Nikola Špirić, s. r.

#### DODATAK I.

##### DEFINICIJA IZBIJANJA BOLESTI

Izbijanje bolesti se proglašava ako farma ispunjava jedan ili više od slijedećih kriterija:

1. virus slinavke i šapa izoliran je iz životinje, iz bilo kojeg proizvoda koji potiče od te životinje ili iz njenog okoliša;
2. kod životinje prijemčive vrste uočeni su klinički znakovi koji ukazuju na slinavku i šap, a u uzorcima uzetim od životinje ili životinja iz iste epidemiološke grupe otkriven je i identificiran virusni antigen ili virusna ribonukleinska kiselina (RNK) koja je specifična za jedan ili više serotipova virusa slinavke i šapa;
3. kod životinje prijemčive vrste uočeni su klinički znakovi koji ukazuju na slinavku i šap i ta životinja i njene "kohorte" pozitivno reagiraju na antitijela za strukturne ili nestrukturane proteine virusa slinavke i šapa, pod uslovom da se kao mogući uzroci seropozitivnosti mogu isključiti ranija vakcinacija, rezidualna majčinska antitijela ili nespecifične reakcije;
4. u uzorcima uzetim od životinja prijemčive vrste otkriven je i identificiran virusni antigen ili virusna RNK koja je specifična za jedan ili više serotipova virusa slinavke i šapa i te životinje pozitivno reagiraju na antitijela za strukturne ili nestrukturane proteine virusa slinavke i šapa, pod uslovom da se, u slučaju antitijela za strukturne proteine, kao mogući uzroci seropozitivnosti mogu isključiti ranija vakcinacija, rezidualna majčinska antitijela ili nespecifične reakcije;

5. utvrđena je epidemiološka povezanost s potvrđenom pojavom slinavke i šapa i ispunjen je jedan od sljedećih uslova:
- jedna ili više životinja pozitivno reaguju na antitijela za strukturne ili nestrukturne proteine virusa slinavke i šapa, pod uslovom da se kao mogući uzroci seropozitivnosti mogu isključiti ranija vakcinacija, rezidualna majčinska antitijela ili nespecifične reakcije;
  - u uzorcima uzetim od jedne ili više životinja prijemčive vrste otkriven je i identifikiran virusni antigen ili virusna RNK koja je specifična za jedan ili više serotipova virusa slinavke i šapa;
  - otkrivanjem serokonverzije iz negativne u pozitivnu pri pretraživanju na antitijela za strukturne ili nestrukturne proteine virusa slinavke i šapa u jedne ili više životinja prijemčive vrste, serološki je dokazana aktivna zaraza virusom slinavke i šapa, a ranije vakcinacija, rezidualna majčinska antitijela ili nespecifične reakcije mogu se isključiti kao mogući uzroci seropozitivnosti. Ako se ne može opravdano očekivati da je zadržan raniji seronegativni status, utvrđivanje serokonverzije obavlja se na parnim uzorcima koji su dvokratno ili višekratno uzeti od istih životinja i to u razmaku od najmanje 5 dana u slučaju dokaza antitijela za strukturne proteine i u razmaku od najmanje 21 dan u slučaju dokaza antitijela za nestrukturne proteine.
  - kod životinje prijemčive vrste uočeni su klinički znakovi koji ukazuju na slinavku i šap.
- udaljenost mjesta izbijanja bolesti od najbliže farme na kojoj se drže životinje prijemčivih vrsta;
  - lokaciju farme ili farmi s kojih potiču zaražene životinje ili lešine, ako je slinavka i šap potvrđena u klaonici ili prijevoznom sredstvu.
- U slučaju sekundarnih izbijanja, podaci iz tač. 1. i 2. ovog Dodatka moraju se dostaviti OIE-u, Evropskoj komisiji i nadležnim organima susjednih zemalja najkasnije prvoga radnog dana svake sedmice, a dostavljeni podaci moraju obuhvatiti prethodnu sedmicu do nedjelje u ponoć.
  - Ured mora, što je prije moguće, nakon dostave podataka u vezi sa izbijanjem ili pojavom slinavke i šapa na farmi, u klaonici ili prijevoznom sredstvu u skladu s tač. 1., 2. i 3. ovog Dodatka, dostaviti OIE-u, Evropskoj komisiji i nadležnim organima susjednih zemalja pisani izvještaj koji sadrži najmanje sljedeće podatke:
    - datum kada su životinje prijemčivih vrsta na farmi, u klaonici ili prijevoznom sredstvu usmrćene i datum kada su njihove lešine prerađene;
    - rezultate pretraživanja uzoraka uzetih pri usmrćivanju životinja prijemčivih vrsta;
    - u slučaju, ako se primjenjuje odstupanje predviđeno članom 18. ovog Pravilnika, broj životinja prijemčivih vrsta koje su usmrćene i prerađene, i gdje je primjenjivo, broj životinja prijemčivih vrsta koje će se naknadno zaklati i rok do kojeg treba obaviti klanje;
    - sve podatke o mogućem izvoru bolesti ili o utvrđenom izvoru bolesti;
    - u slučaju primarnog izbijanja ili pojave slinavke i šapa u klaonici ili prijevoznom sredstvu, podatke o genotipu virusa koji je uzrokovao izbijanje ili pojavu;
    - u slučajevima kada su životinje prijemčivih vrsta usmrćene na kontaktnim farmama ili na farmama na kojima su se nalazile životinje prijemčivih vrsta za koje se sumnjalo da su zaražene virusom slinavke i šapa, podatke o:
      - datumu usmrćivanja i broju životinja prijemčivih vrsta iz svake kategorije koje su bile usmrćene na svakoj farmi, a u slučajevima kada životinje prijemčivih vrsta na kontaktnim farmama nisu bile usmrćene, moraju se navesti razlozi za donošenje takve odluke;
      - epidemiološkoj povezanosti između izbijanja ili pojave slinavke i šapa i svake kontaktne farme ili razlozima za postavljanje sumnje na slinavku i šap na svakoj sumnjivoj farmi;
      - rezultatima laboratorijskog testiranja uzoraka uzetih od životinja prijemčivih vrsta na farmama i pri klanju.
5. Ako sistem prijavljivanja bolesti životinja iz bilo kojeg razloga privremeno ne radi, moraju se koristiti druga sredstva komuniciranja.

**DODATAK II.  
PRIJAVA BOLESTI I DRUGI EPIDEMIOLOŠKI PODACI  
KOJI SE MORAJU DOSTAVITI U SLUČAJU POTVRDE  
SLINAVKE I ŠAPA**

- U roku od 24 sata od potvrde svakoga primarnog izbijanja ili primarne pojave bolesti u objektima ili prijevoznim sredstvima iz člana 16. ovog Pravilnika Ured mora, preko sistema prijavljivanja bolesti životinja, prijaviti OIE-u, Evropskoj komisiji i nadležnim organima susjednih zemalja sljedeće:
  - datum slanja,
  - vrijeme slanja,
  - naziv države,
  - naziv bolesti i, prema potrebi, tip virusa,
  - redni broj izbijanja bolesti,
  - vrstu izbijanja bolesti,
  - poziv na broj izbijanja bolesti povezanim s ovim izbijanjem;
  - regiju i geografski položaj farme,
  - ostale regije koje su obuhvaćene ograničenjima,
  - datum potvrđivanja bolesti i metode dokazivanja bolesti,
  - datum postavljanja sumnje,
  - pretpostavljeni datum prve zaraze,
  - izvor bolesti, ako ga je moguće utvrditi,
  - mjere suzbijanja koje su poduzete.
- U slučaju primarnog izbijanja bolesti ili pojave bolesti u objektima ili prijevoznim sredstvima iz člana 16. ovog Pravilnika Ured mora, osim podataka iz tačke 1. ovog Dodatka, dostaviti i sljedeće podatke:
  - broj životinja svake prijemčive vrste prisutne na mjestu izbijanja bolesti ili u objektima i prijevoznim sredstvima iz člana 16. ovog Pravilnika;
  - za svaku vrstu i kategoriju (uzgoj, tov, klanje itd.) broj uginulih životinja prijemčivih vrsta na farmi, u klaonici ili u prijevoznom sredstvu;
  - za svaku kategoriju (uzgoj, tov, klanje itd.) stopu pobola i broj životinja prijemčivih vrsta u kojih je potvrđena slinavka i šap;
  - broj životinja prijemčivih vrsta usmrćenih na mjestu izbijanja bolesti, u klaonici ili prijevoznom sredstvu,
  - broj prerađenih i neškodljivo uništenih lešina;

**DODATAK III.  
PRETRAŽIVANJE**

- Klinički pregled
  - Na farmama se mora obaviti klinički pregled svih životinja prijemčivih vrsta kako bi se otkrili znakovi ili simptomi slinavke i šapa.
  - Posebnu pažnju treba usmjeriti na životinje za koje postoji velika vjerovatnoća da su bile izložene virusu slinavke i šapa, pogotovo zbog prijevoza sa farmi u riziku ili bliskog kontakta sa licima ili opremom koja je bila u bliskom kontaktu sa farmama u riziku.
  - Pri kliničkom pregledu treba uzeti u obzir načine prijenosa slinavke i šapa, uključujući period inkubacije iz člana 2. tačke h. ovog Pravilnika i način držanja životinja prijemčivih vrsta.
  - Moraju se pomno pregledati sve bitne evidencije koje se vode na farmi, naročito podaci koji se vode u veterinarsko-zdravstvene svrhe i, ako su raspoloživi, podaci o pobolu, pomoru i pobačajima, kliničkim zapažanjima, promjena u produktivnosti i potrošnji hrane, prodaji ili kupovini životinja, dolascima lica za koja se sumnja da su

mogla biti kontaminirana i drugi podaci koji su bitni za anamnezu.

## 2. Postupci uzorkovanja

### 2.1. Опће одредбе

#### 2.1.1. Serološko uzorkovanje se obavlja:

- u skladu s preporukama epidemiološke grupe osnovane unutar Stručne grupe iz člana 76. ovog Pravilnika,
- kako bi se osigurala sljedivost i dobili dokazi, uzimajući u obzir i definiciju o odsustvu prethodne zaraze iz Dodatka I. ovog Pravilnika.

2.1.2. Ako se uzorkovanje obavlja u okviru nadzora bolesti nakon njenog izbivanja, ono ne smije početi prije nego što protekne 21 dan od uklanjanja prijemčivih životinja sa zaražene farme ili farmi i od preliminarnog čišćenja i dezinfekcije, osim ako je drugačije predviđeno ovim Dodatkom.

2.1.3. Uzimanje uzoraka od životinja prijemčivih vrsta obavlja se u skladu s odredbama ovog Dodatka svaki put kada se ovce i koze ili druge prijemčive životinje koje ne pokazuju jasne kliničke znakove mogu dovesti u vezu sa izbivanjem bolesti, a naročito ako se takve životinje drže odvojeno od goveda i svinja.

#### 2.2. Uzorkovanje na farmi

Na farmama na kojima se uprkos izostanku kliničkih znakova sumnja na prisustvo slinavke i šapa, treba pregledati ovce i koze, a na preporuku epidemiološke grupe i ostale prijemčive vrste, i to u skladu s protokolom uzorkovanja koji omogućava otkrivanje prevalencije od 5 % s najmanje 95%-tnom sigurnošću.

#### 2.3. Uzorkovanje u zaraženom području

2.3.1. Kako bi se u skladu s članom 36. ovog Pravilnika moglo tražiti ukidanje mjera iz čl. 21. do 35. ovog Pravilnika, sve farme koje se nalaze unutar zaraženog područja i na kojima ovce i koze nisu bile u direktnom i bliskom kontaktu s govedima u periodu od najmanje 21 dan prije uzimanja uzoraka, treba pregledati u skladu s protokolom uzorkovanja koji omogućava otkrivanje prevalencije od 5% sa najmanje 95%-tnom sigurnošću.

2.3.2. Ako to dopušta epidemiološko stanje, a naročito pri primjeni mjera iz člana 36. stava 1. tačke b) ovog Pravilnika, Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine može donijeti odluku da se uzorci mogu uzeti najranije 14 dana nakon uklanjanja prijemčivih životinja na zaraženoj farmi ili farmama i nakon preliminarnog čišćenja i dezinfekcije, pod uslovom da se uzorkovanje obavlja u skladu s podtačkom 2.3.1. ove tačke, na način da je omogućeno otkrivanje 2%-tne prevalencije u stadu sa 95%-tnom sigurnošću.

#### 2.4. Uzorkovanje u ugroženom području

Kako bi se u skladu s članom 44. ovog Pravilnika moglo tražiti ukidanje mjera predviđenih čl. 37. do 43. ovog Pravilnika, treba pregledati farme unutar ugroženog područja za koje se uprkos izostanku kliničkih znakova mora sumnjati na prisustvo slinavke i šapa, posebno one na kojima se drže ovce i koze. U svrhu ovog pretraživanja, dovoljno je uzorkovanje u više faza, pod uslovom da se uzorci uzimaju:

- na farmama u svim upravnim jedinicama unutar područja na kojima ovce i koze nisu bile u direktnom i bliskom kontaktu sa govedima u periodu od najmanje 30 dana prije uzimanja uzoraka;
- na što je moguće većem broju farmi iz alineje 1. ove podtačke kako bi se s najmanje 95%-tnom sigurnošću moglo otkriti najmanje jedna zaražena farma, ako predviđena prevalencija iznosi 2 %, s tim da su farme u uzorku ravnopravno raspoređene u cijeloj zoni;
- od što je moguće većeg broja ovaca i koza po svakoj farmi kako bi se s najmanje 95 %-tnom sigurnošću otkrila 5%-tna prevalencija u stadu, te od svih ovaca i koza ako ih na farmi ima manje od 15.

#### 2.5. Uzorkovanje u svrhu nadzora i praćenja

U svrhu nadzora i praćenja u područjima koja se nalaze izvan zona utvrđenih u skladu s odredbama člana 21. ovog Pravilnika, a naročito kako bi se potvrdila odsutnost zaraze u populaciji ovaca i koza koja nije u bliskom i direktnom kontaktu sa nevakciniranim govedima i/ili svinjama, primjenjuje se protokol uzorkovanja koji u svrhu nadzora i praćenja preporučuje OIE ili protokol uzorkovanja predviđen podtačkom 2.4. ove tačke, s tom razlikom u odnosu na alineju 2. iste podtačke, predviđena prevalencija u stadu iznosi 1%.

2.6. Broj uzoraka, izračunat u skladu sa zahtjevima iz podtačke 2.2. i 2.3. ove tačke i alinejom 3. podtačkom 2.4 ove tačke, povećava se kako bi se uzela u obzir utvrđena osjetljivost primijenjenog dijagnostičkog testa.

### DODATAK IV.

#### NAČELA I POSTUPCI ČIŠĆENJA I DEZINFEKCIJE

##### 1. Opća načela i postupci

1.1. Postupci čišćenja i dezinfekcije, koji su navedeni u članu 11. ovog Pravilnika, provode se pod službenim nadzorom i u skladu s uputama nadležnog veterinarskog inspektora.

1.2. Dezinficijensi koji se upotrebljavaju za uništavanje virusa slinavke i šapa i njihove koncentracije, moraju biti odobreni od strane nadležnih organa entiteta.

1.3. Efikasnost dezinficijensa ne smije biti ugrožena dugotrajnim skladištenjem.

1.4. Pri odabiru dezinficijensa i načina dezinfekcije treba uzeti u obzir vrstu objekata, vozila i predmeta koji se dezinficiraju.

1.5. Sredstva za odmaščivanje i dezinficijensi moraju se upotrebljavati pod uslovima koji ne smanjuju njihovu efikasnost. Naročito se moraju uvažavati tehnički parametri koje je naveo proizvođač, kao što su pritisak, minimalna temperatura i potrebno vrijeme djelovanja. Djelovanje dezinficijensa ne smije biti ugroženo zbog međudjelovanja sa drugim supstancama kao što su sredstva za odmaščivanje.

1.6. Bez obzira koji se dezinficijens koristi, primjenjuju se slijedeća opća pravila:

- stielju i gnoj kao i fekalne materije, temeljno natopiti dezinficijensom,
- oprati i očistiti i četkom oribati sve površine koje su vjerovatno kontaminirane, a naročito tlo, podove, rampe i zidove nakon, ako je moguće, uklanjanja i demontaže opreme ili sprava koje bi inače mogle smanjiti efikasnost čišćenja i dezinfekcije,
- ponovo nanijeti dezinficijens i pustiti da djeluje najmanje onoliko dugo koliko preporučuje proizvođač;
- vodu korištenu za čišćenje treba ukloniti na način da se spriječi svaka opasnost od širenja virusa slinavke i šapa i u skladu s uputama nadležnog veterinarskog inspektora.

1.7. Ako se nakon dezinfekcije, čišćenje obavlja tekućinama pod pritiskom, treba spriječiti naknadnu kontaminaciju već očišćenih i dezinficiranih dijelova.

1.8. Treba oprati, dezinficirati ili uništiti opremu, naprave, predmete ili boksove koji su vjerovatno kontaminirani.

1.9. Postupke čišćenja i dezinfekcije koji se zahtijevaju u okviru ovog Pravilnika treba dokumentirati u evidenciji koja se vodi na farmi ili, ako se radi o vozilima, u dnevniku vožnje, a ako se zahtijeva službena potvrda, istu izdaje nadležni veterinarski inspektor.

##### 2. Posebne odredbe koje se odnose na čišćenje i dezinfekciju zaraženih farmi

###### 2.1. Preliminarno čišćenje i dezinfekcija

2.1.1. Tokom usmrćivanja životinja trebaju se poduzeti sve potrebne mjere kako bi se spriječilo ili svelo na najmanju moguću mjeru širenje virusa slinavke i šapa. Između ostalog, treba postaviti privremenu opremu za dezinfekciju, osigurati zaštitnu odjeću, tuševе, dekontaminirati korištenu opremu, instrumente i naprave te isključiti ventilacijske uređaje.

2.1.2. Lešine usmrćenih životinja treba poprskati dezinficijensom te u zatvorenim i nepropusnim spremnicima odvesti sa farmi kako bi se preradile i uništile.

2.1.3. Čim se lešine životinja prijemčivih vrsta odvezu na preradu i uništenje, dijelove farmi na kojima su bile

- smještene te životinje i sve dijelove drugih zgrada, dvorišta itd. koji su kontaminirani tokom usmrćivanja, klanja ili postmortalnih pregleda treba poprskati dezinficijensom koji je odobren za korištenje u tu svrhu.
- 2.1.4. Sva tkiva i krv koja se razlila tokom klanja ili postmortalnog pregleda i sve vidljive nečistoće na zgradama, dvorištima, priboru itd. treba pažljivo skupiti i ukloniti zajedno sa lešinama.
  - 2.1.5. Korišteni dezinficijens mora ostati na tretiranoj površini najmanje 24 sata.
  - 2.2. Završeno čišćenje i dezinfekcija
  - 2.2.1. Sa svih površina treba ukloniti masnoću i prljavštinu upotrebom sredstava za odmašćivanje i površine oprati hladnom vodom.
  - 2.2.2. Nakon pranja hladnom vodom, površine treba ponovo poprskati dezinficijensom.
  - 2.2.3. Nakon sedam dana objekte treba ponovo očistiti sredstvom za odmašćivanje, isprati hladnom vodom, poprskati dezinficijensom i ponovo isprati hladnom vodom.
  3. Dezinfekcija kontaminirane stelje, gnoja i gnojevke
  - 3.1. Čvrsti gnoj i upotrijebljenu stelju treba sakupiti na hrpu da se zagrijava, po mogućnosti dodavanjem 100 kg živog kreča na 1 m<sup>3</sup> gnoja kako bi se osigurala temperatura od najmanje 70°C u cijeloj hrpi, poprskati dezinficijensom i ostaviti najmanje 42 dana tokom kojih hrpu treba ili pokriti ili presložiti kako bi se osiguralo da se svi slojevi ravnomjerno zagrijavaju.
  - 3.2. Tekuću fazu gnoja i gnojevku treba pohraniti najmanje 42 dana nakon zadnjeg dodavanja infektivnog materijala. Ovaj se period može produžiti ako je gnojevka ozbiljno kontaminirana ili za vrijeme nepovoljnih vremenskih uslova. Ovaj se period može skratiti ako je dodat dezinficijens kako bi se pH vrijednost dovoljno promijenila da se uništi virus slinavke i šapa, u cijelom sadržaju.
  4. Posebni slučajevi
  - 4.1. Ako se zbog tehničkih ili sigurnosnih razloga čišćenje i dezinfekcija ne mogu obaviti u skladu s ovom Pravilnikom, objekti i prostori moraju se očistiti i dezinficirati koliko god je to moguće kako bi se spriječilo širenje virusa slinavke i šapa i najmanje jednu godinu u njih se ne smiju smjestiti životinje prijemčivih vrsta.
  - 4.2. Izuzetno od podtačke 2.1. i 2.2. tačke 2. ovog Dodatka, u slučaju farmi na kojima se životinje drže na otvorenom, nadležni organ može odrediti posebne postupke za čišćenje i dezinfekcije, uzimajući u obzir vrstu farme i klimatske uslove.
  - 4.3. Izuzetno od tačke 3. ovog Dodatka, Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine može odrediti posebne postupke za dezinfekciju balege i gnoja, u skladu s naučnim spoznajama koje dokazuju da ti postupci osiguravaju efikasno uništavanje virusa slinavke i šapa.
- DODATAK V.**  
**PONOVNO UVOĐENJE ILI NASELJAVANJE (OBNOVA POPULACIJE) ŽIVOTINJA NA FARMAMA**
1. Opća načela
  - 1.1. Ponovno uvođenje ili naseljavanje životinja na farmu može početi tek nakon što istekne 21 dan od završne dezinfekcije farme.
  - 1.2. Životinje za obnovu populacije mogu se uvesti na farmu jedino pod slijedećim uslovima:
    - životinje ne smiju dolaziti s područja za koja vrijede veterinarsko-zdravstvena ograničenja vezana uz slinavku i šap;
    - nadležnom organu entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine je potvrđeno da se kod životinja namijenjenih obnovi populacije može otkriti svaki mogući rezidualni virus slinavke i šapa bilo na osnovu kliničkih znakova, ako se radi o govedima i svinjama, ili ako se radi o drugim vrstama prijemčivim na slinavku i šap, laboratorijskim pretraživanjem koje se provodi na kraju perioda praćenja iz podtačke 1.3. ove tačke;
  - 1.2.1. Kako bi se u životinja namijenjenih obnovi populacije osigurao odgovarajući imuni odgovor o kojem se govori u alineji 2. podtačke 1.2. ove tačke, životinje moraju:
    - poticati i dolaziti sa farme smještene u radijusu od najmanje 10 km od farme na kojoj nije bilo izbijanja slinavke i šapa tokom najmanje zadnjih 30 dana, ili
    - biti pretražene na prisustvo antitijela za virus slinavke i šapa testom opisanim u Dodatku XII. ovog Pravilnika, s negativnim rezultatom, s tim da su uzorci uzeti prije uvođenja životinja na farmu.
  - 1.3. Nezavisno od vrste uzgoja na farmi, ponovno uvođenje životinja mora biti u skladu sa slijedećim postupcima:
    - 1.3.1. Životinje se moraju uvesti u sve proizvodne jedinice i objekte dotične farme.
    - 1.3.2. Ako farma ima više od jedne proizvodne jedinice ili objekta, nije nužno da se ponovno uvođenje životinja odvija istovremeno u svakoj jedinici ili objektu. Ni jedna životinja koja pripada vrsti prijemčivoj na slinavku i šap ne smije napustiti farmu dok sve novouvedene životinje u svim proizvodnim jedinicama i objektima ne prođu kroz sve postupke koji se odnose na obnovu populacije.
    - 1.3.3. Životinje moraju biti klinički pregledavane svaka tri dana tokom prvih 14 dana nakon uvođenja na farmu.
    - 1.3.4. Životinje moraju biti klinički pregledavane jednom sedmično, između 15. i 28. dana od ponovnog uvođenja.
    - 1.3.5. Najranije 28 dana nakon zadnjeg uvođenja životinja, sve životinje moraju biti klinički pregledane te se u skladu sa zahtjevima iz podtačke 2.2. tačke 2. Dodatka III. ovog Pravilnika moraju uzeti uzorci za testiranje na prisustvo antitijela za virus slinavke i šapa.
  - 1.4. Postupak obnavljanja populacije smatra se završenim ako su sve mjere iz podtačke 1.3.5. ove tačke provedene i ako su dale negativan rezultat.
  2. Proširenje mjera i odstupanja
  - 2.1. Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine može propisati:
    - 2.1.1. Korištenje sentinel životinja, posebno na farmama koje je teško očistiti i dezinficirati, što se naročito odnosi na farme na kojima se životinje drže na otvorenom. Detaljne odredbe o korištenju (kontrolnih) sentinel životinja utvrđuje Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.
    - 2.1.2. Dodatne mjere zaštite i kontrole u okviru obnavljanja populacije životinja.
  - 2.2. Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine može odstupiti od mjera određenih u podtački 1.3.2. do 1.3.4. tačke 1. ovog Dodatka ako se obnova populacije obavlja nakon što proteknu tri mjeseca od zadnjeg izbijanja bolesti u radijusu od 10 km od farme na kojoj se ponovo naseljavaju životinje.
  3. Obnova populacije životinja u odnosu na hitnu vakcinaciju
  - 3.1. Obnova populacije životinja u području vakcinacije koje je utvrđeno u skladu s članom 52. ovog Pravilnika obavlja se ili u skladu s tačkom 1. i 2. ovog Dodatka ili u skladu s članom 58. stavom 2. ili stavom 4. tačkom a), c) i d) ovog Pravilnika.
  - 3.2. Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine može dopustiti da se za obnovu populacije životinja na farmama smještenim izvan područja vakcinacije koriste vakcinirane životinje, nakon što se poduzmu mjere iz člana 61. ovog Pravilnika i pod slijedećim uslovima:
    - ako je udio vakciniranih životinja korištenih za obnovu populacije veći od 75%, najranije 28 dana nakon zadnjeg uvođenja životinja prijemčivih vrsta vakcinirane životinje se, slučajnim odabirom, pretražuju na antitijela za nestrukturane proteine, pri čemu se za uzorkovanje primjenjuju kriteriji iz podtačke 2.2. tačke 2. Dodatka III. ovog Pravilnika, a za nevakcinirane

животinje primjenjuju se odredbe таčke 1. ovog Dodatka, или

- ако udio vakciniranih животinja nije veći od 75%, nevakcinirane животinje smatraju se sentinel животinjama и primjenjuju se odredbe таčke 1. ovog Dodatka.

#### DODATAK VI. OGRANIČAVANJE KRETANJA KOPITARA

##### 1. Minimalne mjere

Ako se u skladu s чланом 10. ovog Pravilnika potvrdи najmanje jedno izbјanje slinavke i šapa, kopitari se ne smiju slati u druge државе, osim ako ih uz identifikacijsku ispravu (putni list) predviđenu posebnim propisima prati i veterinarsko-zdravstvena svјedodžba одређена Odluke o veterinarskoј svјedodžbi o zdravstvenom stanju животinja i pošiljaka животinjskog porijekla u unutrašnjem i међународном prometu ("Службени гласник БиХ", br. 33/03, 14/04 i 35/05).

##### 2. Preporučene dodatne mjere

###### 2.1. Mjere tokom potpune zabrane kretanja i stavljanja u promet

U slučaju kada se primjenjuje mjeru potpune zabrane kretanja i stavljanja u promet predviđenu чланом 7. stavom 3. ovog Pravilnika, prijevoz kopitara sa farmi za koje su uvedena ograničenja iz člana 4. i 10. ovog Pravilnika može se dopustiti za one kopitare kojima je posebno veterinarsko liječenje u objektima u kojima nema животinja prijemčivih vrsta, ako su ispunjeni slijedeći zahtjevi:

- дежурни ветеринар који мора бити доступан 24 сата дневно, 7 дана u седмици мора потврдити да се ради о hitnom slučaju;
- мора се предочити сагласност одређене клинике;
- prijevoz мора одобрити надлежни ветеринарски инспектор;
- kopitare tokom prijevoza мора pratiti identifikacijska isprava u skladu s posebnim propisima;
- kopitare treba očistiti i dezinficirati efikasnim dezinficijensom;
- kopitari se moraju prevoziti u prijevoznom sredstvu posebno namijenjenom prijevozu kopitara, koje kao takvo mora бити označeno i koje је очишћено i dezinficirano prije i nakon upotrebe.

###### 2.2. Nadzor nad kopitarima u odnosu na zaraženo i угрожено područje

2.2.1. Kretanje i stavljanje u promet kopitara izvan zaraženih i угрожених zona ne podliježe drugim uslovima osim onim koji proizlaze iz Odluke o veterinarskoј svјedodžbi o zdravstvenom stanju животinja i pošiljaka животinjskog porijekla u unutrašnjem i међународном prometu ("Службени гласник БиХ", br. 33/03, 14/04 i 35/05).

2.2.2. Kretanje i stavljanje u promet kopitara unutar zaraženih i угрожених zona utvrđenih u skladu s чланом 21. ovog Pravilnika podliježe slijedećim uslovima:

- upotreba kopitara koji se држе на farmama smještenim u zaraženom i угроженом području на kojima nema животinja prijemčivih vrsta dopuštena је u zaraženom području, pod uslovom da се poduzmu odgovarajuće mjere чишćenja i dezinfekcije, a u objektima smještenim u угроженом području та upotreba nije ograničena;
- kopitari se mogu bez ograničenja prevoziti u prijevnim sredstvima posebno namijenjenim prijevozu kopitara на farmu на kojoj се не држе животinje prijemčivih vrsta;
- изузетно, Ured uz сагласност надлежних органа entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine može dopustiti prijevoz kopitara u prijevnim sredstvima posebno namijenjenim или регистriranim за prijevoz kopitara sa farme на kojoj се не држе животinje prijemčivih vrsta на другу farmu на kojoj се држе животinje prijemčivih vrsta, а која је смјештена u zaraženom području, pod uslovom да се prijevozno sredstvo очисти i dezinficira prije utovara животinja i prije napuštanja farme на koju су kopitari dopremljeni;
- надлежни ветеринарски инспектор може dopustiti kretanje kopitara по јавним cestama, на pašnjacima који

pripadaju farmi на kojoj се не држе животinje prijemčivih vrsta i на испустима.

2.2.3. Prikupljanje sjemena, jajnih ćelija i embrija kopitara s farmi на kojima се не држе животinje prijemčivih vrsta i koje се налазе u zaraženim i угроженим zonama, те slanje sjemena, jajnih ćelija i embrija kopitara namijenjenih животinjama primateljicama на farme koje не држе животinje prijemčivih vrsta, može се обављати без ograničenja.

2.2.4. Dolazak vlasnika kopitara, ветеринара, osjemenjivača i поткиваča на farmu u угроженом području на kojem се држе животinje prijemčivih vrsta, али за koje не vrijede ograničenja predviđena čl. 4. до 10. ovog Pravilnika, dopušten је pod slijedećim uslovima:

- kopitari се држе одвојено од животinja prijemčivih vrsta i ефикасно се спрјечава приступ животinjama prijemčivih vrsta од стране лица наведених u подтаčki 2.2.4. таčki 2. ovog Dodatka.
- сви посјетитељи морају бити евидентирани;
- prijevozna sredstva i обућа посјетитеља обавезно се морају чиштити i dezinficirati.

#### DODATAK VII.

#### OBRADA PROIZVODA KAKO BI SE OSIGURALO UNIŠTENJE VIRUSA SLINAVKE I ŠAPA

##### Dio A. PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA

1. Proizvodi od mesa moraju бити podvrgnuti najmanje jednom od slijedećih postupaka obrade:

- a) toplinskoј obradi u hermetički затвореним posudama, uz Fo vrijednost od 3,00 или више;
- b) toplinskoј obradi на minimalnoj temperaturi од 70° C, s tim да је та температура dostignuta u svim dijelovima;
- c) toplinskoј obradi на minimalnoj temperaturi од 80° C, s tim да је та температура dostignuta u svim dijelovima;
- d) toplinskoј obradi u hermetički затвореним posudama на temperaturi од најмање 60° C кроз најмање четри сата, tokom kojih temperatura u središtu мора iznositi најмање 70° C кроз 30 minuta;
- e) prirodnoj fermentaciji i zrenje otkoštenog mesa мора trajati најмање 9 mjeseci, те rezultirati slijedećim karakteristikama: sposobnost vezanja vode (Aw vrijednost) nije veća od 0,93 или pH vrijednost nije veća od 6,0;
- f) istoj obradi kao pod e) за neotkošteno meso, s tim да се на svaki način мора izbjeći unakrsna kontaminacija;
- g) toplinskoј obradi која osigurava да је dostignuta temperatura од најмање 65° C u središtu proizvoda кроз vrijeme koje је potrebno да се dostigne pasterizacijska vrijednost (pv) jednaka или veća od 40;

2. Кожа која ispunjava zahtjeve posebnih propisa kojima је regulirana ova oblast.

3. Овчја vuna, dlaka преживара i свинjsке чекинje, који ispunjavaju zahtjeve posebnih propisa kojima је regulirana ova oblast.

4. Proizvodi dobijeni од животinja prijemčivih vrsta који су били podvrgnuti:

- a) toplinskoј obradi u hermetički затвореној ambalaži uz Fo vrijednost 3 или више; или
- b) toplinskoј obradi код koje је u središtu proizvoda bila postignuta temperatura од најмање 70° C кроз 60 minuta.

5. Krv i proizvodi од krvi животinja prijemčivih vrsta који се користе u tehničke svrhe, укључујући farmaceutске proizvode, proizvode за dijagnostiku in vitro i laboratorijske reagense, који су били podvrgnuti најмање jednom од postupaka obrade наведених posebnim propisima kojima је regulirana ova oblast.

6. Salo i topljene masnoće, који су били podvrgnuti toplinskoј obradi u skladu s odredbama posebnih propisa kojima је regulirana ova oblast.

7. Hrana за кућне ljubimce i proizvodi за жvakanje за pse, који ispunjavaju zahtjeve u skladu s odredbama posebnih propisa kojima је regulirana ova oblast.



8. Lovački trofeji papkara i kopitara, koji ispunjavaju zahtjeve u skladu s odredbama posebnih propisa kojima je regulirana ova oblast.
9. Životinjska crijeva koja su u skladu s posebnim propisima očišćena, sastrugana te 30 dana usoljena natrijevim hloridom, ili bijeljena ili sušena nakon struganja, i koja su nakon obrade bila zaštićena od ponovne kontaminacije.

**Dio B. PROIZVODI KOJI NISU ŽIVOTINJSKOG  
PORIJEKLA**

Slama i krma koja je:

- bila podvrgnuta djelovanju vodene pare u zatvorenoj komori kroz najmanje 10 minuta na temperaturi od najmanje 80°C, ili
- bila podvrgnuta djelovanju formalinskih para (plinoviti formaldehid) koje nastaju u komori zatvorenoj najmanje 8 sati i pri temperaturi od najmanje 19°C, pri čemu se upotrebljavaju komercijalni rastvori u koncentraciji od 35 do 40%, ili
- bila uskladištena u paketima ili balama na natkrivenom mjestu udaljenom najmanje 2 km od najbližeg mjesta izbijanja slinavke i šapa i koja nije odvožena s tog mjesta prije isteka najmanje tri mjeseca od završetka čišćenja i dezinfekcije određene u članu 11. ovog Pravilnika, a ni u kom slučaju prije ukidanja ograničenja u zaraženom području.

**DODATAK VIII.**

**Dio A. OBRADA SVJEŽEG MESA**

1. Otkoštено svježe meso je:
  - cijeli trup nakon klaoničke obrade tj. nakon iskrvarenja, evisceracije, uklanjanja vimena kad se radi o kravama i, osim u svinja, skidanja kože i odvajanja glave i nogu odrezanih u karpusu i tarzusu, a zajedno s ošitom, ali bez unutrašnjih organa, te s kojeg su uklonjene kosti i glavni dostupni limfni čvorovi.
2. Dijelovi od klaoničke obrade trupa:
  - srce s kojeg je potpuno uklonjeno okolno vezivno i masno tkivo;
  - jetra s koje su potpuno uklonjeni pripadajući limfni čvor i okolno vezivno i masno tkivo;
  - cijeli žvačni mišići, zarezani u skladu s posebnim propisima, s kojih su potpuno uklonjeni okolni limfni čvorovi, vezivno i masno tkivo;
  - jezik s epitelom, ali bez kosti, hrskavice i krajnika;
  - pluća s kojih su uklonjeni dušnik i glavne dušnice te onihijalni i medijastinalni limfni čvorovi;
  - ostali proizvodi dobijeni klaoničkom obradom, bez kosti ili hrskavice, s kojih su potpuno uklonjeni limfni čvorovi, vezivno i masno tkivo i sluznica;
3. Zrenje
  - držanje trupova na temperaturi iznad +2°C, a da ne dođe do kvarenja, kroz najmanje 24 sata;
  - pH vrijednost izmjerena u središtu dugoga lednog mišića (longissimus dorsi) manja je od 6,0.
4. Djelotvorne mjere moraju se primijeniti kako bi se spriječila unakrsna kontaminacija.

**Dio B. DODATNE MJERE KOJE SE PRIMJENJUJU NA  
PROIZVODNJU SVJEŽEG MEŠA ŽIVOTINJA  
PRIJEMČIVIH VRSTA KOJE POTIČU IZ UGROŽENOG  
PODRUČJA**

1. Svježe meso, ne uključujući glavu, unutrašnje organe i klaoničke proizvode, koje je namijenjeno stavljanju na tržište izvan zaraženog i ugroženog područja mora biti proizvedeno u skladu s najmanje jednim od slijedećih dodatnih uslova:
  - a) u slučaju preživara:
    - životinje su bile podvrgnute kontrolama iz člana 24. stava 2. ovog Pravilnika,
    - meso se podvrgava obradi iz tačke 1., 3. i 4. dijela A ovog Dodatka;
  - b) u slučaju svih životinja prijemčivih vrsta:
    - životinje su boravile na farmi najmanje 21 dan i bile su označene tako da se može utvrditi farma sa koje potiču,

- životinje su bile podvrgnute kontrolama iz člana 24. stava 2. ovog Pravilnika,
  - meso je jasno označeno i zadržava se pod službenim nadzorom najmanje 7 dana te se ne pušta u opticaj sve dok se na kraju perioda zadržavanja službeno ne isključi svaka sumnja na zarazu virusom slinavke i šapa na farmi porijekla;
  - c) u slučaju svih životinja prijemčivih vrsta:
    - za životinje je završio 21-dnevni period tokom kojeg nisu smjele napustiti farmu porijekla i niti jedna životinja prijemčiva na slinavku i šap nije bila uvedena na tu farmu,
    - u roku od 24 sata od utovara životinje su bile podvrgnute kontrolama iz člana 24. stava 2. ovog Pravilnika,
    - uzorci koji su u roku od 48 sati od utovara uzeti u skladu sa statističkim zahtjevima iz podtačke 2.2. tačke 2. Dodatka III. ovog Pravilnika pretraženi su, s negativnim rezultatom, testom za dokazivanje antitijela za virus slinavke i šapa,
    - meso se zadržava pod službenim nadzorom 24 sata i ne pušta se u opticaj dok se ponovljenim pregledom životinja na farmi porijekla ne potvrdi, na osnovu kliničkog pregleda, da nema zaraženih životinja ili životinja za koje se sumnja da su zaražene.
2. Dijelovi od klaoničke obrade trupa označavaju se oznakom zdravstvene ispravnosti u skladu s posebnim propisima koji uređuju zdravstvene uslove za proizvodnju, preradu, distribuciju i stavljanje u promet proizvoda životinjskoga porijekla za ljudsku upotrebu, te se podvrgavaju jednom od postupaka obrade iz tačke 1. dijela A Dodatka VII. ovog Pravilnika.
  3. Ostali proizvodi se obrađuju kako je predviđeno članom 32. ovog Pravilnika.

**DODATAK IX.**

**OBRADA MLIJEKA KAKO BI SE OSIGURALO  
UNIŠTENJE VIRUSA SLINAVKE I ŠAPA**

**Dio A. MLIJEKO I MLIJEČNI PROIZVODI NAMIJENJENI  
ISHRANI LJUDI**

Slijedeći postupci su priznati kao postupci koji daju dovoljne garancije za uništenje virusa slinavke i šapa u mlijeku i mliječnim proizvodima namijenjenim ljudskoj ishrani. Moraju se poduzeti potrebne mjere opreza kako bi se spriječilo da nakon prerade mlijeko ili mliječni proizvodi dođu u dodir sa mogućim izvorom virusa slinavke i šapa.

1. Mlijeko namijenjeno ljudskoj ishrani mora se obraditi najmanje jednim od slijedećih postupaka:
  - 1.1. sterilizacijom na F03 ili više;
  - 1.2. postupkom UHT1;
  - 1.3. postupkom HTST2, primijenjenim dva puta na mlijeku s pH vrijednošću 7,0 ili više;
  - 1.4. postupkom HTST za mlijeko s pH vrijednošću ispod 7,0;
  - 1.5. postupkom HTST u kombinaciji s drugim fizikalnim postupkom koji obuhvata:
    - snižavanje pH vrijednosti ispod 6,0 tokom najmanje jednog sata, ili
    - dodatno zagrijavanje do 72°C ili više, u kombinaciji s isušivanjem.
2. Mliječni proizvodi moraju se obraditi jednim od navedenih postupaka iz tačke 1. ovog dijela ili moraju biti proizvedeni od mlijeka obrađenog u skladu s istim postupkom.
3. O svakom drugom načinu obrade odluka se donosi u skladu s posebnim postupkom koji utvrđuje Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, naročito što se tiče proizvoda od sirovog mlijeka koji se podvrgavaju dužem periodu zrenja koje uključuje snižavanje pH vrijednosti ispod 6.

**Dio B. MLIJEKO I MLIJEČNI PROIZVODI KOJI NISU  
NAMIJENJENI ISHRANI LJUDI TE MLIJEKO I MLIJEČNI  
PROIZVODI NAMIJENJENI ISHRANI ŽIVOTINJA**

Slijedeći postupci su priznati kao postupci koji daju dovoljna jamstva za uništenje virusa slinavke i šapa u mlijeku i mliječnim

производима који нису намињени ишрани људи или ишрани животиња. Морaju се подузети потребне мјере опреза како би се спрјечио да након прераде млијеко или млијечни производи доду у додир с могућим извором вируса слинавке и шапа.

1. Млијеко које није намињено ишрани људи и млијеко намињено ишрани животиња мора се обрадити најмање једним од слиједечић поступака:
  - 1.1. стерилизацијом на F03 или више;
  - 1.2. поступком UHT1 у комбинацији с другим физикалним поступком обраде из алинеје 1. и 2. подтачке 1.4. овог дијела;
  - 1.3. поступком HTST2, примјенjenim два пута;
  - 1.4. поступком HTST у комбинацији с другим физикалним поступком који обухвата:
    - снижавање pH вриједности испод 6 током најмање једног сата, или
    - додатно загријавање до 72° C или више, у комбинацији с исушавањем.
2. Млијечни производи морају се обрадити једним од наведених поступака или морају бити произведени од млијека обрађеног у складу с тачком 1. овог дијела.
3. Сиртка за храниду животиња пријемчивих врста која је произведена од млијека обрађеног како је описано у таčki 1. овог дијела мора се покупити најмање 16 сати након што се млијеко усри и прије пријевоза на фарму за узгој свинја njen измјерени pH мора имати вриједност < 6,0.

**DODATAK X.**

**KRITERIJI ZA DONOŠENJE ODLUKE O PROVOĐENJU ZAŠTITNE VAKCINACIJE I SMJERNICE ZA PROGRAME HITNE VAKCINACIJE**

1. Kriteriji za donošenje odluke o provođenju zaštitne vakcinacije

Kriteriji	Odluka	
	Za vakcinaciju	Protiv vakcinacije
Gustoća populacije prijemčivih životinja	Velika	Mala
Prevladavajuće vrste životinja sa kliničkim znakovima bolesti	Svinje	Preživari
Kretanje potencijalno zaraženih životinja ili proizvoda izvan zaraženog područja	Dokazano	Nije dokazano
Vjerovatnoća širenja virusa zrakom sa zaraženih farmi	Velika	Mala ili ne postoji
Odgovarajuća vakcina	Na raspolaganju	Nije na raspolaganju
Izvor izbijanja bolesti (sljedivost)	Nepoznat	Poznat
Krivulja incidence izbijanja bolesti	Brzorastuća	Ravna ili spororastuća
Rasprostranjenost izbijanja bolesti	Široka	Ograničena
Reakcija javnosti na politiku sistemskog uništavanja svih zaraženih i na zarazu sumnjivih životinja	Snažna	Slaba
Prihvatanje regionalizacije nakon vakcinacije	Da	Ne

2. Dodatni kriteriji za donošenje odluke o uvođenju hitne vakcinacije

Kriteriji	Odluka	
	Za vakcinaciju	Protiv vakcinacije
Prihvatanje regionalizacije od strane trećih zemalja	Poznato	Nepoznato
Ekonomska ocjena konkurentnih strategija	Predvidljivo je da bi strategija suzbijanja bolesti bez hitne vakcinacije dovela do osjetno većih poljoprivrednih gubitaka u poljoprivrednim i nepoljoprivrednim sektorima	Predvidljivo je da bi strategija suzbijanja bolesti uz hitnu vakcinaciju dovela do osjetno većih poljoprivrednih gubitaka u poljoprivrednim i nepoljoprivrednim sektorima

Predvidljivo je da pravilo "24/48 sati" neće biti moguće efikasno provesti tokom dva uzastopna dana*	Da	Ne
Politika sistemskog uništavanja svih zaraženih i na zarazu sumnjivih životinja ima značajne sociološke i psihološke učinke	Da	Ne
U području s malom gustoćom populacije stoke postoje velike farme koje se bave intenzivnom stočnom proizvodnjom	Da	Ne

\* Pravilo 24/48 znači:

- (a) zaražena stada na farmi navedena ne mogu biti neškodljivo uništena u roku od 24 sata nakon potvrde bolesti, i
  - (b) preventivno usmrćivanje životinja koje su vjerovatno zaražene ili kontaminirane ne može biti sigurno provedeno u roku kraćem od 48 sati.
3. Definicija područja sa gustom populacijom stoke
    - 3.1. Pri donošenju odluke o mjerama koje će poduzeti u primjeni ovog Pravilnika, naročito o mjerama koje predviđa član 52. stav 2. ovog Pravilnika, Ured mora, pored temeljite epidemiološke procjene, razmotriti i definiciju područja s gustom populacijom stoke iz tačke 3.2. ovog Dodatka ili, prema potrebi, onu koja je navedena u tački t. člana 2. Pravilnika o mjerama za otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje klasične svinjske kuge ("Službeni glasnik BiH", broj 38/10) te koristiti onu definiciju koja je strožija.
    - 3.2. Životinje prijemčivih vrsta

Ako se radi o životinjama prijemčivih vrsta, područje s gustom populacijom stoke je geografsko područje u radijusu od 10 km oko farme na kojoj se nalaze životinje prijemčivih vrsta za koje se sumnja da su zaražene ili koje su zaražene virusom slinaвке i šapa, gdje je gustoća populacije životinja prijemčivih vrsta veća od 1000 grla po km<sup>2</sup>. Dotična se farma mora nalaziti ili u administrativnoj jedinici manjoj od regije koja je definirana u članu 2. tački 18. ovog Pravilnika, u kojoj je gustoća populacije životinja prijemčivih vrsta veća od 450 grla po km<sup>2</sup> ili na udaljenosti manjoj od 20 km od te administrativne jedinice.

**DODATAK XI.**

**BIOSIGURNOSNE NORME ZA LABORATORIJE I USTANOVE U KOJIMA SE RADI SA ŽIVIM VIRUSOM SLINAVKE I ŠAPA**

1. Laboratorije i ustanove u kojima se radi sa živim virusom slinaвке i šapa moraju udovoljavati minimalnim ili višim zahtjevima od onih utvrđenih u "Minimalnim normama za laboratorije koje rade s virusom slinaвке i šapa in vitro i in vivo" koje je izradila Evropska komisija za suzbijanje slinaówe i šapa na svojoj 26. sjednici održanoj u Rimu, u aprilu 1985. godine, a koje su izmijenjene 1993. godine.
2. U laboratorijama i ustanovama u kojima se radi sa živim virusom slinaówe i šapa moraju se obaviti najmanje dva inspekijska pregleda u pet godina, pri čemu se jedan inspekijski pregled obavlja nenajavljeno.
3. Inspekijski tim mora se sastojati najmanje od:
  - jednog međunarodnog stručnjaka,
  - jednog stručnjaka za slinaówe i šap, te
  - jednog nezavisnog stručnjaka za pitanja biosigurnosti u laboratorijama koje rade s opasnim mikroorganizmima.
4. Inspekijski tim dostavlja izvještaj Uredu i nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

**DODATAK XII.**

**DIJAGNOSTIČKI TESTOVI I STANDARDI ZA SLINAVKU I ŠAP I ZA DIFERENCIJALNU DIJAGNOSTIKU DRUGIH VEZIKULARNIH VIRUSNIH BOLESTI**

Za potrebe ovog Dodatka "test" je laboratorijski dijagnostički postupak, a "standard" je referentni reagens koji je nakon uporednih ispitivanja provedenih u nekoliko različitih laboratorija postao međunarodno priznati standard.

**Dio A. DIJAGNOSTIČKI TESTOVI**

1. Preporučeni postupci

Dijagnostički testovi koji su u OIE-ovom Priručniku, (u daljnjem tekstu: OIE-ov Priručnik), opisani kao "propisani testovi" za međunarodnu trgovinu, predstavljaju referentne testove za dijagnostiku vezikularnih bolesti. Laboratorije moraju primjenjivati standarde i testove koji su najmanje jednako strogi kao i oni opisani u OIE-ovom Priručniku.

## 2. Alternativni postupci

Dopuštena je primjena testova koji su u OIE-ovom Priručniku opisani kao "alternativni testovi" ili drugih testova koji se ne nalaze u OIE-ovom Priručniku, pod uslovom da je dokazano da njihova osjetljivost i specifičnost zadovoljavaju ili su veći od onih utvrđenih u OIE-ovom Priručniku ili drugim posebnim propisima, pri čemu se u obzir uzimaju oni koji su strožiji.

Laboratorije koje provode dijagnostička testiranja u svrhu unutrašnje trgovine, ili međunarodne trgovine moraju voditi i čuvati potrebne podatke kojima mogu dokazati da su metode ispitivanja koje primjenjuju u skladu s odgovarajućim OIE-ovim zahtjevima.

## 3. Standardi i kontrola kvaliteta

Laboratorije moraju sudjelovati u periodičnim međulaboratorijskim provjerama standardnih postupaka i programima vanjske procjene sistema osiguranja kvaliteta, koje organizira referentna laboratorija Evropske unije ili OIE-a.

U okviru tih provjera i programa, referentna laboratorija Evropske unije, odnosno OIE-a može uzeti u obzir rezultate koje je postigla laboratorija koja je u razumnom vremenskom periodu sudjelovala u programu vanjske procjene kvaliteta organizirane od strane neke međunarodne organizacije nadležne za vanjsku procjenu kvaliteta dijagnostike vezikularnih virusnih bolesti, kao što je OIE, Organizacija za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija (FAO) ili Međunarodna agencija za atomsku energiju.

Laboratorije moraju provoditi i unutrašnje programe osiguranja kvaliteta. Specifikacija takvih programa utvrđuje se u skladu s OIE-ovim Smjernicama za ocjenu kvaliteta laboratorija (OIE-ova komisija za standarde, septembar 1995.).

U sklopu osiguranja kvaliteta, laboratorije moraju dokazati da su testovi koje rutinski primjenjuju u skladu sa zahtjevima koji su u pogledu osjetljivosti i specifičnosti utvrđeni u Dijagnostičkom priručniku OIE-a.

4. Postupak za određivanje i provjeru testova i standarda za dijagnostiku vezikularnih virusnih bolesti utvrđuje se na osnovu preporuka OIE-a.

## 5. Postupak utvrđivanja usklađenosti

Podaci dobijeni tokom međulaboratorijskih provjera standardnih postupaka i vanjskih procjena sistema osiguranja kvaliteta, koje organizira referentna laboratorija Evropske unije, odnosno OIE-a, ocjenjuju se na godišnjim sastancima laboratorija. Od onih laboratorija čiji testovi ne ispunjavaju propisane zahtjeve u pogledu osjetljivosti i specifičnosti zahtijevat će se da u odgovarajućem periodu prilagode svoje postupke kako bi osigurali ispunjenje navedenih zahtjeva. Ako u zadatom vremenskom roku laboratorija ne uspije dokazati zahtijevani nivo osposobljenosti, rezultati testova koje obavi nakon tog roka neće se priznavati.

## 6. Odabir i prijevoz uzoraka

U odobrenu laboratoriju šalje se "aliquot" tj. dio materijala uzetog na terenu. Ako takvi uzroci nisu na raspolaganju ili nisu prikladni za prijevoz, prihvatljiv je i materijal umnožen na primarnoj kulturi tkiva životinja iste vrste domaćina ili materijal umnožen na linijskoj ćelijskoj kulturi uz manji broj pasaža.

Treba navesti sve prethodne podatke o primarnoj ili linijskoj ćelijskoj kulturi.

Uzorci za dijagnostiku vezikularnog virusa mogu se prevoziti na temperaturi od 4°C ako je prevideno vrijeme putovanja do laboratorija manje od 24 sata.

Za ezofagealne/faringealne uzorke (probang) preporučuje se prijevoz na suhom ledu ili tečnom azotu, naročito ako su mogući zastoji na aerodromima.

Da bi se osigurao siguran prijevoz kako unutar zemlje tako i između država, potrebne su posebne mjere opreza pri pakiranju materijala dobijenog od životinja sumnjivih na slinavku i šap. Svrha tih mjera je u prvom redu spriječiti lom ambalaže i isticanje sadržaja te spriječiti kontaminaciju, ali isto je tako važno osigurati da uzorci stignu u zadovoljavajućem stanju. Bolje je upotrebljavati vrećice s ledom umjesto topljivog leda kako bi se spriječilo curenje vode iz ambalaže.

Laboratorija u koju se šalju uzorci mora biti unaprijed obaviještena o njihovom slanju te po njihovom dolasku mora potvrditi prijem.

Mora se osigurati usklađenost s uvoznim i izvoznim propisima uključenih država.

## Dio B. STANDARDI

Protokoli navedeni u OIE-ovom Priručniku sadrže referentne postupke za izolaciju virusa, dokazivanje antigena i dokazivanje antitijela za vezikularne bolesti.

### 1. Slinavka i šap

#### 1.1. Dokazivanje antigena

Standardi za dokazivanje antigena virusa slinavke i šapa određuju se nakon savjetovanja s referentnom laboratorijom Zajednice, odnosno OIE-a.

U Svjetskoj referentnoj laboratoriji za slinavku i šap koja djeluje pri OIE/FAO-u (u daljnjem tekstu: SRL) mogu se nabaviti standardizirani i inaktivirani antigeni svih sedam serotipova virusa.

Laboratorije moraju osigurati da sistem dokazivanja antigena koji primjenjuju bude usklađen s tim minimalnim standardima. Referentna laboratorija Evropske unije/OIE-a po potrebi ih savjetuje u kojim razrjeđenjima te antigene treba koristiti za jaku i slabu pozitivnu kontrolu.

#### 1.2. Izolacija virusa

Standardi za dokazivanje virusa slinavke i šapa određuju se nakon savjetovanja s referentnom laboratorijom Evropske unije/OIE-a.

Izolati virusa slinavke i šapa mogu se nabaviti u SRL-u.

Laboratorije moraju osigurati da tehnike kulture tkiva koje primjenjuju za uzgoj i izolaciju virusa slinavke i šapa budu osjetljive na cijeli niz serotipova i sojeva za koje laboratorija ima dijagnostičke mogućnosti.

#### 1.3. Dokazivanje virusne nukleinske kiseline

Standardi za dokazivanje RNK virusa slinavke i šapa određuju se nakon savjetovanja sa referentnom laboratorijom Evropske unije.

U svrhu kasnije standardizacije, može se odrediti da laboratorije obave međulaboratorijska uporedna ispitivanja osjetljivosti metoda dokazivanja RNK virusa slinavke i šapa.

Uzimajući u obzir praktične poteškoće pri čuvanju nukleinskih kiselina tokom dužeg perioda, može se odrediti da se standardizirani reagensi kojima se garantira kvalitet nabavljaju u referentnoj laboratoriji Evropske unije/OIE-a.

#### 1.4. Dokazivanje antitijela (strukturni proteini)

Standardi za dokazivanje antitijela za virus slinavke i šapa određuju se nakon savjetovanja sa referentnom laboratorijom Evropske unije/OIE-a.

Standardizirani antiserumi protiv virusa slinavke i šapa tipa O1-Manisa, A22-Iraq i C-Noville utvrđeni su 1998. godine u okviru FAO-ve XV. faze provjere standardiziranih postupaka pri dokazivanju antitijela za slinavku i šap (FAO Phase XV Standardisation Exercise in foot-and-mouth disease antibody detection).

Može se odrediti da se standardizirani referentni serumi za sve glavne antigenske inačice virusa slinavke i šapa određuju na osnovu rezultata provjera standardnih postupaka koje se provode između referentne laboratorije Evropske unije/OIE-a i lokalnih laboratorija. Ti se referentni serumi usvajaju kao standardi koje moraju upotrebljavati laboratorije unutar Bosne i Hercegovine.

#### 1.5. Dokazivanje antitijela (nestrukturni proteini)

Standardi za dokazivanje antitijela za virus slinavke i šapa određuju se nakon savjetovanja sa referentnom laboratorijom Evropske unije/OIE-a.

Može se odrediti da se standardizirani referentni serum i određuju na osnovu rezultata provjera standardnih postupaka koje se provode između referentne laboratorije Evropske unije/OIE-a i lokalnih laboratorija. Ti se referentni serum i usvajaju kao standardi koje moraju upotrebljavati lokalne laboratorije unutar Bosne i Hercegovine.

## 2. Vezikularna bolest svinja

Dijagnostika vezikularne bolesti svinja obavlja se u skladu s posebnim propisima.

## 3. Ostale vezikularne bolesti

Nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine mogu osigurati uslove za laboratorijsku dijagnostiku i drugih vezikularnih bolesti osim slinavke i šapa i vezikularne bolesti svinja, tj. vezikularnog stomatitisa i vezikularnog egzantema svinja. Laboratorije koje žele provoditi dijagnostiku tih virusa mogu dobiti referentne reagense od SRL-a u Pirbrightu ili od odgovarajuće OIE-ove referentne laboratorije.

### DODATAK XIII.

#### POSLOVI I ZADACI OVLAŠTENIH DIJAGNOSTIČKIH LABORATORIJA

Laboratorije za slinavku i šap i ostale vezikularne bolesti iz člana 67. ovog Pravilnika obavljaju slijedeće poslove i zadatke:

1. Sve laboratorije u kojima se radi sa živim virusom slinavke i šapa moraju raditi u strogim sigurnosnim uslovima koji su utvrđeni u "Minimalnim normama za laboratorije koje rade s virusom slinavke i šapa in vitro i in vivo", koje je donijela Evropska komisija za suzbijanje bolesti slinavke i šapa na svojoj 26. sjednici održanoj u Rimu 1985. godine, a koje su izmijenjene i dopunjene alinejom 2. tačkom 6. Dodatka izvještaja sa 30. sjednice održane u Rimu 1993. godine.
2. Laboratorije moraju biti stalno na raspolaganju u svrhu pružanja usluga dijagnostičiranja vezikularnih virusnih bolesti te moraju biti opremljene i stručno osposobljene za brzo postavljanje početne dijagnoze.
3. Laboratorije moraju imati inaktivirane referentne sojeve svih serotipova virusa slinavke i šapa i imunosne serume protiv virusa, kao i sve druge reagense potrebne za brzo postavljanje dijagnoze. Odgovarajuće ćelijske kulture trebaju biti stalno spremne za potvrđivanje negativne dijagnoze.
4. Laboratorije moraju biti opremljene i stručno osposobljene za izvođenje opsežnog serološkoga nadzora.
5. Kod svake sumnje na primarno izbijanje bolesti moraju se, u skladu s propisanim protokolom, odmah uzeti odgovarajući uzorci i hitno poslati u ovlaštenu dijagnostičku laboratoriju. Kako bi se u slučaju sumnje na pojavu slinavke i šapa moglo brzo djelovati, nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine moraju osigurati da na lokalnim mjestima budu pohranjeni i da u svakom trenutku budu spremni za upotrebu oprema i materijali za uzimanje uzoraka i njihovo slanje u laboratoriju.
6. Za sve viruse koji su odgovorni za nove pojave bolesti na području Bosne i Hercegovine mora se obaviti tipizacija antigena i karakterizacija genoma. To može obaviti referentna laboratorija, ako je za to opremljena. U protivnom, laboratorija mora, što je moguće prije, poslati uzorak virusa iz primarnog slučaja na potvrdu u referentnu laboratoriju Evropske unije/OIE-a koja će obaviti dalju karakterizaciju i dati mišljenje o antigenskoj povezanosti između soja uzetog na terenu i vakcinalnog soja u banci antigena i vakcina Evropske unije. Isti se postupak treba primijeniti i za viruse koje referentne laboratorije zaprimu, u situacijama kada karakterizacija virusa može koristiti drugim zemljama.
7. Referentne laboratorije moraju dostaviti podatke o bolesti Uredu koji te podatke šalje referentnoj laboratoriji Evropske unije/OIE-a.

8. Referentne laboratorije saraduju s referentnom laboratorijom Evropske unije/OIE-a kako bi omogućili nadležnim veterinarskim inspektorima na terenu, da u ovlaštenim dijagnostičkim laboratorijama, u okviru svog stručnog usavršavanja, upoznaju kliničke slučajeve slinavke i šapa.
9. Referentne laboratorije saraduju s referentnom laboratorijom Evropske unije, OIE-a i drugim laboratorijama kako bi poboljšali dijagnostičke metode i razmijenili bitne materijale i podatke.
10. Laboratorije sudjeluju u programima vanjske procjene sistema osiguranja kvaliteta i međulaboratorijskim provjerama standardnih postupaka, koje organizira referentna laboratorija Evropske unije, odnosno OIE-a.
11. Laboratorije moraju primjenjivati testove i standarde koji zadovoljavaju ili nadmašuju zahtjeve utvrđene u Dodatku XII. ovog Pravilnika. Na zahtjev Ureda, nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, laboratorije moraju dostaviti podatke koji dokazuju da testovi koje oni primjenjuju zadovoljavaju ili nadmašuju te zahtjeve.
12. Laboratorije moraju biti sposobne identificirati sve viruse vezikularnih bolesti i virus encefalomiokarditisa kako bi se spriječila kašnjenja u postavljanju dijagnoze, a time i u provedbi mjera suzbijanja bolesti od strane nadležnih organa.
13. Laboratorije saraduju s drugim laboratorijama koje je nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine ovlastio za izvođenje testova, npr. seroloških, pri kojima se ne radi sa živim virusom slinavke i šapa. Te laboratorije ne smiju izvoditi testove za dokazivanje virusa u uzorcima uzetim od slučajeva sumnjivih na vezikularne bolesti. Te laboratorije ne moraju udovoljavati biosigurnosnim normama iz tačke 1. Dodatka XI. ovog Pravilnika, ali moraju primjenjivati postupke koji garantiraju efikasno sprječavanje širenja virusa slinavke i šapa. Uzorci koji daju neodređene rezultate u testovima moraju se poslati u referentnu laboratoriju Evropske unije, odnosno OIE-a kako bi se provelo potvrdno testiranje.

### DODATAK XIV.

#### KRITERIJI I ZAHTJEVI ZA PLANOVE HITNIH MJERA

Planovi hitnih mjera moraju ispunjavati najmanje slijedeće zahtjeve:

1. Treba predvidjeti potrebne zakonske ovlasti za provođenje planova hitnih mjera i omogućiti brzo i uspješno iskorjenjivanje bolesti.
2. Treba predvidjeti sve što je potrebno da za pristup sredstvima fondova za vanredne situacije, budžetskim sredstvima i izvorima finansiranja kako bi se pokrili svi vidovi borbe protiv epidemije slinavke i šapa.
3. Hijerarhija upravljanja mora biti određena Planom i to na način koji garantira brzo i efikasno donošenje odluka u vezi s epidemijom slinavke i šapa. Zajednički centar za kontrolu bolesti odgovoran je za usmjeravanje svih strategija za suzbijanje bolesti.
4. Plan mora sadržavati detaljan opis resursa koji su potrebni sa sredstvima za osiguravanje brzog i efikasnog poduzimanja mjera, uključujući laboratorijsko osoblje, opremu i infrastrukturu.
5. Plan mora sadržavati Priručnik u kojem su detaljno date upute i opisani postupci i mjere koje se provode u slučaju izbijanja slinavke i šapa, uključujući i plan hitne vakcinacije.
6. U slučaju izbijanja bolesti mora se uspostaviti Zajednički centar za kontrolu bolesti koji će usklađivati provođenje svih odluka. Mora se imenovati stalni koordinator koji će osigurati brzu uspostavu centara.
7. Moraju postojati detaljno razrađeni planovi da bi se u slučaju izbijanja slinavke i šapa, odmah mogli uspostaviti lokalni centre za kontrolu bolesti kako bi se na lokalnom nivou provele mjere suzbijanja bolesti i zaštite okoliša.
8. Ured mora osigurati saradnju između zajedničkog centara za kontrolu bolesti, lokalnih centara te vlasti i organa zaduženih za pitanja zaštite okoliša kako bi se osigurala usklađenost

- mjera koje se poduzimaju u području veterinarstva i zaštite okoliša.
9. Mora se osnovati stalna stručna grupa, po potrebi u saradnji s drugim državama, koja će pratiti nove naučne spoznaje i pomagati Uredu i nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine u osiguranju spremnosti za moguću pojavu bolesti.
  10. Osoblje koje sudjeluje u provedbi mjera iz Plana mora redovno:
    - 10.1. usavršavati znanje o kliničkim znakovima, epidemiološkom istraživanju i suzbijanju epidemija;
    - 10.2. sudjelovati u simulacijskim vježbama, koje se izvode:
      - dva puta u periodu od pet godina, pri čemu prva vježba mora početi najkasnije 3 godine nakon odobrenja plana, ili
      - u periodu od pet godina nakon efikasnog suzbijanja i iskorjenjivanja velike epidemije, ili
      - jedna od dvije vježbe iz alineje 1. ove podtačke zamjenjuje se simulacijskom vježbom koja se zahtijeva u okviru planova hitnih mjera za druge velike epidemije kopnenih životinja, ili
      - izuzetno od alineje prve ove podtačke i u skladu s odgovarajućim odredbama Plana hitnih mjera, a kada se radi o manjoj gustoći populacije životinja prijemčivih vrsta, Ured organizira sudjelovanje i doprinosi simulacijskim vježbama spremnosti koje se izvode u susjednim državama, a u vezi sa svim životinjama koje pripadaju vrstama prijemčivim na slinavku i šapa.
    - 10.3. sudjelovati u programu osposobljavanja u području komunikacijskih vještina kako bi mogli organizirati informativne kampanje o bolesti, namijenjene organima vlasti, stočarima i veterinarima.
  11. Pri izradi Plana hitnih mjera uzimaju se u obzir sredstva koja su potrebna za suzbijanje velikog broja izbijanja bolesti koji se javljaju u kratkom periodu i koji uzrokuje više antigenski različitih serotipova ili sojeva, kao što je slučaj, kod namjernog ispuštanja virusa slinavke i šapa.
  12. Ne isključujući veterinarske zahtjeve, Plan se priprema kako bi se osiguralo da u slučaju izbijanja slinavke i šapa, svako masovno uništavanje lešina i životinjskog otpada bude obavljeno na način kojim se ne ugrožava zdravlje ljudi i da se pri tom koriste postupci i metode koje sprječavaju svaki štetni učinak na okoliš koji je moguće spriječiti, a naročito na način:
    - kojim je opasnost za tlo, zrak, površinske i podzemne vode, biljke i životinje svedena na najmanju moguću mjeru,
    - kojim su smetnje zbog buke ili mirisa svedene na najmanju moguću mjeru,
    - kojim su štetni učinci na krajolik i na mjesta od posebnog značenja svedena na najmanju moguću mjeru.
  13. U Planu moraju biti navedena mjesta i preduzeća za obradu i neškodljivo uništavanje lešina i životinjskog otpada u slučaju izbijanja bolesti.
  14. Ured i nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine moraju poljoprivrednike, seosko stanovništvo, kao i stanovništvo u cjelini, redovno obavještavati o najnovijim događajima. Stanovnicima pogođenog područja mora se dati mogućnost uspostave direktne i dostupne veze (između ostalog, putem telefona za pomoć) kao i obavještavanje putem lokalnih i regionalnih sredstava informiranja.
- DODATAK XV.**
- Dio A. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU POTVRDE SLINAVKE I ŠAPA KOD DIVLJIH ŽIVOTINJA**
1. Čim se potvrdi primarni slučaj slinavke i šapa kod divljih životinja prijemčivih vrsta, Ured u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine mora poduzeti slijedeće mjere kako bi se smanjilo širenje bolesti:
    - a) prijavljuje primarni slučaj u skladu s Dodatkom II. ovog Pravilnika;
    - b) saziva stručnu grupu koju čine veterinari, lovci, biolozi čija su uža specijalnost divlje životinje te epidemiolozi. Stručna grupa pomaže Uredu i nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine u:
      - proučavanju epidemiološke situacije i određivanju zaraženog područja u skladu s podtačkom b) tačkom 4. ovog dijela,
      - utvrđivanju odgovarajućih mjera, pored onih iz podtačke c) i d) ove tačke, ove mjere mogu uključiti obustavu lova i zabranu hranidbe divljih životinja,
      - izradi plana iskorjenjivanja bolesti,
      - provođenju nadzora kako bi se provjerila efikasnost mjera iskorjenjivanja slinavke i šapa u zaraženom području.
    - c) naređuje stavljanje pod službeni nadzor farmi koje drže životinje prijemčivih vrsta u određenom zaraženom području, a naročito naređuje:
      - da se napravi službeni popis svih vrsta i kategorija životinja prijemčivih vrsta na svim farmama, a vlasnik je dužan ažurirati popis. Podaci iz popisa se predočavaju na zahtjev i mogu se pregledavati pri svakom inspekcijskom pregledu. Na farmama na kojima se životinje drže na otvorenom prvi se popis može napraviti na osnovu procjene.
      - da se sve životinje prijemčivih vrsta na farmama smještenim u zaraženom području države u njihovim nastambama ili na nekom drugom mjestu na kojem su izolirane od divljih životinja. Divlje životinje ne smiju imati pristup bilo čemu što bi kasnije moglo doći u dodir sa životinjama prijemčivih vrsta na farmi,
      - da ni jedna životinja prijemčive vrste ne smije napustiti farmu ili se uvesti na nju, osim ako to dopusti Ured uz saglasnost nadležnog organa entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine imajući u vidu epidemiološku situaciju,
      - da se na ulazima i izlazima iz zgrada u kojima su smještene životinje prijemčivih vrsta, kao i na ulazima i izlazima sa farmi, koriste odgovarajući načini dezinfekcije,
      - da sva lica koja dolaze u dodir s divljim životinjama provode odgovarajuće higijenske mjere kako bi se smanjila opasnost od širenja virusa slinavke i šapa, a te mjere mogu uključiti privremenu zabranu ulaska na farmu sa životinjama prijemčivih vrsta licima koja su bila u dodiru s divljim životinjama,
      - da se na slinavku i šapa pretraže sve uginule ili bolesne životinje prijemčivih vrsta koje se nalaze na farmi i koje pokazuju simptome slinavke i šapa,
      - da se na farmu na kojoj se drže životinje prijemčivih vrsta ne smije unijeti ni jedan dio divlje životinje, bez obzira je li ona odstrjeljena ili pronađena mrtva, kao ni bilo koji materijali ili oprema koji bi mogli biti kontaminirani virusom slinavke i šapa,
      - da se životinje prijemčivih vrsta, njihovo sjeme, embriji ili jajne ćelije ne smiju premještati iz zaraženog područja.
    - d) da sve divlje životinje koje su odstrjeljene ili uginule na zaraženom području budu pregledane od strane službenog veterinara i pretražene na slinavku i šapa kako bi se službeno isključilo ili potvrdilo prisustvo slinavke i šapa u skladu s definicijom izbijanja bolesti koja je navedena u Dodatku I. ovog Pravilnika. Lešine svih divljih životinja u kojih je potvrđeno prisustvo slinavke i šapa moraju se preraditi pod službenim nadzorom. Kad su rezultati pretraživanja lešina dali negativnu reakciju na prisustvo slinavke i šapa, trupovi i meso divljih životinja prijemčivih vrsta ne smiju biti stavljeni na zajedničko tržište. Dijelovi koji nisu namijenjeni ishrani ljudi moraju biti preradeni pod službenim nadzorom;
    - e) da se izolat virusa slinavke i šapa laboratorijski pretraži propisanim postupkom za genotipizaciju virusa i njegovu

antigensku karakterizaciju u odnosu na postojeće cjepne sojeve.

2. Ako se slinavka i šap pojavi kod divljih životinja u граничном području, Уред сарађује с надлежним органом сусједне државе при одређивању мјера сузбијања болести.
3. Изузетно од одредаби из тачке 1. овог дијела, могу се доијети посебне мјере ако се слинавка и шап појави код дивљих животinja на подручју на којем се због екстензивног држања домаћих животinja пријемчивих врста не могу примјенити одређене одредбе тачке 1. овог дијела.

#### Дио В. ПЛАНОВИ ИСКОРЈЕНЈИВАЊА СЛИНАВКЕ И ШАПА КОД ДИВЉИХ ЖИВОТИЊА

1. Уред у сарадњи с надлежним органима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине мора припремити писани план мјера за искорјенјивање болести у подручју које је дефинирано као заражено као и мјера које су уведене на фарме на том подручју.
2. План се може накнадно мијенјати или допуњавати, оvisно од развоја ситуације.
3. Након што се донесу, мјере предвиђене планом из тачке 1. овог Додатка замјенјују почетне мјере које су утврђене у дијелу А овог Додатка и то од дана који се утврди при давању одобрења.
4. План из тачке 1. овог дијела садржи податке о:
  - a) резултатима епидемиолошких истраживања и контролних прегледа проведених у складу с дијелом А овог Додатка и о географској проширености болести;
  - b) зараженом подручју, а при чему се узима у обзир:
    - резултате проведеног епидемиолошког истраживања и географске проширености болести,
    - популацију дивљих животinja на том подручју,
    - постојање већих природних или умјетних препрека за кретање дивљих животinja;
  - c) организирану блиску сарадњу између биолога чија су ужа специјалност дивље животинје, ловца, ловачких организација, служби за заштиту дивљих врста и ветеринарских служби (за здравље животinja и јавно здравље);
  - d) медијској кампањи која ће се водити како би се ловци упознали с мјерама које морају усвојити у оквиру плана искорјенјивања болести;
  - e) посебним напорима који се подузимају како би се одредио број и локација група дивљих животinja које дјелимично долазе у додир с другим групама дивљих животinja унутар и око зараженог подручја;
  - f) приближном броју група дивљих животinja из подтачке e) ове тачке те о њиховој величини унутар и око зараженог подручја;
  - g) посебним напорима који се подузимају како би се одредила проширеност заразе у дивљих животinja и то истраживањем одстријелених или угинулих дивљих животinja и лабораторијским претраживањем, укључујући епидемиолошка истраживања по старосним групама;
  - h) мјерама које су донесене како би се смањило ширење болести због кретања дивљих животinja и/или контаката између група дивљих животinja, а те мјере могу укључити и забрану лова;
  - i) мјерама које су донесене како би се смањила популација дивљих животinja, нарочито младунчади пријемчивих врста у популацији дивљих животinja;
  - j) условима које морају испуњавати ловци како би се спријечило ширење болести;
  - k) методима уклањања одстријелених или угинулих дивљих животinja, које се морају базирати на:
    - преради под службеним надзором, или
    - прегледу који се обавља под надзором надлежног ветеринарског инспектора и лабораторијским претраживањима у складу с Додатком XII. овог Правилника. Леђине свих дивљих животinja које су позитивно реагирале на тест за доказивање присуства слинавке и шапа морају се прерадити под службеним надзором. Када су резултати претраживања леђина дали

negativnu reakciju na prisustvo slinavke i šapa, trupovi i meso divljih životinja пријемчивих врста не смију бити стављени на заједничко тржиште. Дијелови који нису намијенјени исхрани људи прерађују се под службеним надзором.

- l) епидемиолошким истраживању које се проводи за сваку одстријелјену или угинулу дивљу животинју пријемчиве врсте. Истраживање мора укључити испуњавање упитника у који се уносе подаци о:
    - географском подручју на којем је животinja пронађена мртва или одстријелјена,
    - датуму кад је животinja пронађена мртва или одстријелјена,
    - лицу које је животинју нашло мртву или одстријелило,
    - старости и spolu животинје,
    - симптомима прије одстријела, ако је животinja била одстријелјена,
    - стању леђине, ако је животinja нађена мртва,
    - лабораторијским налазима.
  - m) програмима надзора и превентивним мјерама које се примјенјују на фармама које држе животинје пријемчивих врста и налазе се у одређеном зараженом подручју и, према потреби, у његовој околини, укључујући и оне које се одnose на пријевоз и кретање животinja пријемчивих врста унутар тог подручја, у то подручје и из тог подручја; те мјере морају обавезно укључивати забрану изласка животinja пријемчивих врста, њиховог сјемена, ембрија и јажних ћелија из зараженог подручја у сврху стављања у промет на међународно тржиште;
  - n) осталим критеријима на основу којих се укидају мјере уведене у сврху искорјенјивања болести у одређеном зараженом подручју и мјере које се одnose на фарме на том подручју;
  - o) органу задуженом за надзирање и координацију рада јединица одговорних за provoђење плана;
  - p) систему који је успостављен како би стручна група, која је именована у складу с подтачком b) тачком 1. дијела А овог Додатка, могла редовно прегледавати резултате плана искорјенјивања болести;
  - r) мјерама за праћење болести које се почињу водити по истeku периода од најмање 12 мјесеци након задњег потврђеног случаја слинавке и шапа у дивљих животinja у одређеном зараженом подручју; ове мјере праћења остају на снази најмање 12 мјесеци и морају укључивати и мјере које су већ уведене у складу с подтач. g), k) и l) ове тачке.
5. Извјештаји о епидемиолошкој ситуацији у зараженом подручју и резултати плана искорјенјивања болести шаљу се ОИЕ-у, Европској комисији и надлежним органима сусједних држава сваким 6 мјесеци.

На основу чланка 15. ставак 2. Закона о ветеринарству Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 34/02) и чланка 17. Закона о Вјећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Вјеће министара Босне и Херцеговине, на приједлог Уреда за ветеринарство Босне и Херцеговине, на 143. сједници одржаној 9. вељаче 2011. године, доијело је

### ПРАВИЛНИК

#### О МЈЕРАМА ЗА СУЗБИЈАЊЕ И ИСКОРЈЕНЈИВАЊЕ СЛИНАВКЕ И ШАПА

##### Поглавље I. ПРЕДМЕТ И ПОЈМОВИ

###### Чланак 1. (Предмет)

Овим Правилником прописују се:

- a) минималне мјере за сузбијање и искорјенјивање слинавке и шапа које се примјенјују у случају избијања ове болести узроковане било којим типом вируса слинавке и шапа;